

mat

Numer specjalny

Oficjalne czasopismo
Polskiego Związku Szachowego

Cena zł | KWIECIEŃ 2020
ISSN 1689-6343

Prenumerata - najlepszy sposób kupienia „Mata”

Wspomnień czar

Komentują arcymistrzowie

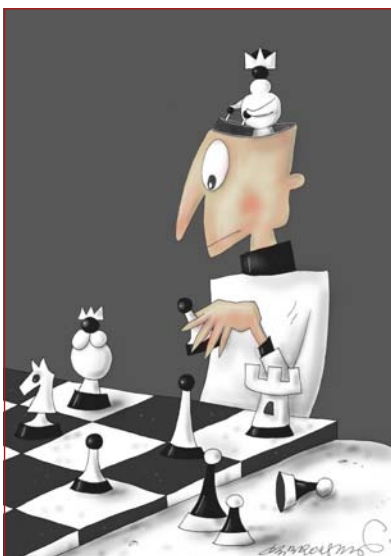
Szkoła „Mata”

Do lektury zaprasza redaktor naczelny Tomasz Makowski

Okładka:
Szachy

Dariusz Dąbrowski

AKTUALNIE MATA MOŻNA KUPIĆ W NASTĘPUJĄCYCH MIEJSCACH:

Salony sieci Empik
(z wyłączeniem galerii handlowych)
na terenie całego kraju
oraz w sklepie internetowym
<https://www.empik.com>

Internetowy sklep szachowy „Caissa”,
prowadzony przez am. Jerzego Zezulkiną
<https://sklep.caissa.pl>

Piszząc na adres
mat@pzszech.pl

Wersja elektroniczna
dostępna jest także na stronie
<http://www.e-kiosk.pl/>

Ważne linki:

- PZSzech: WWW, Facebook
- Prezes PZSzech Radosław Jedynak: Facebook
- Mat: WWW, Facebook

Szanowni Czytelnicy,

W związku z rozszerzającą się epidemią wirusa COVID-19 i przeniesieniem życia szachowego do internetu Polski Związek Szachowy wraz z Redakcją „Mata” bezpłatnie udostępnia specjalne wydanie naszego czasopisma. Mamy nadzieję, że spotka się ono z dużym zainteresowaniem wszystkich szachistów. Na bieżące wydanie składają się przede wszystkim materiały, które były już prezentowane na naszych łamach, ale ze względu na ich dużą wartość szkoleniową postanowiliśmy przywołać je z pamięci. Zapraszamy do przesyłania opinii i uwag na adres e-mail: mat@pzszech.pl.

Magazyn szachowy „Mat” został założony pod koniec 2008 roku. Dwa lata później stał się oficjalnym czasopismem Polskiego Związku Szachowego. Artykuły i analizy partii publikują wybitni arcymistrzowie, mistrzowie, historycy i dziennikarze. Na jego łamach goszczą uznani fotografowie.

Nad całością czuwali redaktorzy naczelni i prowadzący: **Mateusz Bartel, Michał Rudolf, Piotr Kaim, Paweł Dudziński**, a obecnie **Tomasz Makowski**.

Aby umożliwić naszym Czytelnikom zakup czasopisma „Mat” PZSzech wraz z Redakcją uruchomiły nowy sposób jego dystrybucji.

Najnowszy numer można zamówić wpłacając na konto PZSzech kwotę 14,00 zł, która obejmuje także koszt przesyłki pocztową listem zwykłym.

Zamówione egzemplarze będą wysyłane następnego dnia po otrzymaniu wpłaty lub jej potwierdzenia. W tytule przelewu lub przekazu prosimy o podanie dokładnego adresu, na który ma być dostarczona przesyłka oraz numeru zamawianego wydania.

Wszelką korespondencję związaną z zamówieniami prosimy kierować na adres e-mail mat@pzszech.pl lub przysłać poprzez nasze konto Facebook.

Jednocześnie zapraszamy do zakupu wcześniejszych wydań:

- numery 4, 5, 6/2019 w cenie 14,00 zł każdy z wliczonymi kosztami wysyłki;
- numery starsze w cenie 8,00 zł z wliczonymi kosztami wysyłki.

Przy większych zamówieniach prosimy o wcześniejszy kontakt w celu ustalenia ceny promocyjnej.

Zapraszamy

Dane do dokonywania wpłat

Polski Związek Szachowy
53 2490 0005 0000 4530 6612 0827 (Alior Bank)

W sprzedaży dostępny jest kolejny numer czasopisma „Mat”. W jego treści znajdą Państwo:

- sprawozdanie z arcymistrzowskiego turnieju w Wijk aan Zee ze świetną partią skomentowaną przez arcymistrza Jana-Krzysztofa Duda oraz specjalnie wybranymi fotografiami Aliny L’Ami;
- obszerną relację z meczu o mistrzostwo świata między Chiną Ju Wenjun, a Rosjanką Aleksandrą Goriaczkiną;
- wywiad z am. Marcinem Dziubą – nowym trenerem Kadry Narodowej Polski;
- materiał o Pucharze Gór Opawskich przygotowany przez mm. Marka Matlaka;
- moment kulminacyjny w partii w opracowaniu am. Marcela Kanarka – artykuł szkoleniowy dla szachistów zaawansowanych;
- kontynuację cyklu analiz Marcina Maciągi – debiut 1.g3;
- relację poświęconą nauczaniu szachów w szkołach;
- bajkę szachową o niedźwiadku i języku – dla najmłodszych;
- wspomnienie Stefana Gawlikowskiego o swym ojcu śp. Stanisławie Gawlikowskim;
- spotkanie z Waldemarem Turą – najbardziej zasłużonym polskim arcymistrzem kompozycji szachowej;
- cenne rozważania sędziego międzynarodowego Krzysztofa Parola, poruszające zagadnienie reklamowania własnych przewinień.

matOFICJALNE CZASOPISMO
POLSKIEGO ZWIĄZKU SZACHOWEGO
ISSN 1689-6343**Wydawca**

Polski Związek Szachowy

Adresul. Marszałkowska 84/92,
00-514 Warszawa**Redaktor naczelny**mmc. Tomasz Makowski
mat@pzszech.pl**Stali współpracownicy**mf. Michał Bartel,
mf. Paweł Dudziński,
km. Paweł Flis,
Piotr Górski,
am. Radosław Jedynek,
am. Marcel Kanarek,
Konstantin Kazanczew,
Tomasz Lissowski,
Marcin Maciąga,
am. Adrian Michalczyński,
am. Wojciech Moranda,
ia. Krzysztof Parol,
mf. Marcin Pietruszewski,
mf. Kamil Plichta,
mm. Jan Przewoźnik,
mf. Michał Rudolf,
am. Monika Soćko,
am. Jacek Tomczak,
am. Jolanta Zawadzka**Internet**

www.mat.pzszech.pl, www.pzszech.pl

Prenumerata i zakupy przez internet

prenumerata@pzszech.pl

Korekta

Edyta Maria Makowska

Łamanie

jmsz

DrukKRM Druk
ul. Matuszewska 14
03-876 WarszawaRedakcja zastrzega sobie prawo
do skracania i opracowania
redakcyjnego tekstów.Kopiowanie i publiczne wykorzystywanie
treści bez zgody redakcji jest zabronione.Opinie wyrażane przez autorów
nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.**GDZIE MOŻNA KUPIĆ MATA?**

Salony sieci Empik na terenie całego kraju

Polski Związek Szachowy,
ul. Marszałkowska 84/92, Warszawa
Biuro czynne:
poniedziałek–piątek, 9:00–17:00Krakowski Klub Szachistów,
ul. Prądnicka 43, Kraków
Klub czynny: poniedziałek–piątek od 16:30Internetowy sklep szachowy „Caissa”,
prowadzony przez am. Jerzego Zezulki
<https://sklep.caissa.pl>**Szachy -
błyskawicznie****Łódź**

Już po raz czwarty Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego gościł szachistów z całej Polski. W ciągu dwóch dni (29 II – 1 III 2020) w ramach IV Łódzkiego Festiwalu Szachowego rozegrano 5 imprez szachowych. Wzięło w nich udział ponad 350 zawodniczek i zawodników. Był to ostatni turniej przed pandemią.

29 lutego rozegrano Turniej o Puchar Prezesa PZSzach, w którym startowało 115 zawodników. Po pasjonującej walce zwyciężył am. Radosław Jedynek. Kolejne miejsca zajęli mf. Sylwester Bednarek oraz am. Krzysztof Jakubowski. W klasyfikacji turniejowej kobiet najwyższą lokatę zajęła wielokrotna reprezentantka Polski – mmk. Grażyna Szmacińska (RPW Okucia Budowlane Łódź).

Odbyły się także: Mistrzostwa Polski Branży Okiennej (zwyciężył Tomasz Pęsko), Memoriał Mistrza Tomasza Rakowieckiego, Memoriał Mistrza Witolda Balcerowskiego oraz turniej dla dzieci.

Podczas festiwalu uhonorowano Prezesa Łódzkiego Związku Szachowego Sylwestra Bednarka Złotą Honorową Odznaką Polskiego Związku Szachowego za dotychczasową działalność i wkład w rozwój polskich szachów, a odznakami Przyjaciół Szachów – gospodarza obiektu profesora Rafała Materę oraz Sylwię Zabłocką z klubu Dwie Wieże Rzgów za wspieranie i działalność na rzecz rozwoju łódzkich szachów.

Organizatorzy festiwalu: Polski Związek Szachowy, Łódzki Związek Szachowy, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego, Firma i Klub szachowy RPW Okucia Budowlane, Łódzka Liga Szachowa oraz Klub Szachowy Dwie Wieże Rzgów.

Łódzki festiwal

#zostanwdomu
Niedziela, 29 marca, godz. 18:00

**INTERNETOWY
PUCHAR POLSKI
W SZACHACH**

Chess.com WSTĘP WOLNY!

**Zapraszamy do udziału
w Internetowym Pucharze Polski**

- Niedziela, 29.03.2020 r. godzina 18:00.
- Poniedziałek, 13.04.2020 r. godzina 18:00.
- Sobota, 25.04.2020 r. godzina 18:00.
- Sobota, 9.05.2020 r. godzina 18:00.

Turnieje są rozgrywane na platformie chess.com. Szczegóły na stronie PZSzach.

*Z okazji Świąt Wielkanocnych
pragniemy Państwu złożyć
najserdeczniejsze życzenia
Wielkanocne.
Życzymy, aby mimo niecodziennej
sytuacji panującej w naszym kraju,
Święta Wielkiej Nocy stały się
źródłem nadziei, siły i napędziały
wszystkich optymizmem.*

*Zarząd PZSzach**oraz**Redakcja czasopisma „Mat”*

Grzegorz Gajewski i Jolanta Zawadzka mistrzami Polski na rok 2015!

To faworyci rankingowi tryumfowali w tym roku w Lotto Mistrzostwach Polski i Budimex Mistrzostwach Polski Kobiet rozgrywanych w Poznaniu. Nie obyło się jednak i bez niespodzianek.

AM. JACEK TOMCZAK

Lotto Mistrzostwa Polski

Trudno było spodziewać się tego, że tegoroczne mistrzostwa będą budziły aż tak wiele emocji – numery startowe nie miały większego znaczenia, a debiutanci walczyli na równi z faworytami, zapewnia-

jąc kibicom ekscytujące widowisko. W turnieju otwartym wystartowało 22 zawodników, rozgrywających 9 rund systemem szwajcarskim. Pod nieobecność Radosława Wojtaszka rolę lidera rankingowego przejął Grze-

gorz Gajewski, a rozpiętość rankingów wynosiła od 2378 do 2648 punktów Elo. Od przyszłego roku mistrzostwa wracają do formy kołowej (po 6 latach systemu szwajcarskiego), dlatego dla wielu zawodników była to nie-

powtarzalna okazja do wypróbowania swoich sił w rozgrywkach tej rangi.

Już w pierwszej rundzie nie zabrakło niespodzianek. Z faworytami wygrali niżej rozstawieni Maciej Klekowski i Piotr Brodowski, grający odpowiednio z Janem-Krzysztofem Dudą oraz Aleksandrem Miśtą. Jak się okazało, nie był to przypadek, tylko zapowiedź nadchodzącej niespodzianki, bo to właśnie Maciej Klekowski okazał się rewelacją mistrzostw.

Po trzech rundach na samodzielne prowadzenie wyszedł Kacper Piorun, m.in. dzięki bardzo ładnemu zwycięstwu nad Bartoszem Soćko.

WOJCIECH ZAWADZKI

Dzięki hojnym donatorom, najlepsi uczestnicy i uczestniczki tegorocznych Mistrzostw Polski mogli liczyć na wysokie nagrody finansowe

Wszystkie partie w artykule komentuje am. Jacek Tomczak

□ Kacper Piorun (2528)

■ Bartosz Soćko (2623)

2 runda, C43

1.e4 e5 2.♟f3 ♚f6 3.d4 ♚e4 4.d×e5 ♚c5

Zamiast preferowanego 4...d5, czarne wybierają ruch, po którym dochodzi do komplikacji. Praktyka pokazuje jednak, że białe lepiej sobie w nich radzą.

5.♚c4!?

Być może czarne liczyły na częściej wybieranej 5.♟d5, po którym rekompensata białych jest bardziej wątpliwa niż po ruchu wybranym w partii. Dalszy kilka posunięć jest dość forsowne.

5...♚f2 6.♚×f7+ ♟×f7 7.♟d5+ ♟g6 8.♟×c5 ♚×h1

Pozycja niczym z czasów szachów romantycznych! Białe nie mają całej wieży, a jednak ich sytuacja jest przyjemniejsza do gry. ♚h1 jest uwięziony i prędzej czy później zostanie stracony, chociaż trzeba pamiętać, że białe będą musiały poświęcić trochę czasu, aby go zabrać. Niezwykle istotne są dwie kwestie: czarny król jest narażony na ataki oraz białe rozwijają się w o wiele bardziej naturalny sposób niż czarne.

9.♚c3 h6 10.♟c4 ♚c6

11.♚d5!?

Białe figury koncentrują się wokół czarnego króla.

11...♟e8? 12.♟e4+ ♟f7

13.♚×h6!

Białe kończą rozwój w widowiskowym stylu. Goniec jest nietykalny, gdyż po 13...g×h6 14.♟h7+ ♟f8 15.O-O-O! król zostanie zamieniany po linii „f”.

13...♟e6 14.♚g5+

Jeszcze silniejsze było 14.♚g5, podtrzymujące atak, jednak wybrany ruch też wystarcza do wygranej.

14...♟×g5 15.♚×g5 ♟×e5

16.♟×e5 ♚×e5 17.♚×c7 ♟b8

18.O-O-O ♚f2 19.♟f1 ♟g6

20.♚e3!

Czarne nie utrzymują figury z uwagi na niewidoczną z daleka groźbę ♚×a7. Kacper Piorun został z pionkiem więcej, którego pewnie zrealizował (...) 1-o.

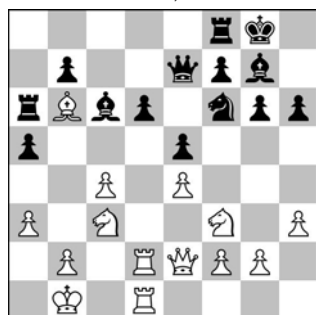
• • •

W piątej rundzie Kacper Piorun przegrał jednak z Maciejem Klekowskim, który niespodziewanie wyszedł na prowadzenie. Wraz z nim z dorobkiem czterech punktów znalazł się Jacek Tomczak oraz Grzegorz Gajewski, który mimo niepewnej gry zainkasował do tej pory trzy zwycięstwa. Mało kto jednak spodziewał się, że liderująca po pierwszej połowie zawodów trójka nie odda prowadzenia i zadecyduje pomiędzy sobą o kolorze medali.

□ Grzegorz Gajewski (2648)

■ Bartosz Soćko (2623)

5 runda, A28

19.c5!

Białe decydują się na interesującą ofiarę pionka za długofalową pozycyjną inicjatywę.

19...d×c5 20.♚d8 ♟e8 21.♚×f6

♚×f6 22.♚d5 ♚×d5 23.♟×d5

Pozycja, do której dążyły białe. Posiadają one wyłączną kontrolę nad jedyną wolną linią.

Kluczem w pozycji jest jednak dominacja białego skoczka nad złym gońcem czarnych, który ograniczony jest przez własne pionki. Wobec tego nasuwa się dla białych plan poprawienia pozycji skoczka poprzez próbę znalezienia dla niego odpowiedniej placówki.

23...♟c6 24.♚d2 ♟c7 25.♚c4

♚g7 26.♟d2!?

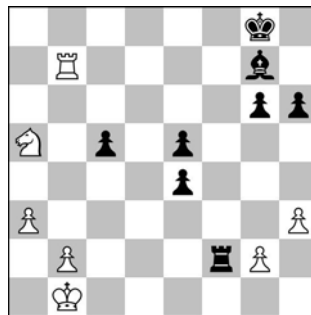
Lepsze wydaje się natychmiastowe 26.♚a5, odbijające materiał i zachowujące plusy pozycji. Po wymianie hetmanów, która nastąpiła w partii, czarne otwierają pozycję, uaktywniając swoje figury.

26...♟b5 27.♟×a5 ♟×a5

28.♚×a5 f5 29.♟d7 ♟×d7

30.♟×d7 f×e4 31.♟×b7

♟×f2

Niezwykle interesująca końcówka! Na szachownicy są tzw. „wysłgi” pomiędzy pionkami „a” i „e”. Zazwyczaj w takich sytuacjach lepszy jest goniec, ale na mniejszej przestrzeni i z uwagi na trudności w kontrolowaniu przez gońca linii „a”, siły zdecydowanie nabiera skoczek. Czarne mają jednak swoje szanse z uwagi na zaawansowanie pionka „e”, a także istnienie „zamiennika” w postaci kolejnego pionka na tej linii.

32.♚c4 e3!?

Ambitne – czarne otwierają gońca kosztem pionka. Alternatywę stanowiło 32...♚f6 z dalszym ♚g5 i e3. Czarne są wtedy szybsze, więc białe musiałyby próbować zatrzymać pionka na jeden z trzech sposobów – poprzez szachowanie czarnego króla, plan g3-h4 z wygonieniem czarnego gońca lub kontrolę pola e3 po ♟b3.

33.♚×e3 e4 34.a4 ♚d4

35.♟b3

Konieczne. Słabsze zarówno 35.♚c2?! ♟e1+ 36.♟a2 ♟c1!?, jak

i 35.♚c4 e3, w obu przypadkach z problemami praktycznymi u białych.

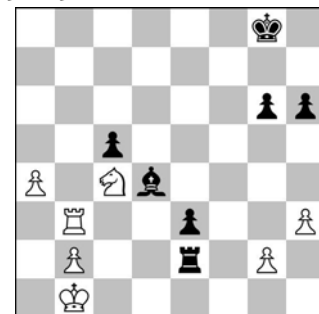
35...♟e2?!

Tym razem już zbyt ambitnie. Czarne powinny zagrać nieintuicyjne 25...♟f7, gdzie zachowują zarówno możliwości zatrzymywania pionka „a” (♟a7), jak i wspierania własnego pionka przez ♟e7, łatwiejszy jest również potencjalny marsz czarnego króla do centrum.

36.♚c4!?

Lepsze 36.♚c2!. ♟e2 byłaby wtedy na złej pozycji – nie kontroluje pola e1, nie jest również w stanie zatrzymać ewentualnego marszu pionka „a”. Po 36...♟×g2 37.a5 to biały pionek jest szybszy.

36...e3?!

W tak trudnej pozycji nie jest łatwo grać prawidłowo, mając rezerwy czasowe, a co dopiero w niedoczasie. Rozpoczęcie od e3 daje białemu królowi pole d3, co jak się okazuje może mieć kluczowe znaczenie. Lepsze było rozpocząć od 36...♟e1+ 37.♟c2 ♟e2+. Po 38.♟d1 i czarne powinny zremisować w wariantcie 38...♟×g2 39.a5 ♟g1+ 40.♟c2 ♟g2+ 41.♟b1 ♟g1+ 42.♟a2 ♟c1!

Lotto Mistrzostwa Polski

Poznań, 24.03-01.04.2015 r., 9 rund systemem szwajcarskim

1. am. Grzegorz Gajewski	2648	KSz Hetman Katowice	6,5
2. m. Maciej Klekowski	2434	TS Wisła Kraków	6,5
3. am. Jacek Tomczak	2554	Akademia Szachowa Gliwice	6,0
4. am. Kacper Piorun	2528	KSz Stilon Gorzów Wlkp.	6,0
5. am. Jan-Krzysztof Duda	2597	MKS MOS Wieliczka	5,5
6. am. Dariusz Świercz	2622	KSz Polonia Wrocław	5,5
7. am. Mateusz Bartel	2627	KSz Polonia Wrocław	5,5
8. am. Bartosz Soćko	2623	KSz Hetman Katowice	5,0
9. am. Kamil Dragun	2558	KSz Stilon Gorzów Wlkp.	5,0
10. am. Michał Olszewski	2567	Akademia Szachowa Gliwice	4,5
11. m. Piotr Brodowski	2435	MKS przy MDK Trzcianka	4,5
12. mm. Michał Matuszewski	2463	TS Wisła Kraków	4,5
13. am. Aleksander Miśta	2597	UKS „Rotmistrz” Grudziądz	4,0
14. mm. Marcin Sieciechowicz	2447	KSz „Miedź” Legnica	4,0
15. mm. Daniel Sadzikowski	2500	KSz Polonia Wrocław	4,0
16. am. Mirosław Grabarczyk	2433	ŻTMS „Baszta” Żnin	4,0
17. mm. Mateusz Kołosowski	2443	WKS Kopernik	3,5
18. mm. Paweł Weichhold	2404	KSz „Warsaw Sharks” Warszawa	3,5
19. am. Andrij Maksimienko	2495	ŻTMS „Baszta” Żnin	3,0
20. mm. Marcin Krzysztofak	2410	ŻTMS „Baszta” Żnin	3,0
21. mf. Wojciech Przybylski	2378	Akademia Szachowa Gliwice	3,0
22. mf. Arkadiusz Skawiński	2388	SzUKS Costmat 83 Costynin	2,0

(jedyne) 43.a6 (po odejściu skoczka czarne łapią pionka gońcem po c4) 43...♞xc4 44.a7 ♞a4+ 45.♞a3 ♞xa7 46.♞xa7.

37.a5 ♞e1+ 38.♞c2 e2

Teraz na 38...♞e2+ nastąpiłoby 39.♞d3.

39.♞b8+ ♞f7 40.♞d2 ♞c1 41.♞d6+ ♞f6

Nie można 41...♞e6 42.♞e8+ ♞xd6 43.♞xc1. Teraz jednak końcówka jest dla białych łatwa do wygrania.

42.♞xe2 ♞e5 43.♞d2 ♞a1 44.♞c4+ ♞d5 45.♞d3 ♞d1+ 46.♞c2 ♞a1 47.♞b3 g5 48.♞b6 h5 49.♞g6 g4 50.hxg4 hxg4 51.♞xg4 ♞c6 52.♞g6+ ♞b7 53.g4 ♞g1 54.♞a4 ♞g3 55.a6+ ♞a7 56.♞a5 ♞xb2 57.♞b5 ♞b8 58.♞g8+ 1-0

• • •

W kolejnych dwóch rundach pojedynki na pierwszych deskach (w tym między liderami) zakończyły się remisami. Dopiero w ósmej rundzie Maciej Klekowski pokonał Dariusza Świercza, wychodząc przed ostatnim dniem na samodzielne prowadzenie.

□ Dariusz Świercz (2622)

■ Maciej Klekowski (2434)

8 runda, D37

Białe w pewnym momencie chciały osiągnąć za dużo z wiszących pionków przeciwnika i wpadły w kłopoty. Maciej Klekowski pewną ręką powiększa przewagę.

25...h5!

Silny ruch. Z uwagi na groźbę h4 białe muszą pogodzić się z osłabieniem swoich pionków.

26.f3 ♞xg3 27.hxg3 c4!

Kolejne dobre posunięcie. Czarne odcinają ♞a5 od obozu białych, równocześnie grożąc posunięciem ♞c4. Pozorne osłabienie punktu d4 jest niemożliwe do wykorzystania.

28.a3 ♞ac8 29.♞d2 ♞g5

Czarne słusznie przywiązują figury białych do pionka g3.

30.♞e2?

Białe znajdują się w trudnej sytuacji i niełatwo coś im doradzić. Zagrane posunięcie umożliwia jednak czarnym ładne

uderzenie. Lepsza była już obrota pionka g3 królem.

30...♞c5?!

Naturalne, ale niedokładne. Po 30...d4! czarne zwyciężają z uwagi na pozycję ♞a5 – 31.♞xd4 c3! 32.♞xc3 ♞xa5 z wygraną.

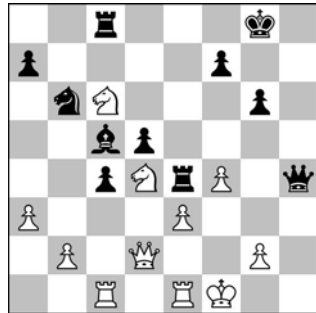
31.f4 ♞g4 32.♞f2 ♞fe8 33.♞d4 h4

Czarne słusznie rozbijają pozycję białego króla, który znajduje się w coraz większym niebezpieczeństwie.

34.gxh4 ♞xh4+ 35.♞f1 ♞e4

36.♞ac6 ♞h1+ 37.♞f2 ♞h4+

38.♞f1

Pozycja białych trzyma się na włosku i czarne prawidłowo niszczą tę kruchą konstrukcję.

38...♞xc6! 39.♞xc6 ♞h1+

40.♞e2

Po 40.♞f2 ♞xf4+ 42.♞e2 ♞h5+ nastąpi mat.

40...♞xe3+ 41.♞xe3 ♞xg2+

Pozycja białych jest przegrana z uwagi na maszerujące centralne pionki.

42.♞d1 ♞xe3 43.♞xe3 ♞f1+

44.♞d2 ♞xf4 45.♞e2 d4

46.♞e8+ ♞g7 47.♞f1 d3+

48.♞e1 d2+ 0-1

• • •

W ostatniej rundzie Maciej Klekowski zremisował z Janem Krzysztofem Dudą, a Grzegorz Gajewski szczęśliwie wygrał z Michałem Olszewskim, co oznaczało, że obaj zawodnicy zgromadzili po 6,5 punktu. Lepszą wartościowość uzyskał Grzegorz Gajewski i to właśnie w jego ręce trafiło najcenniejsze trofeum i tytuł mistrza Polski. Srebro przypadło Maciejowi Klekowskiemu, zaś brąz autorowi tych słów – Jackowi Tomczakowi. Z tym samym dorobkiem, co brązowy medalista, turniej ukończył Kacper Piorun, po wygranej w ostatniej rundzie z Kamilem Dragunem.

• • •

Grzegorz Gajewski, w myśl przysłowia „do trzech razy sztuka”, po dwóch tytułach wicemistrzowskich po raz pierwszy stanął na najwyższym stopniu podium. Z pewnością procentu-

je podjęta współpraca z Ananidem oraz głębokie przygotowanie debiutowe, chociaż trzeba przyznać, że gra Grzegorza wzbudzała mieszane uczucia. Spośród czterech wygranych, aż w trzech z nich (z Maksymienko, Tomczakiem i Olszewskim) przeciwnicy posiadali lepsze pozycje. Czyż jednak szczęście nie sprzyja lepszym?

Wicemistrz Polski Maciej Klekowski zaprezentował się z jak najlepszej strony. Nie przegrał żadnej partii, grając bardzo solidne szachy. Według mnie nie zrobił żadnego poważnego błędu w trakcie tego turnieju, a przeciwnicy, którzy liczyli na łatwy punkt, często sami musieli uznać się za pokonanych. Po zeszłorocznych dobrych występach w turniejach akademickich Maciej pnie się do góry. W Mistrzostwach Polski zarobił 35 punktów rankingowych (i „z zapasem” zdobył normę arcymistrzowską), co jak na turniej tej rangi, jest rzeczą niespotykaną!

Trudno mi ocenić własną grę – z pewnością zdobycie brązowego medalu jest dla mnie dużym sukcesem. Grałem ambitnie, ale niestety, niepozbowione błędów szachy. Szczęście rozłożyło się dla mnie po równo – nie zrealizowałem dużej przewagi w partiach z Grzegorzem Gajewskim i Janem-Krzysztofem Dudą, za to wyostałem się z kłopotów w pojedynkach z Kamilem Dragunem i Maciejem Klekowskiem.

Dobre zawody zagrał również Kacper Piorun, który po niezłym początku i słabym środku turnieju pokazał hart ducha, zmobilizował się i wygrał ostatnie dwie rundy, co dało mu czwarte miejsce.

Należy przyznać, że poza Grzegorzem Gajewskim, pierwsza czwórka mistrzostw mogła być zaskoczeniem dla kibiców (numery startowe: 17., 9. i 10.). Miejsca 5.-7. zajęli: Jan-Krzysztof Duda, Dariusz Świercz i Mateusz Bartel. Pierwszy z wymienionych wolno podnosił się po pechowej porażce w pierwszej rundzie, a gdy doszedł do pierwszych stołów, to raczej sam miał sporo szczęścia, remisując w dwóch ostatnich rundach. Dariusz Świercz również słabo rozpoczął turniej (1 z 3). Wydawało się, że passa trzech zwycięstw w połowie turnieju pozwoli walczyć mu o czołowe lokaty, ale przegrana w ósmej rundzie z Maciejem Klekowskiem pogrzebała jego szanse na

Wzorowa współpraca Polskiego Związku Szachowego ze Stowarzyszeniem im. Ferdynanda Dziedzica zapewniła udane pod względem organizacyjnym zawody. Na zdjęciu Michał Bartel (po lewej) z Maciejem Cybulskim

medal. Mateusz Bartel z pewnością rozbudził nadzieje kibiców swoim medalem na Mistrzostwach Europy. Często jednak duży sukces „wysysa” siły na następne zawody. Do-

datkowo specyficzny styl Mateusza wymaga dobrej formy, aby w pełni rozwinąć skrzydła. Na Mistrzostwach Polski trochę jednak tego zabrakło i porażki z Jackiem Tomczakiem i Dariu-

szem Świerczem nie pozwoliły mu zdobyć czołowych miejsc. Po 5 punktów zdobyli Bartosz Soćko i Kamil Dragun, którzy w pewnych momentach turnieju mieli swoje szanse, jednak

tych mistrzostw nie mogą zaliczyć do udanych.

Nagrodę za najlepszą partię mistrzostw zdobył Jacek Tomczak – za wygraną nad Mateuszem Bartlem.

Budimex Mistrzostwa Polski Kobiet

WOJCIECH ZAWADZKI

Krzysztof Kozioł – Dyrektor Biura Komunikacji Zewnętrznej firmy Budimex S.A. wraz z medalistkami Mistrzostw Polski Kobiet – Kariną Szczepkowską-Horowską, Jolantą Zawadzka i Iwetą Rajlich

W konkurencji pań startowało 10 zawodniczek grających systemem kołowym. Z uwagi na brak liderki listy rankingowej, Moniki Soćko, głównymi faworytkami była czwórka zawodniczek odstająca rankingiem od pozostałej szóstki: Jolanta Zawadzka, Karina Szczepkowska-Horowska, Joanna Majdan-Gajewska i Iweta Rajlich. Kibice mogli również upatrywać szans w nieobliczalnej Klaudii Kulon, zdobywczyni nagrody Hetmana za rok 2014.

Przebieg pierwszych rund zdawał się potwierdzać ten scenariusz. Wysokie tempo narzuciła Jolanta Zawadzka, zdobywając 3,5 punktu w czterech pierwszych rundach (jedyny remis po ciekawej walce z Mariolą Woźniak). Za nią znalazła się trzyosobowa grupa pościgowa, składająca się z pozostałych wymienionych wyżej zawodniczek.

Okazało się, że tylko Klaudia Kulon nie znajduje się w optymalnej formie i zdobyła jedynie 2 punkty (na 4), a od tamtej pory dołożyła tylko kilka remi-

sów, kończąc zawody na przedostatnim miejscu.

- Jolanta Zawadzka (2422)
- Mariola Woźniak (2178)

3 runda, A10

W tym momencie możliwe jest spokojne 11...♗d7, ale Mariola Woźniak decyduje się na ofiarę pionka za długofalową inicjatywę. Dalsza gra obu zawodniczek nie jest pozbawiona błędów, jednakże przepelniona obustronną wolą walki.

- 11...h6!? 12.♗xf6+ ♕xf6
- 13.♕xh6 ♖f7 14.♗c1 ♖h7
- Czarne nie łapią gońca, gdyż po 14...g5 nastąpi f4.
- 15.♕e3 ♗d7 16.f3 ♗g7!?

Czarne spokojnie poprawiają pozycję swoich figur, wzmacniając nacisk na białego króla. Ostatni ruch ma na celu umożliwienie zdwojenia wież na linii „h”.

- 17.♖f2 ♖ah8 18.♕h1 ♗d4

Czarne zmuszone są do kontynuowania ataku, gdyż w innym przypadku ugruntowana zostanie przewaga pionka u białych. Słuszna więc wydaje się koncepcja wprowadzenia kolejnej figury do akcji.

- 19.b3 ♗d8?! 20.♗d2 c5 21.♖af1
- ♖h3 22.♕xd4?!

Lepsze byłoby natychmiastowe 22.f4, aby nie dopuścić do wariantu, który pojawił się w partii.

- 22...cxd4 23.f4

- 23...d3!

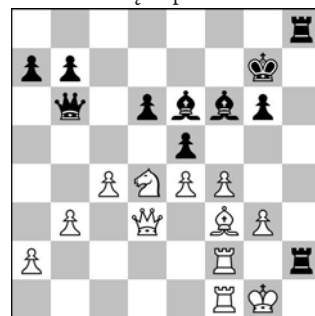
Początek szalonych komplikacji. Czarne bardzo sprytnie wprowadzają do akcji hetmana na przekątną g1-a7, wykorzystując to, że białym brak czarnopolowego gońca.

- 24.♗xd3 ♗b6 25.♕f3?

Z pozorną pułapką, ale tak naprawdę pozwalając czarnym wyrównać pozycję. Niespodziewanie lepsze było 25.f5 (lub 25.♕g2 z dalszym f5), które zamykało ♕e6.

- 25...♖xh2 26.♗d4

Na to posunięcie z pewnością liczyły białe. Czarne mają jednak bardzo dobrą odpowiedź.

- 26...♕h3!

Bardzo silne posunięcie, „podkręcające” dynamikę pozycji. Czarne nie mogły zagrać ani 26...exd4? 27.♖xh2, ani 26...♖xf2? 27.♗xe6+.

- 27.c5?!

Dalsza próba dynamizowania, chociaż należało pogodzić się z równą końcówką po 27.♖xh2 ♕xf1 28.♗xf1 ♗xd4. Różnobarwne gońce i większa aktywność figur gwarantowałyby czarnym remis.

- 27...dxc5?!

Czarne powoli mogły pokusić się o zdobycie przewagi. Należało zagrać 27...♖xf2 i białe nie mogą zabrać hetmana (28.cxb6+ ♖xf1+ z wygraną), jak i odbić wieży – po 28.♖xf2 ♗xc5 29.♗c2 exf4 zdecydowałyby powiązanie białych figur. Jedyne byłoby 28.♗e6+! ♗f7! 29.♖xf2 ♗a5!, gdzie czarne posiadają tylko pionka za wieżę, jednakże z uwagi na groźbę ♗e1+, odbijają skoczka, pozostając z groźną inicjatywą.

- 28.♖xh2 c4

Kolejne „waleczne” posunięcie, chociaż lepiej wygląda konku-

rencyjne 28...e×f4 i grozi g×f3, a skoczkiem nie można odejść z uwagi na c4.

29. ♖d1!

Naturalne 29. ♖d2 było lepsze – po e×f4 białe mają możliwość obrony skoczka przez ♖d1.

29...e×f4 30. ♖×h3 ♖×h3 31. g×f4 ♙×d4+ 32. ♖g2 ♖h4

Pozycja się trochę uspokoiła i przy okazji wyrównała.

33. ♖g3 ♖f6 34. ♙g4 ♖h8

35. b×c4 g5!

Mariola Woźniak wciąż poluje na białego króla.

36. ♙f5 g×f4+ 37. ♖g2?

♖h2+?

Biorąc remis wiecznym szachem. Po 37...♖h4! z ideą ♖g5+ (czarne wzięły pod kontrolę pole g4), tylko czarne mogłyby myśleć o zwycięstwie.

38. ♖×h2 ♖h4+ 39. ♖g2 ♖g3+

40. ♖h1 ♖h4+ ½-½

W piątej rundzie wygrała Karina Szczepkowska-Horowska, zrównując się punktami z Jolantą Zawadzką i powoli stawiając się jasne, że pojedynek o tytuł mistrzyni odbędzie się pomiędzy tymi dwiema zawodniczkami.

Z uwagi na zwolnienie tempa przez Iwetę Rajlich i Joannę Majdan-Gajewską, decydujący pojedynek o zwycięstwo odbył się w ósmej rundzie. Jolanta Zawadzka miała wtedy 6 punktów z 7 partii, a Karina Szczepkowska-Horowska pół punktu mniej, jednakże wyprzedzała kolejną zawodniczką o cały punkt.

□ Jolanta Zawadzka (2422)

■ Karina

Szczepkowska-Horowska (2414)

8 runda, C91

Powstała standardowa pozycja z partii hiszpańskiej. Białe rozpoczynają klasyczne manewry nastawione na pozycję czarnego króla.

17. ♖h4!? ♙f8 18. ♖f3

Ciekawie wygląda również natychmiastowe 18. ♖hf5 z dalszym planem ♖h5.

18...♖e6 19. ♖hf5 ♙b7

20. ♖e3

Korekta planów – białe zamieniają skoczki, które zajmują idealne pozycje na d5 i f5.

20...♖c4 21. ♖d5! ♖h7

Czarne nie mogą zabić, gdyż po 21...♖×d5 22. e×d5 ♖×d5 23. ♙e4 tracą materiał.

22. ♖f5 ♖ae8

Pozycja czarnych wygląda niestabilnie i białe potrzebują kolejnych wstrząsów, aby ją rozbić. Przy okazji sprytnie rozwiązują problem zakończenia rozwoju, znajdując zajęcie dla wieży z a1.

23. a4! ♖b6 24. a×b5 a×b5

25. ♖×b6 ♖×b6 26. ♙b3 ♖f6

27. ♖d3

Białe szykują się do zabrania pionka b5, chociaż równie dobrze wygląda podtrzymywanie aktywności i dominacji białych figur poprzez 27. ♙e3 ♖c7

28. ♖g4 z dalszym ♖a7.

27...♖g5 28. ♙e3 ♖d8

29. ♖×b5

Białe zdobyły pionka, zachowując na dodatek część aktywności, po czym pewnie zrealizowały materiał.

(...) 1-0.

Zatem Jolanta Zawadzka była już pewna tytułu mistrzyni Polski na rundę przed końcem! Srebro zdołała zachować Karina Szczepkowska-Horowska po wygranej w ostatniej rundzie z Klaudią Kulon, zaś brąz przypadł Iwecie Rajlich.

Jolanta Zawadzka ostatecznie wygrała Mistrzostwa Pol-

ski z jednopunktową przewagą, zdobywając 7,5 punktu i tylko trzykrotnie remisując, a pozostałe pojedynki rozstrzygając na swoją korzyść. W partiach pokazała dość niespieszny styl, często starając się wygasić agresywne zamiary konkurentek. Rozwinięta technika końcówkowa pozwalała jej zrealizować minimalną przewagę w pozycjach pozornie zbliżonych do równej (z Jakubiec, Iwanow i Warakomską).

Karinie Szczepkowskiej-Horowskiej zasłużenie przypadło srebro. Grała bardzo agresywnie, ładne szachy, na co wskazuje również wynik: 6 zwycięstw, 2 porażki i tylko 1 remis. Przegrana z Edytą Jakubiec pokazuje, że to paradoksalnie taktycy mają często większe problemy w obronie – Karina zdobyła dużą przewagę białymi w kontrgambicie Albina, ale musiała ustąpić pod naporem przeciwniczki.

Brąz przypadł Iwecie Rajlich. Podobnie jak zwyciężczyni, grała bardzo solidnie, punktując mniej dość udźwignione przeciwniczki i remisując z konkurentkami. Porażka w drugiej rundzie z Anną Iwanow wykluczyła ją jednak z walki o złoty medal.

Niespodziewanie bezpośrednio poza podium znalazła się najmłodsza uczestniczka mistrzostw, Mariola Woźniak. Zawodniczka ta grała bez kompleksów z bardziej utytułowanymi przeciwniczkami (vide partia z Jolantą Zawadzką) i po „okrzepnięciu” w pierwszej połowie turnieju wygrała dwie partie w drugiej części zawodów. Mariola otrzymała również ufundowany przez Hannę Ereńską-Barlo kryształowy puchar za uzyskanie największego przyrostu rankingu w turnieju pań.

Dwie porażki w drugiej połowie turnieju zaliczyła zaś Joanna Majdan-Gajewska i z połową punktów uplasowała się na 5. miejscu.

Nagrodę za najlepszą partię Budimex Mistrzostw Polski zdobyła Karina Szczepkowska-Horowska – za zwycięstwo nad Anną Warakomską.

Słowa pochwały należą się organizatorom. Stowarzyszenie im. Ferdynanda Dziedzića pod wodzą Macieja Cybulskiego przygotowało szachistom komfortowe warunki gry w gościnnych progach Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Organizatorzy zadbałi również o czas wolny zawodników, którzy mogli wziąć udział m.in. w meczach piłki nożnej czy laserowym paintballu (laser tag). Pomyślano również o kibicach. Partie wraz z komentarzem oraz wideo z sali gry były wyświetlane zarówno w otwartym studiu szachowym w hotelu NH Poznań, jak i transmitowane w Internecie. Głównym komentatorem zawodów był Marcin Tazbir wraz z Bartłomiejem Heberlą, jednakże wspierał ich wielu znakomitych gości, jak Radosław Wojtaszek czy Włodzimierz Schmidt. Swoimi przemyśleniami dzielili się często po partii również sami zawodnicy. Znakomicie zrealizowana relacja z pewnością jeszcze zwiększyła zainteresowanie najważniejszą krajową imprezą. Zawody bez przeszkód przeprowadzili sędziowie: Aleksander Sokółski oraz Magdalena Judek.

W następnym numerze „Mata” zaprezentowane zostaną komentowane partie, które otrzymały nagrody za piękność w turnieju mężczyzn i kobiet oraz jedno ze zwycięstw Macieja Klekowskiego wraz z komentarzem sensacyjnego srebrnego medalisty. Zamieścimy również artykuł opisujący „od kuchni” transmisję internetową z turnieju na YouTube.

Budimex Mistrzostwa Polski Kobiet

Poznań, 24.03-01.04.2015 r., 9 rund systemem kołowym

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1. amk. Jolanta Zawadzka	2422	·	1	½	½	½	1	1	1	1	1	7,5
2. amk. Karina Szczepkowska-Horowska	2414	0	·	½	1	1	1	0	1	1	1	6,5
3. mm. Iweta Rajlich	2398	½	½	·	1	½	1	½	0	1	1	6,0
4. kmfk. Mariola Woźniak	2178	½	0	0	·	½	1	1	½	½	1	5,0
5. amk. Joanna Majdan-Gajewska	2405	½	0	½	½	·	0	1	0	1	1	4,5
6. mfk. Anna Warakomska	2238	0	0	0	0	1	·	½	1	½	1	4,0
7. mmk. Edyta Jakubiec	2184	0	1	½	0	0	½	·	1	½	0	3,5
8. mmk. Anna Iwanow	2281	0	0	1	½	1	0	0	·	0	1	3,5
9. amk. Klaudia Kulon	2310	0	0	0	½	0	½	½	1	·	1	3,5
10. m. Agata Smarsz	2119	0	0	0	0	0	0	1	0	0	·	1,0

W pięknym polskim mieście

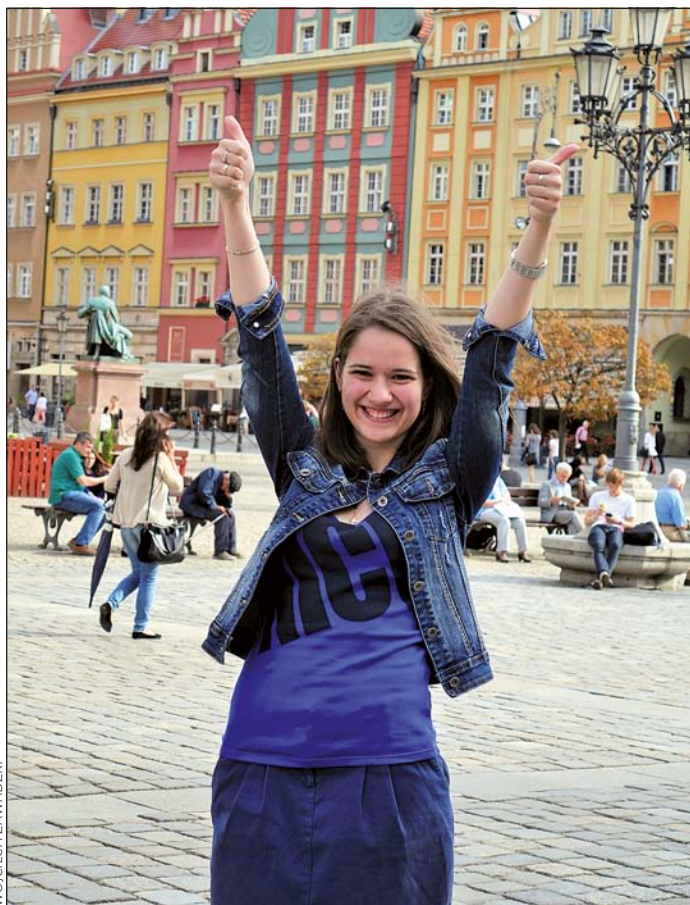
W drugiej połowie września we Wrocławiu odbył się Arcymistrzowski Turniej Kołowy im. Krystyny Hołuj-Radzikowskiej. Jest to jeden z najsilniejszych kołowych turniejów kobiecych w Europie, a może i na świecie. Oprócz reprezentantek Polski regularnie startują w nim czołowe szachistki Starego Kontynentu.

AM. ALINA KASZLIŃSKA
TŁUMACZENIE:
AM. JOLANTA ZAWADZKA

W maju tego roku podczas Indywidualnych Mistrzostw Europy Kobiet dostałam zaproszenie od Jolanty Zawadzkiej na tradycyjny (była to już piąta edycja) memoriał Krystyny Hołuj-Radzikowskiej. Po sprawdzeniu mojego szachowego kalendarza i upewnieniu się, że w terminie, na który zaplanowane były zawody, mam wolne, zgodziłam się wziąć w nim udział. Niedługo później ogłoszona została pełna lista zawodniczek: Olga Giria, Monika Soćko, Lilit Mkrtczian, Jolanta Zawadzka, Inna Gaponenko, Karina Szczepkowska-Horowska, Joanna Majdan-Gajewska, Irina Bulmaga, Cristina-Adela Foisor i autorka tych słów – Alina Kaszlińska. Skład okazał się wyrównany i bardzo silny.

Turniej odbył się w pięknym polski mieście – Wrocławiu. Ja i Olga Giria przyleciałyśmy na miejsce zawodów dzień wcześniej. Po drodze zdążyłyśmy jeszcze pospacerować po Kopenhadze, przez którą przebiegała trasa naszej podróży. W dniu naszego przyjazdu została dla nas zorganizowana sesja fotograficzna. Spacerowałyśmy po rynku, grałyśmy w szachy i wspólnie dobrze się bawiłyśmy. Inne zawodniczki miały trochę mniej szczęścia – w związku z tym, że w turnieju nie było dnia wolnego, a sesja była w programie obowiązkowym, szachistki musiały spędzić parę godzin w dniu partii pozując dla fotografa. Sama idea sesji zdjęciowej, moim zdaniem, jest bardzo ciekawa, szczególnie w takich właśnie kobiecych turniejach kołowych, jednak lepiej by było przeznaczyć na ten cel dodatkowo dzień wolny od gry. W każdym razie mnie i Olgi ten problem już nie dotyczył, gdyż nasza sesja odbyła się wcześniej.

Klub szachowy, w którym grałyśmy, idealnie spełniał warunki

Alina Kaszlińska w radosnym geście triumfu po... awansie swego męża, Radka Wojtaszka, do kolejnej rundy Pucharu Świata!

dla tego typu zawodów. Jest to piękne pomieszczenie na parterze, z panoramicznymi oknami. Zawodniczkom było bardzo miło, kiedy ludzie przechodzący ulicą zaglądali do sali gry i obserwowali wydarzenia toczące się na szachownicach.

Ze strony organizatorów dołożone zostały wszelkie starania, by turniej rozegrany został na wysokim poziomie i pozostawił nam same przyjemne wspomnienia. Codziennie wręczane były nagrody za najładniejszą partię dnia. Nielatwe zadanie wybierania takiej rozgrywki spadło na barki komentatora naszego turnieju – greckiego arcymistrza Dimitriosa Mastrowasilisa. Każdego dnia miałyśmy zaszczyt spotykać ważnych gości, którzy wykonywali pierwszy

ruch w jednej z partii, a niektórzy z nich dodatkowo wręczali nam piękne prezenty. Czuć było zainteresowanie naszym turniejem, co również było dla nas bardzo miłe.

Jeśli przejdziemy do aspektu szachowego, to jak to zwykle bywa w żeńskich turniejach (ale nie tylko!), nie obyło się bez grubych błędów, niewytłumaczalnych ruchów i dużego szczęścia. Być może to ostatnie stwierdzenie najlepiej oddaje mój występ w całych zawodach. Już w pierwszej rundzie w równej pozycji moja przeciwniczka, Cristina-Adela Foisor, zagapiła się i przegrała na czas. Już kiedyś zdarzyła mi się niemal identyczna sytuacja – podczas meczu „Śnieżynki kontra Weterani” na czas przegrałam ze mną

Wolfgang Uhlmann. Podobnie jak wtedy, taka wygrana dała mi dodatkową motywację, ażeby pokazać, iż punkt zdobyłam zasłużenie!

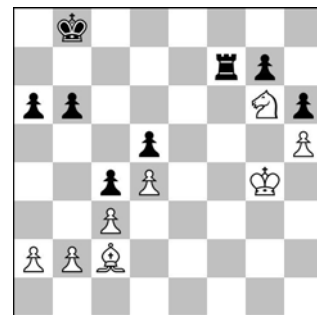
Jak na ironię losu, z moją główną konkurentką, a także organizatorką turnieju, Jolą Zawadzką, przypadło mi grać w ostatniej partii czarnymi. Jola jest najbardziej znaną szachistką we Wrocławiu i wszyscy jej kibicowali. Jej ojciec i sama Jola robią bardzo dużo (jeśli nie wszystko), aby turniej co roku się odbywał. Jola osobiście zaprosiła wszystkie zawodniczki i rozmawiała ze sponsorami. Na ostatnią rundę przysłała jej mama i wykonała pierwszy ruch w naszej partii. Oczywiście, wiedziałam jak bardzo Joli zależało na zwycięstwie. Ale los potoczył się inaczej – udało mi się wygrać nasz pojedynek, chociaż było bardzo blisko, by zakończył się on odwrotnym rezultatem. Pierwszą część partii Jola grała dobrze, a ja nie bardzo, co doprowadziło do niższej pozycji.

komentuje am. Alina Kaszlińska

Jolanta Zawadzka (2430)

Alina Kaszlińska (2424)

Turniej im. Krystyny Hołuj-Radzikowskiej,
24.09.2015 r.

Białe mają małą przewagę materialną, jednak w końcówkach, jak wiadomo, wieża czasami może okazać się nie gorsza niż dwie figury. Ale... tylko czasami. W tym przypadku, oczywiście, to białe walczą o wygraną i jeśli zagrałyby 36. ♖f4! z bezpośrednim atakiem na piona d5, życie czarnych nie byłoby łatwe. Nastąpiło jednakże:

36. ♖f5?! ♚c7

I pozycja zrobiła się niejasna. Król w następnym ruchu zajmie piękną pozycję na d6, a dalej u czarnych może pojawić się kontrgra, związana z marszem pionów na skrzydle hetmańskim i otwarciem linii dla wieży.

37. ♖e6?!

Kolejna niedokładność, po której czarne przejmują inicjatywę. Należało zagrać 37. ♗f4 i po 37... ♗d6 38. ♗e5 ♗e7 39. ♖g4 b5 40. ♖f3 a5 41. ♗f5 ♗e6 obie strony miałyby mniej więcej równe szanse.

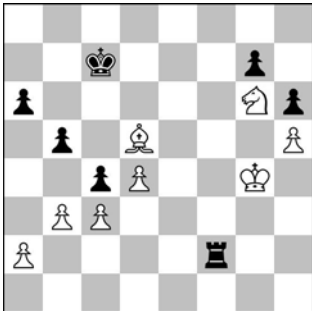
37... ♗f2

Wieża weszła na drugą linię, co często kończy się nieprzyjemnościami.

38. ♖x d5?

I znowu błąd. Remis dawało jeszcze 38. ♗f4 ♗x b2 39. a4!, choć walka nadal by trwała.

38... b5 39. b3

39... b4! i czarne pewnie doprowadziły partię do zwycięstwa (0-1).

W taki oto sposób udało mi się zakończyć turniejowe zmagania, wygrywając partię z główną rywalką i zajmując pierwsze miejsce.

Chciałabym jeszcze raz podziękować organizatorom za możliwość zagrania w tym silnym i doskonale zorganizowanym turnieju szachowym!

WOJCIECH ZAWADZKI

Partia nie przyniosła rozstrzygnięcia, więc czas na dogrywkę w... siłowaniu na rękę! Walczą Alina Kaszlińska i Olga Giria, a sędziuje mistrzyni Polski am. Jolanta Zawadzka

V Międzynarodowy Arcymistrzowski Turniej Szachowy Kobiet im. Krystyny Hołuj-Radzikowskiej
Wrocław, 15-24 września 2015 r.

			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1. mm. Alina Kaszlińska	RUS	2424	·	1	1	½	½	½	1	½	1	1	7,0
2. amk. Jolanta Zawadzka	POL	2430	0	·	0	1	1	1	1	½	1	½	6,0
3. mm. Lilit Mkrtczian	ARM	2440	0	1	·	½	½	½	½	1	½	½	5,0
4. mm. Irina Bulmaga	ROU	2372	½	0	½	·	½	1	1	½	½	0	4,5
5. amk. Joanna Majdan-Gajewska	POL	2391	½	0	½	½	·	½	1	½	0	1	4,5
6. amk. Karina Szczepkowska-Horowska	POL	2395	½	0	½	0	½	·	½	1	½	1	4,5
7. mm. Inna Gaponenko	UKR	2402	0	0	½	0	0	½	·	1	1	1	4,0
8. amk. Olga Giria	RUS	2483	½	½	0	½	½	0	0	·	½	1	3,5
9. mm. Cristina-Adela Foisor	ROU	2361	0	0	½	½	1	½	0	½	·	0	3,0
10. am. Monika Sočko	POL	2456	0	½	½	1	0	0	0	0	1	·	3,0

WOJCIECH ZAWADZKI

Uczestniczki turnieju z nagrodami ufundowanymi przez firmę Dr Irena Eris. Od lewej: Lilit Mkrtczian, Alina Kaszlińska, Olga Giria, Cristina-Adela Foisor, Karina Szczepkowska-Horowska, Irina Bulmaga, Inna Gaponenko, Joanna Majdan-Gajewska, Monika Sočko i Jolanta Zawadzka

Piorun znowu trzasnął, czyli o zwycięstwie w Bad Wiessee

W Bad Wiessee – małej miejscowości pod Monachium – wziąłem udział w silnym openie, w którym każdego roku startuje około 470 zawodników, a duża liczba nagród przyciąga mocnych szachistów. W tym roku czołówkę rankingową otwierali Nisipeanu, Postny, Tkaczew oraz Aleksiejew.

AM. KACPER PIORUN

Co jeszcze można powiedzieć o Bad Wiessee? Wystartowałem w tym turnieju drugi raz i przekonałem się, że ciężko w tym miejscu przewidzieć pogodę. Przed moim pierwszym zeszłorocznym startem, podczas którego cały czas padał deszcz, doszło do... zamieci śnieżnej. W tym roku z powodu pogody z żalem wracałem do Warszawy, gdzie trzeba było przystosować się do niskich temperatur, podczas gdy termometry ostatniego dnia w Bad Wiessee pokazywały... 20 stopni (tak, w listopadzie!).

Rozstawiony byłem z numerem siódmym i moim planowanym minimum na tym turnieju była poprawa rezultatu z poprzedniego startu (podczas którego uzyskałem 6,5 z 9 i zająłem miejsce poza pierwszą dwudziestką). Styl, a w zasadzie prędkość, z jaką osiągnąłem ten cel, trochę mnie zadziwiła, bo nie pamiętam, kiedy w turnieju klasycznym zdobyłem 7 punktów z 7 partii (że tak mówiąc, piorunem!). Podkreślam tutaj słowo „prędkość”, bo gdyby Arno Zude (notabene były mistrz świata w solvingu) zrealizował kompletnie wygraną pozycję przeciwko mnie w 4. rundzie, to moje losy w tym turnieju mogłyby się potoczyć trochę inaczej.

Z drugiej strony szczęście jest niezwykle ważne w takich zawodach (o czym się już nie raz przekonałem) – dwa remisy w ostatnich dwóch partiach zapewniły mi kolejny wygrany turniej w tym roku, co mnie pozytywnie zaskoczyło. Planowałem grać dobre szachy w Bad Wiessee i ogólnie udało mi się to uzyskać, zwłaszcza przeciwko

Nisipeanu czy Postnemu, którzy załapali się do mojej serii.

Podsumowując, dobra pogoda i trochę szczęścia przydają się, żeby wygrywać turnieje! Na zakończenie proponuję obejrzeć moją partię przeciwko Postnemu.

komentuje am. Kacper Piorun

□ Kacper Piorun (2609)

■ Jewgienij Postny (2658)

Bad Wiessee, 06.11.2015 r., D15

1.c4 ♟f6 2.♟f3 c6 3.♞c3 d5

4.d4 a6 5.♞c2

Ruch podpatrzony w partiach Daniela Sadzikowskiego; białe chcą po prostu zagrać e4.

5...g6?!

Przeciwko Danielowi grywano 5...dxc4 6.e4 b5 7.b3 i jest to niewątpliwie krytyczna kontynuacja.

6.e4 dxe4 7.♞xe4 ♞xe4

8.♞xe4 ♟g7 9.♟e2 ♞d7

10.O-O ♞f6 11.♞e3 ♟g4

12.♞b3?!

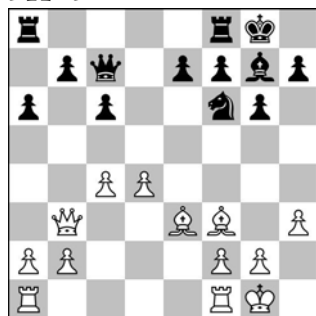
Prostsze było 12.h3 ♟xf3 13.♟xf3.

12...♞c7?!

Prowadzi to do dość pasywnej pozycji. 12...b5!? przynajmniej trochę zmieniało charakter walki.

13.♟e3 O-O 14.h3 ♟xf3

15.♟xf3

Idealna pozycja do gry. Czarne nie mają kontrgry, a białe z parą gońców kontrolują centrum.

15...♟ac8 16.♟ac1 ♞d7 17.♟fd1 ♟fd8 18.♞b6!

Okazuje się, że nie ma jak wrzucić hetmana z tego pola, a białe chcą pchać pionki skrzydła hetmańskiego do przodu. Nie jest przekonujące 18.d5 cxd5 19.cxd5 ♟xc1 20.♟xc1 ♞e8, gdyż czarne nie mają żadnych problemów ze skoczkiem d6.

18...e6

Nie przechodzi 18...♞c7? 19.d5! c5 20.♞xc7 ♟xc7 21.b4! z dużo lepszą pozycją białych.

19.b4 ♞e7 20.a4 ♟d7

21.b5?!

Liczyłem następujący wariant: 21.d5 cxd5 22.cxd5 ♟xc1 23.♟xc1 exd5 24.♟c8+ ♞e8 i nie byłem przekonany, że mam wystarczającą rekompensatę. Komputer zaproponował w tym miejscu 25.♞a7! (kto by wymyślił taki ruch podczas partii?!), po czym czarne, z uwagi na ♞a8, byłyby zmuszone oddać część materiału.

21...axb5 22.cxb5

Możliwe było również 22.axb5 ♞d8 23.♞xd8+ ♟dxd8 24.bxc6 bxc6 25.♟b1, ale wydawało mi się, że z tak małą liczbą pionków będzie trudno wygrać tę pozycję.

22...♞d5!

Czarne oddają pionka za aktywność.

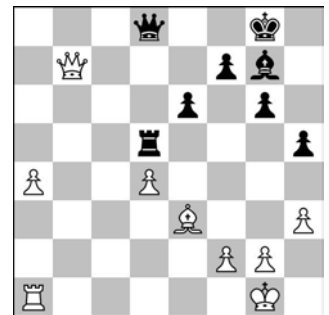
23.♟xd5 ♟xd5 24.bxc6 bxc6

25.♟xc6 ♟xc6 26.♞xc6 ♞d8!

27.♟a1?!

Białe widzą, że stracą pionka d4, dlatego stawiają wieżę za pionkiem „a”.

27...h5!? 28.♞b7

28...♟d7?!

Podczas partii obawiałem się 28...♟xd4 29.♟xd4 ♟xd4 30.a5 ♟d1+! 31.♟xd1 ♞xd1+ 32.♞h2 ♞d6+ 33.g3 h4! i pomimo pionka „a” białe muszą się trochę obawiać o króla – czarne prawdopodobnie miałyby duże szanse na remis.

29.♞b4!

Kluczowe jest uruchomienie pionka „a”, dlatego trzeba złapać kontrolę nad polem a5. Narzucano się np. 29.♞b3, ale jest 29...♟d5! i co robić dalej? (słabsze 29...♟xd4 30.♟xd4 ♟xd4 31.a5 i idzie pionek).

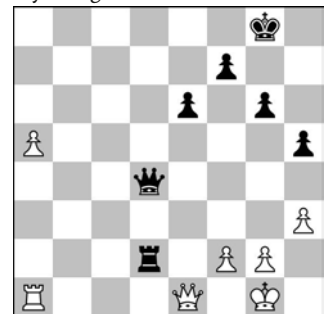
29...♟xd4 30.♟xd4 ♟xd4

31.♞e1 ♟d2?

Ruch wyglądający aktywnie, ale przecież pionek rusza w stronę pola przemiany. Profilaktycznie należało go zablokować: 31...♟d6 32.a5 ♟a6 33.♞e5, choć nie byłaby to pozycja prosta do zremisowania (mam wieżę za pionkiem!).

32.a5 ♞d4

Czarne liczą na aktywność swych figur.

33.a6!

Wstęp do ładnej kombinacji.

33...♟xf2?

33...♟e2 34.♞xe2 ♞xa1+ 35.♞f1 przedłużało grę, chociaż końcówka byłaby prawdopodobnie przegrana.

34.♞h1!!

Czarne nie mogą zatrzymać pionka a6!

34...♟e2

34...♞a7 35.♞xf2! ♞xf2 36.a7 z wygraną białych.

35.♞f1 ♟f2 36.♞g1 i czarne poddały się (1-0).

Triumfalne tournée Jana-Krzysztofa Dudy

Lato może kojarzyć się z odpoczynkiem, jednak dla wielu szachistów jest to czas wymagających startów i wytężonej pracy. Tak właśnie było w przypadku am. Jana-Krzysztofa Dudy, któremu towarzyszyłem w czasie aż trzech prestiżowych zawodów w okresie wakacyjnym.

AM. KAMIL MITOŃ

Jak co roku na przełomie maja i czerwca rozgrywana jest liga francuska, nazywana TOP 12. Dzięki pomocy naszego przyjaciela, Jeremiasza Nowiny Konopki, mieliśmy możliwość zagrania w teamie Bois-Colombes. Zawsze pojawienie się w nowej drużynie to dla zawodnika dodatkowa presja, tym bardziej, że Janek już w pierwszej rundzie został rzucony na głęboką wodę i miał się zmierzyć czarnym kolorem z numer 7 na świecie – Wesleyem So (Elo 2778). Partia zakończyła się remisem, a nasz reprezentant ani przez moment nie miał problemów.

Druga runda była najbardziej kluczowa dla całego występu. Przeciwnikiem Janka był „słynny” Sebastien Feller. Francuz po dyskwalifikacji związanej z aferą za oszustwa w czasie Olimpiady w Chanty-Mansyjsku w 2010 r. (szczęśliwie nie graliśmy wtedy z Francją!), powrócił po kilkuletniej przerwie do deski. Przed partią jedno było pewne, Feller mógłby wystąpić w zawodach kulturowych, natomiast jego siła szachowa była trudna do oceny. Poza tym człowiek zawsze gdzieś podświadomie może obawiać się, że gra przeciwko Houdiniemu. W niedoczasie Janek szczęśliwie wykorzystał błąd przeciwnika i wygrał tę partię. Rozpędzony zdobywał punkt za punktem, pokonując po drodze kilku silnych arcymistrzów. Jedynej porażki doznał ze strony Michała Krasenkowa, rewelacyjnie grającego w TOP 12. Michał pokonał m.in. D. Navarę i E. Bacrota.

Nie przeszkodziło to Jankowi w zdobyciu złotego medalu na drugiej na szachownicy (7,5 p. z 10 partii) oraz w uzyskaniu jednego z najlepszych wyników rankingowych w turnieju. Dowiódł

w ten sposób swoją nową drużynę Bois-Colombes do brązowego medalu!

Pomimo że sport lubi niespodzianki, to pierwsze dwa miejsca były raczej zarezerwowane dla drużyn Bischwiller oraz Cligny i taka właśnie kolejność miała miejsce.

W lidze francuskiej grali jeszcze inni Polacy. Olek Mišta osiągnął świetny rezultat 6,5 p. z 8 partii, uzyskując wynik rankingowy 2803!

Warto napisać także parę słów na temat specyfiki samej TOP 12. Mecze odbywają się na ośmiu deskach, a w składzie drużyny musi wystąpić minimum jedna kobieta. Najciekawszym jednak rozwiązaniem jest możliwość dowolnego ustawiania składu na każdą rundę z zachowaniem różnicy rankingowej nie większej niż 100 punktów. Dzięki temu pojawia się pojęcie strategii na dany mecz, a odprawa trwa często nawet do trzech godzin w porze kolacji!

komentuje am. Kamil Mitoń

□ Jan-Krzysztof Duda (2610)

■ Wołodimir Baklan (2633)

Liga francuska, 03.06.2015 r.

Ze względu na ograniczonego skoczka na c3, pozycja wydaje się być równa.

14...b5 15.♖hd1 ♘c5 16.♙xf7+!
Bardzo interesująca idea, zmieniająca całkowicie charakter gry.
16...♗xf7 17.♖xd7+ ♙xd7
18.♙xc5

Za jakość białe mają piona plus kontrolę nad czarnymi polami.

18...♙e6 19.♗e3 g5!
Dobre posunięcie, którego celem jest aktywizacja wież.

20.♙d1!

Logiczny przerzut skoczka na d3 w celu nacisku na słabego piona e5.

20...g4 21.♙f2 gxf3 22.gxf3
♖hg8 23.♙b4 ♖g2 24.♙c3
♖xh2 25.♙d3 ♖g8

Czarne stawiają na aktywność, nie tracąc czasu na bicie piona c2. 25...♖xc2 26.♙xe5+ ♗e8 27.♖h1 dałoby silną inicjatywę białym.

26.♙xe5+ ♗e8 27.♙xc6 h5

28.♖d1

Białe figury są dobrze skoordynowane, jedyną szansą czarnych jest pion „h”.

28...h4 29.♙e5!

Komunikacja między czarnymi figurami zostaje zakłócona.

29...♖hg2

29...♖xc2? 30.♙d4.

30.♙f6

Teraz czarne tracą ważnego piona „h”.

30...♗f7

30...h3 31.♙e5 i król znalazł się w siatce matowej.

31.♙xh4 ♖xc2 32.♖d6

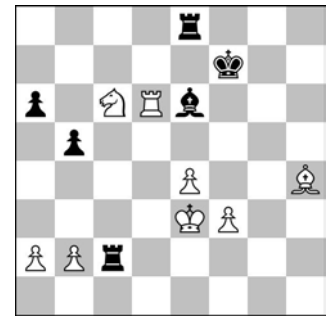
Dzięki aktywności i kontroli nad czarnymi polami, białe piony bardzo łatwo będą promowane.

32...♖e8?

Pozycja czarnych była już nieprzyjemna, jednak ten ruch jeszcze bardziej pogarsza ich sytuację.

Zwycięzcy Ligi Francuskiej TOP 12 na szachownicach 1.-8. (na końcu ranking uzyskany).

1. Anish Giri	2776	NED	8 210	2828
2. Jan-Krzysztof Duda	2610	POL	7,5 210	2782
3. Aleksander Mišta	2556	POL	6,5 28	2803
4. Markus Ragger	2668	AUT	7 28	2816
5. Manuel Apicella	2510	FRA	7,5 211	2605
6. Paweł Tregubow	2571	RUS	7,5 29	2695
7. Luc Bergez	2327	FRA	7,5 211	2446
8. Almira Skripchenko	2421	FRA	9 210	2551

33.♖xe6!!

W studiach szachowych można często znaleźć takie motywy taktyczne.

33...♖xe6 34.♙d8+ ♗g8

35.♙xe6 ♖xb2 36.♙c7 ♖xa2

37.e5 ♖c2 38.♙d8

Droga dla piona „e” jest gotowa.

38...♖c3+39.♗d4 ♖c140.e6 ♖d1+

41.♗e5 ♖xd8 42.e7 ♖c8 43.e8 ♗+

♖xe8+ 44.♙xe8 a5 45.♙f6+ ♗f7

46.♙d5 b4 47.♙b6 b3 48.♙a4

♗e7 49.f4 ♗d7 50.♗d5 ♗e7

51.f5 Pozycja białych jest bardzo

łatwa do wygrania, gdyż skoczek wytępia czarnego króla z pola f8 (1-0).

Bezpośrednio z południa Francji udaliśmy się za Ocean Atlantycki. Po dziewięciogodzinnym locie znaleźliśmy się w „innym świecie” na Kubie. Ostatni raz byłem tam równo 10 lat temu, kiedy to w stylu Tala wróciłem do domu ze złamanym nosem!

Po parodniowej regeneracji sił i aklimatyzacji na pięknym półwyspie Varadero, dotarliśmy do Hawany. Zostaliśmy bowiem zaproszeni do udziału w jubileuszowym 50. Memoriale Capablanki! Pierwszym zwycięzcą tego prestiżowego turnieju był w 1962 roku nasz rodak M. Najdorf, a Fischer swoje partie rozgrywał tam kiedyś przez telegraf. Było to również miejsce wielkiej Olimpiady Szachowej w 1966 roku z udziałem m.in. Jerzego Kostrzy, obecnie szachowego „Dziadka” Janka! Graliśmy w Sali Ambasadorów w słynnym Hotelu Habana Libre.

Przebieg turnieju w wykonaniu Janka był bardzo nierówny.

50. Memoriał Capablanki na Kubie grupa Premier, 15-25.06.2015 r.

1. Vitaly Kunin	GER	2579	6,5
2. Jan-Krzysztof Duda	POL	2610	5,0
3. Yusnel Bacallao Alonso	CUB	2530	5,0
4. Isan Reynaldo Ortiz Suárez	CUB	2572	5,0
5. Carlos Antonio Hevia Alejano	CUB	2535	4,5
6. Emilio Cordova	PER	2609	4,5
7. Yuniesky Quezada Peréz	CUB	2647	4,5
8. Kamil Mitoń	POL	2604	4,0
9. Yuri González Vidal	CUB	2550	4,0
10. Ermes Espinosa Veloz	CUB	2504	2,0

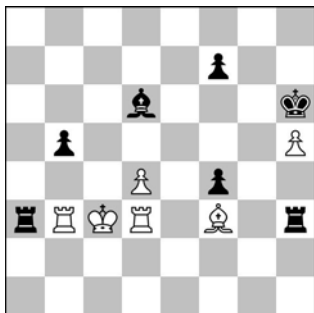
Grał bardzo ostro, w swoim stylu w każdej partii walczył o całą pulę, nie uznając remisów i żadnych kompromisów. Pomimo tego, podzielił drugie miejsce. Moja dość solidna gra wystarczyła jedynie na 50 procent i miejsce w środku tabeli.

komentuje am. Jan-Krzysztof Duda

□ Yunesky Quezada Peréz (2647)

■ Jan-Krzysztof Duda (2610)

50. Memoriał Capablanki, 15.06.2015 r.

48...g3!

Bardzo podoba mi się ten ruch, ponieważ krępuje on białe figury. Bicia na a3 i g3 są korzystne dla czarnych, gdyż „rozkracza” to ich pionki do maksimum, utrudniając obronę białym. A co innego zrobić?

49. h3x a3

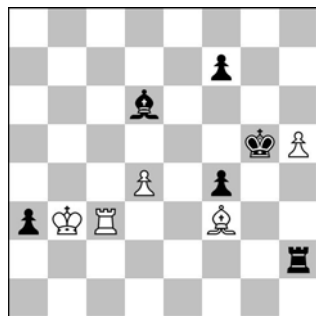
Mój przeciwnik decyduje się na przecięcie węzła gordyjskiego. Idea z chodzeniem królem po drugiej linii też nie wyglądała porządnie.

49...b4+ 50. g3 bxa3 51. c3

h3

Tutaj moja gra jest niedokładna. Niedostateczna jest też idea zaproponowana przez Kamila Mitonia z ofiarą jakości przy pionku na f5: 51...f5 52. a2 hxf3? 53. h3xf3 g5xh5, bowiem okazuje się, że po 54. h3f1 jest remis! Aczkolwiek wątpię, żeby którykolwiek z graczy wpadł na ten pomysł i dobrze go zrealizował: 54...g4 55. h3g1+ g4h4 56. h3h1+ g3 57. h3g1+ g4h2 58. h3g5 f3 59. h3xf5 g3 60. h3g5+ g4h4 61. h3f5 g4 62. h3f7 i białe się trzymają. Prób wygrywania tej pozycji jest wiele i nie będę ich tutaj zamieszczał. Po a4f4 białe będą wciąż szachować. Ale ten wariant podsunął mi pomysł jak wygrać: trzeba postawić pionka na f6, żeby mieć pole f5 dla króla! Tu nie znalazłem ratującej drogi: 51...f6 52. a2 hxf3 53. h3xf3 g5xh5 54. h3f1 (54. h3b3 f5!! Teraz czarny pionek będzie mógł ruszyć od razu po opuszczeniu przez białe trzeciej linii) 54...g4 55. h3g1+ g5f5! 56. h3f1 e4 57. h3e1+ g4d4 58. h3d1+ e5 i czarne gładko powinny wygrać.

52. g3a2 g5f5 53. g3b3 h3h2

54. h3c2!

Obaj nie widzieliśmy, że białe mogły po prostu zagrać 54. h3c2!, gdzie czarne sporo ryzykowałyby, idąc w końcówkę z różnopolowymi gońcami: 54...xc2 55. g3xc2 f8f8 56. g3b3 f6 Białe i tak mogłyby wtrącić atak na tego pionka, wymuszając jego ruch. 57. a2e2! g4h4 58. d5 g3 59. h6 a3xh6 60. g3xa3 I tutaj białe mogłyby mieć wystarczającą kontrgrę: 60...f3 61. a3d3 f2 62. g3b4 a3f8+ 63. g3b5 g2g2 64. g3c6 f1g1 65. a3xf1+ g3xf1 66. d6 f5 67. d7 a7e7 68. g3d5=. Nie twierdzę, że ta końcówka jest z góry skazana na remis, znacznie łatwiej jednak jest zagrać f6, po czym oddać jakoś na f3! Jak widać, białopolowy gońiec sprawia tutaj więcej problemów niż wieża!!

54...b2+

Teraz wygrana jest już prosta.

55. g3c3 a4b4+ 56. g3c4 h3c2+

57. g3b3 h3b2+ 58. g3c4 h3c2+

59. g3b3 h3xc6 60. a3xc6 g3xh5

Bez pionka na h5, czarny gońiec nie jest przeciążony i czarne nigdy nie oddadzą pionka a3.

61. a3d5 a3d6

61...f6?? 62. g3xb4!+.

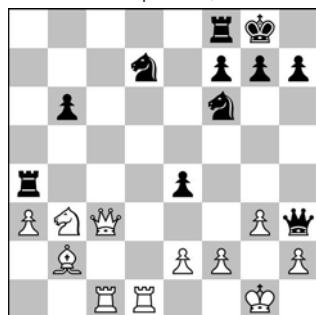
62. a3xf7+ g3g4 i białe poddały się. Całkiem przyjemne zwycięstwo z zawodnikiem ponad 2640 Elo! (0-1).

kommentuje am. Kamil Miton

□ Emilio Cordova (2609)

■ Kamil Miton (2604)

50. Memoriał Capablanki, 15.06.2015 r.

W tej oto pozycji niespodziewanie dla mojego przeciwnika nastąpiło 23...c4!! Biały hetman zostaje odciągnięty z baterii na g7, dzięki czemu czarne będą mogły zagrać g4 z matem (0-1).

Zwycięzcą grupy Elite został zawodnik młodego pokolenia, niesamowity „chiński robot”, Yu Yangyi.

Należy dodać, że szachy na Kubie to sport narodowy. Dwaj najlepsi kubańscy zawodnicy, Dominguez i Bruzon, są nie mniej rozpoznawalni niż u nas Robert Lewandowski. Codzienną relację z całej rundy nagrywała i nadawała państwowa telewizja. Uroczyste zakończenie odbyło się m.in. z udziałem prezydenta FIDE Kirsana Iljumżynowa i ministra sportu Kuby. W czasie całego pobytu doświadczyliśmy zainteresowania i gościnności ze strony ambasady RP, a w szczególności pani ambasador Anny Pieńkosz. Osobiście odwiedzała ona salę gry i kibicowała nam, jak również gościła nas u siebie w ambasadzie. Piękno i urok Hawany, ukochanego miasta m.in. Ernesta Hemingway’a, a także historię Kuby poznaliśmy dzięki uprzejmości pani Danuty Brunet, cudownej Polki i przewodniczki, od 50 lat mieszkającej na Kubie (bo „bez Dany nie ma Hawany!”).

Po powrocie do domu Janek nie miał dużo czasu na odpoczynek, gdyż czekało na niego zaproszenie na kolejny, wyjątkowy i bardzo ciężki Turniej Gwiazd w Armenii.

Lake Sevan („Jezioro Sewan”) to coroczny turniej kołowy, do którego zapraszani są najzdolniejsi gracze młodego pokolenia. Dlatego też oczy całego świata zwrócone są na te zawody, a kibice komentują, który z uczestników już niebawem będzie zagrażał najlepszym na świecie. Organizatorem jest Akademia Szachowa, której szefem jest znany ormiański arcymistrz Smbat Lputjan. Podobnie jak na Kubie, szachy w Armenii są sportem docenianym. Świadczyła o tym na przykład osobista obecność prezydenta kraju podczas uroczystej gali otwarcia.

Faworytem „na papierze” był etatowy konkurent i rówieśnik

Lake Sevan 2015

Martuni, 12-20 lipca, 9 rund (na końcu rok urodzenia)

1. Jan-Krzysztof Duda	2632	POL	6,0	1998
2. Anton David Guijarro	2626	ESP	5,5	1995
3. Santosh Gujrathi Vidit	2643	IND	5,0	1994
4. Samwel Ter-Sahakian	2593	ARM	5,0	1993
5. Władisław Artiemiew	2660	RUS	5,0	1998
6. Robert Howhannisjan	2611	ARM	4,5	1991
7. Howhannes Cabuzjan	2589	ARM	4,5	1995
8. Tigran L. Petrosjan	2630	ARM	4,0	1984
9. Samuel Sevan	2578	USA	3,0	2000
10. Salem A.R. Saleh	2615	UAE	2,5	1993

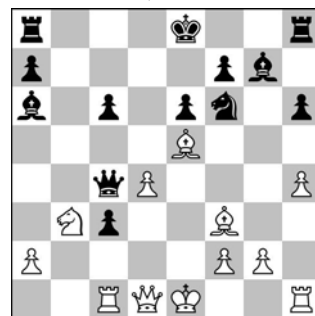
Janka – Rosjanin Artiemiew. Można się jednak było domyślać, że turniej będzie bardzo wyrównany. Janek po dobrym starcie (3 z 4), kontrolował przebieg zawodów, walcząc o pierwsze miejsce z Antonem Guijarro.

Niecodzienna sytuacja miała miejsce w tej oto partii.

□ Santosh Gujrathi Vidit

■ Robert Howhannisjan (2611)

Martuni, 17.07.2015 r.

Legitymujący się rankingiem 2643 hinduski arcymistrz podał mat w 1 ruchu! 21. h3h3? Po tym posunięciu będący trochę w szoku zawodnik gospodarzy stracił jeszcze około 18 sekund, zanim zagrał 21...g3f1# 0-1.

Decydująca okazała się ostatnia runda, w której Guijarro ponosił porażkę. Wtedy to Janek rozważnie, nie ryzykując (choć miał dużą przewagę), postanowił zakończyć partię z Petrosjanem remisem, dzięki czemu zajął samodzielnie pierwsze miejsce. Zwycęstwo w tym turnieju jest największym do tej pory sukcesem Janka, a dodatkowo dało kolejny duży zarobek rankingowy. Kwestia przebicia bariery 2700 staje się coraz bardziej realna!

W Armenii towarzyszył nam także znany z polskiego szachowego podwórka Aleksander Griciewicz. Dbał on o nasze organizmy na wysokości 2000 metrów nad poziomem morza, zwłaszcza o mój, nadwyrężony po moskiewskim weselu Radka Wojtaszka, które musiałem, z żalem, wcześniej opuścić...

Kamil Miton został właśnie jednym z trenerów Akademii Arcymistrzów, która organizować będzie szkolenia szachowe dla wszystkich miłośników królewskiej gry, a uczyć w niej będą głównie czołowi polscy arcymistrzowie. Pierwsze szkolenie odbędzie się w dniach 25-29 listopada. Szczegóły na stronie internetowej: www.akademiaarcymistrzow.pl.

NADIA PANTELEJWA, FIDE WORLD CHESS

Sala gry w Centralnym Domu Szachisty im. Michaiła Botwinnika w Moskwie

W piątkowe popołudnie, 17 maja bieżącego roku, w budynku Centralnego Domu Szachisty im. Michaiła Botwinnika w Moskwie, rozpoczął się nowy cykl rozgrywek Gran Prix FIDE.

mmc. Tomasz Makowski

Za szachownicami zasiadło szesnastu wybitnych arcymistrzów, a wśród nich dwóch Polaków: Radosław Wojtaszek i Jan-Krzysztof Duda.

Walka w całym cyklu toczy się o 800 000 Euro oraz dwie przepustki do turnieju kandydatów. Wyłoniony ostatecznie pretendent zasiądzie do meczu o szachową koronę z aktualnie panującym Magnusem Carlsenem. W turniejach, począwszy od moskiewskiego, obowiązuje system pucharowy. Pomysłodawcą takiego rozwiązania jest Emil Sutowski – generalny Dyrektor FIDE. Na mecze składają się dwie partie grane tempem klasycznym. Jeśli nie przyniosłyby one rozstrzygnięcia, to zwycięzca wyłaniany jest w serii dogrywek ze skróconym czasem do namysłu.

Po pierwszej rundzie odpadł niestety Jan-Krzysztof Duda, który, mimo zwycięstwa w pierwszej partii, nie sprostał w dalszej części meczu presji Wesleya So, reprezentującemu Stany Zjednoczone.

- Jan-Krzysztof Duda (2728)
- Wesley So (2754)

FIDE Grand Prix Moskwa, 17.05.2019 [C53]

1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♙c4 ♙c5 4.c3 ♘f6
5.d3 O-O 6.O-O d5 7.exd5 ♘xd5 8.a4 a6
9.♞e1 ♙g4

10.♘bd2 ♞h8?

Być może lepsze było 10...♘b6.

11.h3 ♙h5 12.♘e4 ♙a7 13.♘g3 ♙g6
13...♙xf3 14.♞xf3 ♘b6 15.♙xa6 bxa6
16.♞xc6 ♞xd3 17.♙e3±.

NADIA PANTELEJWA, FIDE WORLD CHESS

Jan-Krzysztof Duda, mimo zwycięstwa w pierwszej partii, nie sprostał w dalszej części meczu presji Wesleya So

14.♘xe5 ♘xe5 15.♞xe5 ♘b6 16.♞f3
c6 17.♙f4 ♙b8 18.♞ee1 ♘xc4 19.dxc4
♞h4 20.♘e2 ♙a7 21.♙d6 ♞fe8 22.♘f4
♙c2 23.c5 a5 24.♞e2 ♙b3 25.♞a3 1-0
(25...♙c4 26.♞e4).

Inny los stał się udziałem drugiego naszego reprezentanta - Radosława Wojtaszka. Zwycięstwo w pierwszej rundzie nad Mamediarowem 1,5-0,5 nie przyszło mu łatwo. Pierwsza partia to solidna obrona trudnej pozycji oraz precyzyjne wykorzystanie w końcówce niedokładności zmęczonego przeciwnika. Remis w dru-

□ Levon Aronian (2799)
 ■ Maxime Vachier-Lagrave (2789)

World Cup Tbilisi, 21.09.2017 [D70]

1.d4 ♘f6 2.c4 g6 3.f3 c5 4.d5 d6 5.♗c3 e6 6.e4 ♙g7 7.♗ge2 O-O 8.♗g3 a6 9.a4 h5 10.♙g5 ♖c7 11.♗d2 exd5 12.cxd5 ♗h7 13.♙h6 h4 14.♙xg7 ♗xg7

15.♙c4! h×g3 16.h×g3 ♖h8 17.e5 ♗e7 18.O-O-O ♗d7 19.exd6 ♗xd6 20.♗e4 ♗e5

21.d6 g5 22.♖he1 b5 23.♙d5 ♖b8 24.f4 ♗d4 25.♗e2 ♗b4

26.♗h5 1-0

giej grze zapewnił czysty awans do kolejnej rundy, a tam czekał już Peter Swidler, który w poprzedniej rundzie uporał się z Nikitą Witiugowem.

Duże emocje wywołał pojedynek dwóch Rosjan - niedawnego pretendenta Siergieja Kariakina z Aleksandrem Griszczukiem. W obu grach mistrz obrony Kariakin popełnił kilka niedokładności i w drugim pojedynku poczuł gorzkość porażki.

Do pobrania

Partie Grand Prix Moskwa, 2019 (format pgn)

lub za pośrednictwem strony internetowej: mat.pszsach.pl.

Kolejny etap w pewien sposób przypominał historyczne mecze Rosja - Reszta Świata. Popatrzymy na pary przeciwników: Peter Swidler (Rosja) - Radosław Wojtaszek (Polska); Danił Dubow (Rosja) - Hikaru Nakamura (USA); Jan Niepomniaszczij (Rosja) - Yi Wei (Chiny); Aleksander Griszczuk (Rosja) - Wesley So (USA).

W tej rundzie nasz arcymistrz rozegrał świetny, bojowy pojedynek. Zapraszamy do zapoznania się z drugą partią meczu,

którą skomentował dla naszych Czytelników Radosław Wojtaszek.

Komentuje: am. Radosław Wojtaszek

□ Radosław Wojtaszek (2724)
 ■ Peter Swidler (2739)

Moskwa FIDE Grand Prix, 21.05.2019 [E60]

Pierwszą partię meczu stosunkowo szybko zakończyliśmy remisem i dzięki temu miałem nieco więcej czasu na przygotowanie się do obrony Grünfelda, która dość często pojawia się w partiach granych z Peterem.

1.d4 ♘f6 2.c4 g6 3.f3

Przeciwko Mamediarowi rozegrałem bardziej spokojny system z ruchem ♙f4. Tym razem chciałem uzyskać nieco bardziej skomplikowaną pozycję, a więc kontynuację z 3.f3 uznałem za właściwy wybór.

3...e6 4.e4 c5 5.d5 d6 6.♗c3 ♙g7 7.♗ge2 O-O 8.♗g3 exd5

Alternatywny wariant 8...a6 9.a4 h5 10.♙g5 ♗c7 nie jest oczywiście najbardziej krytyczną linią, ale zwracam uwagę na piękną ideę 11.♗d2 exd5 12.cxd5

Radosław Wojtaszek

Peter Swidler

♞h7 13.♙h6 h4 14.♙xg7 ♜xg7 i teraz 15.♙c4!! - tak grano w wyśmienitej partii Aronian - MVL, 2017, do zapoznania się z którą gorąco zachęcam czytelników (zob.: ramka na poprzedniej stronie).

Inna możliwość to: 12...♞bd7!? 13.f4 (zbyt delikatne byłoby 13.O-O ♞h7 14.♙e3 (14.♙f4? ♞e5! wyjaśniając ideę ruchu 12...♞d7) 14...♞e5 15.♙e2 h4 16.♞h1 f5) 13...♞g4 14.h3 c4!

wodu, że czarnym nie jest łatwo znaleźć satysfakcjonującego planu dalszej gry. Białe natomiast mogą wzmocnić swoje ustawienie za pomocą takich ruchów jak a5 lub h3 z dalszym ♙c1 i f4.

16...♞b8

16...♙d7 17.a5 ♞ae8 - próba gry na skrzydle królewskim wygląda logicznie, ale białe są dobrze przygotowane na taką okoliczność: 18.h3 f5 na tę możliwość zwróciłem uwagę podczas partii, ale znalazłem silną kontynuację dla białych (18...h4 dopuszcza wykorzystanie innej pozycyjnej idei, a mianowicie: 19.♙a4!) 19.♙c1!

17.a5 b5 18.axb6 ♞xb6 19.♙c1 h4

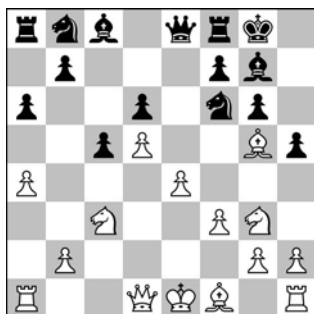
W tym momencie po raz pierwszy w partii popadłem w dłuższy namysł. Musiałem wybrać pomiędzy dwoma kontynuacjami: 20.h3 i 20.f4.

Ostatecznie zdecydowałem, że ruch **20.f4**

będzie bardziej forsowny.

Gra zarówno Jana, jak i Radka wskazuje na to, że w rozgrywkach Grand Prix absolutnie nie są gorsi od innych

9.cxd5 a6 10.a4 h5 11.♙g5 ♜e8

Muszę uczciwie przyznać, że wariant wybrany przez Petera był dla mnie pewnym zaskoczeniem i mgliście przypominałem sobie moje dawne analizy. Dla Petera pozycja także nie była przejrzysta, gdyż na kolejne posunięcia zużył sporo czasu. Miałem więc możliwość wyszukania w pamięci niektórych szczegółów moich wcześniejszych analiz.

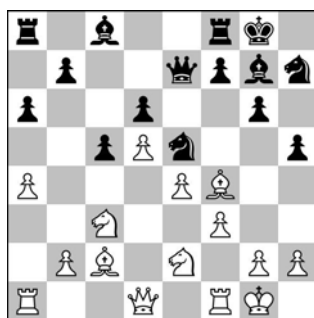
12.♙d3 ♞h7

Ta prowadząca do znacznego chaosu kontynuacja była już testowana w partii Matlakow - Adhiban, 2017.

13.♙f4 ♜e7 14.♞ge2

14.O-O ♞d7 prowadziłyby do podobnej pozycji, gdyż białe nie mają w rzeczywistości innych planów do wyboru niż poprawę położenia skoczka z g3.

14...♞d7 15.O-O ♞e5 16.♙c2

Oceniałem tę pozycję jako nieco bardziej sprzyjającą białym, a to z tego po-

Przeglądając fotografie wykonane podczas turnieju, z zaskoczeniem zauważyłem wśród nich zdjęcia Michała Krasenkowa. Zwróciłem się więc do arcymistrza z prośbą o wyjaśnienie sytuacji oraz ocenę startu naszych reprezentantów.

Oto, co mi odpowiedział:

- Po raz pierwszy uczestniczyłem - aczkolwiek nie jako zawodnik, lecz jako nadzorujący z ramienia FIDE oraz przewodniczący Komitetu apelacyjnego - w turnieju organizowanym przez firmę World Chess (bardziej znaną pod swoją dawną nazwą - Agon) i jestem pod wrażeniem wysokiego poziomu organizacji imprezy. Co do przebiegu turnieju, to na początku zaznaczę, że zawody odbyły się bez żadnych konfliktów i komitet apelacyjny (w jego skład, oprócz mnie, wchodziły legendy szachów Nona Gaprindaszwili i Igor Zajcew) pozostał właściwie bez pracy.

Jeśli chodzi o naszych zawodników, to Jan-Krzysztof Duda dzielnie walczył z Wesleyem So i był bliski zwycięstwa, ale chyba trochę zabrakło mu doświadczenia, a może zaszkodziła trema. Natomiast Radek Wojtaszek grał mocno, profesjonalnie

Michał Krasenkow rozmawia z legendą rosyjskich szachów Igozem Zajcewem

- aż do dogrywek półfinału z Janem Niepomniaszczym, kiedy niestety też nie wytrzymał napięcia. Ale gra zarówno Jana, jak i Radka wskazuje na to, że w rozgryw-

kach Grand Prix absolutnie nie są gorsi od innych. Nie zdziwiłbym się wcale, gdyby któryś z nich wygrał co najmniej jeden z turniejów tej serii.

Po 20.h3!? g5!? niepokoiło mnie, że pozycja po 21.f4 gxf4 22.♟xf4 ♖h6 podczas dalszej gry może okazać się niejasną. Jak okazało się później, szachowe enginy wskazują na wyraźną przewagę białych.

20...♟g4 21.h3 ♟gf6 22.♞a2 ♕d7

Walka w całym cyklu toczy się o 800 000 Euro oraz dwie przepustki do turnieju kandydatów. Wyłoniony ostatecznie pretendent zasiądzie do meczu o szachową koronę z aktualnie panującym Magnusem Carlsenem.

Kolejna pozycja, która okazała się powodem do głębszego zastanowienia nad planem dalszej gry.

Ostatecznie zdecydowałem się na rozpoczęcie ataku z wykorzystaniem pionka f4.

23.♞e1

23.e5 dxe5 24.f5 typowa idea w tego rodzaju pozycjach. Czarne jednak nie muszą się jej zbyt obawiać

24...gxf5 (24...g5!? 25.♟e4 ♟xe4 26.♕xe4 ♞b4 27.♟c3 ♞d6 byłoby także bardzo niejasne) 25.♕xf5 ♕xf5 26.♞xf5 ♞d6. 23...♟h5 24.♕e3 ♞fb8 25.b3

25...♞xb3!

Bardzo silna, praktyczna decyzja. Zamiast bronić nieco gorszej pozycji Peter zmienia jej charakter i nagle okazuje się, że wciąż wszystkie trzy możliwości zakończenia partii wchodzi w grę!

25...♞d8 to posunięcie program szachowy wyświetla w drugiej linii. Pokazuje to, jak bardzo nieprzyjemna byłaby dla czarnych ta pozycja, jeśli nie zdecydowałyby się one na poświęcenie na polu b3.

26.♕xb3 ♞xb3 27.♕d2!?

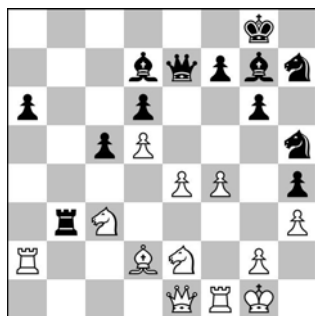
Może nie jest to obiektywnie najsilniejsze posunięcie, ale ma dużą wartość praktyczną. W tym momencie partii odczuwaliśmy już problemy z czasem i dlatego chciałem zachować pewną kontrolę nad pozycją.

Popatrzmy na inne kontynuacje:

a) 27.e5 dxe5 28.fxe5 ♞xe5 29.♞f2 ♕f5 powinno być wystarczające dla czarnych;

b) 27.♞xa6 ♟g3! i białe nie są w stanie dłużej utrzymać kontroli nad pozycją. 28.♟xg3 ♕xc3 29.♞a8+ ♞g7 30.♞d1 ♞b4 31.♞c2 ♕d4 32.♕xd4+ ♞xd4 33.♟e2 ♞xe4;

c) 27.♞f3!? ♕b5 28.♕f2 ♕xe2 29.♟xe2! ♞b4! 30.e5 dxe5 31.♞c2 i zgodnie ze wskazaniami silnika szachowego pozycja białych zasługuje na lepszą ocenę, ale, według mnie, sytuacja jest dość niejasna.

27...♕d4+!?

Nieco zabawne było to, że podczas analizy po partii obaj myśleliśmy, że ruch ten jest decydującym o porażce błędem. Oczywiście nie jest to najlepsze posunięcie, ale jeszcze nie przegrywające!

a) 27...♕b5! było jedynym posunięciem, które rozważałem podczas partii. 28.♟xb5 axb5 29.e5! dxe5 30.♞a8+ ♟f8 31.f5 i myślałem, że białe mają bardzo silną inicjatywę, co jednak jest tylko częściową prawdą z uwagi na: 31...gxf5! 32.♞xf5 ♟g3 33.♟xg3 hxg3! i czarne uzyskują pewną kontrgrę. 34.♞g5 ♞b7 35.♞e8 ♞xd5 36.♞xe5 ♞d4+ 37.♞e3 (37.♕e3 ♞xe5!! 38.♞xe5 ♕xe5 39.♕xc5 ♟e6 i teraz to białe muszą grać ze zdwojoną uwagą!) 37...♟e6 38.♞g4 ♞xe3 39.♕xe3 ♞e5 40.♞xg3 ♞xg3 41.♞xg3 ♞h7 (41...c4? 42.♕h6);

b) 27...♕c8!? naturalna obrona pionka też zasługiwała na uwagę. Nielatwo przyjąć, że czarne nie muszą forsować wydarzenia. 28.♞d1 ♞b4.

28.♞h2 ♟f6?!

Dopiero to posunięcie rozwiewa marzenia czarnych o połowie punktu w tabeli. Przede wszystkim pada pion a6, a dodatkowo ich goniec utknął na polu d4 i nie widać dla niego żadnego zatrudnienia.

A można było spróbować zagrać 28...♞b6! 29.♞a1 (29.♟xd4 cxd4 30.♟e2 ♕b5) 29...♟g3! 30.♞b1! (30.♟xg3? hxg3+ 31.♞xg3 ♕b5 32.♞e1 ♟f6+) 30...♞xb1 31.♞xb1 ♟f6 32.♞xa6 ♟fxe4 33.♟xe4 ♞xe4 34.♞xe4 ♟xe4 35.♕e1± i, praktycznie oceniając pozycję, czarne mają remis na wyciągnięcie ręki.

29.♞f3 ♞b4 30.♞xa6+-

Dalsza gra nie powinna być trudna, ale jeśli weźmie się pod uwagę spory już

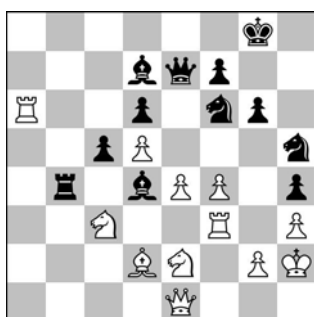
Radostaw Wojtaszek udziela wywiadu. Towarzyszy mu żona, Alina Kaszlińska

NADIA PANTELEWA, FIDE WORLD CHESS

Po pojedynku z Niepomniachtchim

niedoczas oraz wysoką stawkę tego pojedynku, to przed białymi mogą jeszcze pojawić się nieoczekiwane rafy.

30...♖c4 31.♞a7 ♜d8 32.♞a1! ♜xe4
33.♞a8
33.♞xd7 ♞xd7 34.♞a8+ ♜g7 35.♜xe4
także wygrywa, ale zwykle w tego typu
pozycjach trzeba liczyć jeden wariant
i grać go!
33...♞c8 34.♞a6! ♜xd2

34...♞xa6 35.♞xd8+ ♜g7 36.♜xe4+-.
35.♞xc8 ♜xf3+ 36.gxf3 ♞xc8 37.♞xc8+
♜g7 38.♜xd4 ♞xd4
38...♞xc3 39.♜b5 ♞c2+ 40.♜g1 rów-
nież nie zostawia czarnym żadnych złu-
dzeń.

39.♞d8 ♞d2+ 40.♜g1 ♜xf4 41.♞xd6
♜xh3+ 42.♜f1

I po tym ruchu Peter poddał się. 1-0
Myszę, że rozegrałem całkiem dobrą par-
tyę, zwłaszcza, jeśli weźmie się pod uwa-
gę fakt, że dała mi ona kwalifikację do
półfinału.

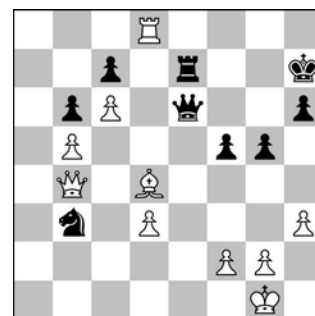
Półfinał. Pojedynek z Janem Niepomniachtchim. Pięć kolejnych, bojowych remisów i porażka w 6 partii po jednym niedokładnym posunięciu 18...♞c5.

W wielkim finale, będącym wewnętrzną sprawą Rosjan, na pokonanie Aleksan-

dra Griszczuka Jan Niepomniachtchim potrzebował 4 partii.

O odgadnięcie ostatniego posunięcia w meczu i całym turnieju prosimy Czytelników:

Jan Niepomniachtchim – Aleksander Griszczuk
FIDE Grand Prix, Moskwa, 29.05.2019

Biały zaczyna i wygrywa

Kolejnymi turniejami cyklu Grand Prix FIDE będą: ■ Ryga (11-25 lipca), ■ Hamburg (4-18 listopada) ■ i Tel-Awiv (10-24 grudnia).

FIDE Grand Prix

Moskwa, 17-29 maja 2019 r.

am. Anish Giri, NED, 2787	0,5			
am. Daniil Dubov, RUS, 2690	1,5	am. Daniil Dubov	1,5	
am. Teimour Radjabov, AZE, 2759	1,5	am. Hikaru Nakamura	2,5	
am. Hikaru Nakamura, USA, 2761	2,5			am. Hikaru Nakamura 0,5
am. Jan-Krzysztof Duda, POL, 2728	1,5			am. Alexander Grischuk 1,5
am. Wesley So, USA, 2754	2,5	am. Wesley So	1,5	
am. Sergey Karjakin, RUS, 2752	0,5	am. Alexander Grischuk	2,5	
am. Alexander Grischuk, RUS, 2772	1,5			am. Alexander Grischuk 1,5
am. Ian Nepomniachtchi, RUS, 2773	1,5	am. Ian Nepomniachtchi	2,5	
am. Levon Aronian, ARM, 2762	0,5	am. Yi Wei	1,5	
am. Yi Wei, CHN, 2736	1,5			am. Ian Nepomniachtchi 3,5
am. Dmitry Jakovenko, RUS, 2708	0,5			am. Radosław Wojtaszek 2,5
am. Nikita Vitiugov, RUS, 2734	0,5			
am. Peter Svidler, RUS, 2739	1,5	am. Peter Svidler	0,5	
am. Radosław Wojtaszek, POL, 2724	1,5	am. Radosław Wojtaszek	1,5	
am. Shakhriyar Mamedyarov, AZE, 2781	0,5			

ARCHIWUM PZSZACH

Panowie z brązowymi medalami Drużynowych Mistrzostw Świata, a panie z... kwiatami!

Historyczny sukces Polaków w DMŚ!

Mamy to! W swoim debiucie na Drużynowych Mistrzostwach Świata Polacy odnieśli pierwszy po wojnie (!) sukces medalowy w klasyfikacji zespołowej. Reprezentacja kobiet – aktualne wicemistrzynie olimpijskie – uplasowała się na 6. miejscu.

MF. PAWEŁ DUDZIŃSKI

Mistrzostwa rozegrano w rosyjskim Chanty-Mansyjsku. Udział wzięło po 10 czołowych na świecie drużyn. Polacy debiutowali na zawodach tej rangi. Polki grały już w DMŚ, ale bez większych sukcesów (2 lata temu w Chengdu zajęły ósmą pozycję).

W turnieju panów początek pierwszej rundy przyniósł nieoczekiwaną porażkę naszego lidera Radosława Wojtaszka,

który białymi uległ Hindusowi Santoshowi Viditowi. Pozostali reprezentanci Polski spisali się jednak znakomicie – Jan-Krzysztof Duda pokonał trzeciego zawodnika tegorocznego Tata Steel Masters, Baskarana Adhibana, a Kacper Piorun wygrał z Muralim Karthikeyanem. Zremisował tylko na ostatniej szachownicy Mateusz Bartel. 2 duże punkty powędrowały więc do biało-czerwonych.

W drugiej rundzie Polacy zmierzyl się z aktualnymi mi-

strzami olimpijskimi, drużyną Stanów Zjednoczonych, która jednak nie przyjechała do Rosji w najsilniejszym składzie. Zabrakło przede wszystkim zawodników z pierwszej dziesiątki listy FIDE: Wesleya So, Fabiano Caruany i Hikaru Nakamury. Niemniej wygraną naszych reprezentantów należy zaliczyć do cennych zdobyczy. Przy trzech remisach szalę zwycięstwa przechylił występujący na I szachownicy Radosław Wojtaszek.

komentuje mf. Paweł Dudziński

- Radosław Wojtaszek (2730)
- Samuel Shankland (2676)

Mecz Polska – USA, 2 runda, D71
 1.d4 ♟f6 2.c4 g6 3.g3 c6 4.♟f3 ♟g7 5.♟g2 d5 6.♟bd2 O-O 7.O-O a5 8.b3 ♟e4 9.e3 ♟g4 10.♟a3 b5 11.cxd5 cxd5 12.♟c1 b4 13.♟b2 ♟a6 14.♟xe4 dxex4 15.♟g5 e5 16.♟xe4 exd4 17.♟xd4 ♟xd4 18.exd4 ♟xd4

19. ♟g5!

Pozycja czarnych ma widoczne słabości. W pierwszej kolejności w oczy rzucają się: złe ustawiony na bandzie skoczek, wiszący gonicz, słabe pole f6, na które wchodzić może skoczek (z szachem) lub hetman i wreszcie

otwarta przekątna h1-a8, na której gонец strzela „rentgenem” w wieżę z a8.

19... ♖e2 20. ♖fe1 ♜ac8?

Czarne nie dostrzegły małej możliwości taktycznej...

21. ♜ac1?

Jednak Wojtaszek nie pozostaje dłużny i również przeoczył ruch 21. ♜f6! z dalszym 21... ♜xf6 22. ♖xf6+ ♜g7 23. ♜xe2 ♜xf6 24. ♖b7 i łatwą wygraną.

21... ♜b2??

A to już przegrywa od razu. Amerykanin zostawia swoje skrzydło królewskie praktycznie bez obrony. Należało grać 21... ♜xc1 22. ♜xc1 ♜5 i czarne łatwo oddech.

22. ♜xc8 ♜xc8

23. ♖d6! ♜f8 24. ♜e7 ♖h5

25. ♖d5

Pada punkt f7 i pozycja czarnych rozsypuje się jak domek z kart.

25... ♜g7 26. ♖xf7 ♜xf7 1-0.

To zwycięstwo podziało na Wojtaszka motywująco i od tego momentu nie przegrał on już ani razu.

Bez historii przeszła dla nas 3. runda. Drużyna Egiptu w DMŚ nie zdobyła nawet jednego dużego punktu, wszystkie mecze przegrywając. Rzecz jasna, nie inaczej było z nami. Indywidualnie wygrali Wojtaszek i Duda, a zremisowali Piorun i Gajewski.

Mówi się, że podczas rozgrywek drużynowych zawsze przychodzi słabszy dzień. Polacy prawdopodobnie ten dzień mieli podczas pojedynku z Turcją, prowadzoną zresztą przez byłego trenera kadry Polski Michała Krasenkowa. Przy trzech remisach jako jedyny przegrał

Bartel, który obniżkę formy sygnalizował już wcześniej – na IME w Mińsku.

Polacy pokazali jednak charakter i w kolejnym, piątym spotkaniu zwyciężyli z silną ekipą Ukrainy. Radek Wojtaszek czarnymi pokonał byłego mistrza świata FIDE Rusłana Ponomariowa, Duda z Piorunem zremisowali – odpowiednio z Korobowem i Moisiejenką, a zastępujący Bartła Grzegorz Gajewski uporał się z Martynem Krawciwem.

□ Rusłan Ponomariow (2712)

■ Radosław Wojtaszek (2730)

Mecz Ukraina – Polska, 5 runda, B90

1. e4 c5 2. ♖f3 d6 3. d4 cxd4

4. ♖xd4 ♖f6 5. ♖c3 a6 6. ♖e3

♖g4 7. ♖c1 ♖f6 8. f3 e6 9. ♖e3

b5 10. ♜d2 ♖bd7 11. g4 h6 12. a3

♖b7 13. 0-0-0 ♜c8 14. ♜b1 d5

15. exd5 ♖xd5 16. ♖xd5 ♖xd5

17. ♖e2 ♖c5 18. ♜hg1 0-0 19. h4

♖e5 20. f4 ♖c4 21. ♖xc4 bxc4

22. g5 h5 23. g6 ♜xh4 24. f5 ♜h3

25. gxh7+ ♜xf7 26. fxh6 ♜b7

27. ♖g5 ♖xd4 28. ♜xd4 ♖xe6

29. ♖dg1 ♜c7 30. ♜5g3 ♜f5

31. ♖h6 ♜f8 32. ♜g6

32... c3!

Polakowi udaje się wreszcie przeprowadzić posunięcie zaczepne.

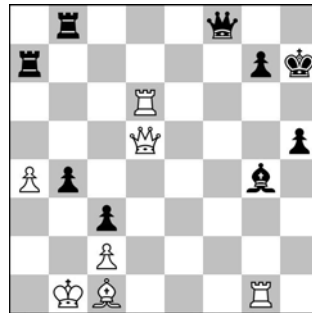
33. b4 ♖g4 34. ♖f4 ♜f7 35. ♖c1? Dokładniejsze było związanie wieży – 35. ♜c4!

35... a5!

Czarne sukcesywnie osłabiają pozycję króla przeciwnika.

36. ♜d6 ♜b8 37. ♜d5? ♜h7

38. ♜a1 axb4 39. a4 ♜a7 40. ♜b1

40... b3! 41. cxb3 ♜xb3+ 42. ♜c2

♜b8 43. ♖e3 ♖f5+ 44. ♜xc3

♜c7+ 45. ♖c5 ♜bc8

Ukrainiec się poddał. Wojtaszek pokazał w tej partii świetną techniką, umiejętnie się broniąc, a następnie przystępując do precyzyjnego kontrataku na skrzydle hetmańskim (0-1).

Szósty mecz to porażka 1-3 z faworyzowaną Rosją (grającą bez m.in. Kramnika, ale za to ze Swidlerem, Niepomniaszczym, mistrzem Europy Matlakowem oraz brązowym medalistą IME Fiedosiejewem).

Sytuacja wcale jednak nie była zła. Polacy mieli w perspektywie spotkania z nieco słabszymi Norwegami (grającymi bez

mistrza świata Carlsena) i Białorusinami, a na koniec z Chińczykami, którzy również wydawali się być w naszym zasięgu.

I rzeczywiście – 7. runda to minimalne zwycięstwo z Norwegami w stosunku 2,5-1,5 (przegrał Piorun, ale przy remisie Wojtaszka wynik uratowali Duda i Bartel), a w 8. meczu reprezentanci Polski uporali się z naszymi wschodnimi sąsiadami 3-1. Klasę ponownie pokazał Wojtaszek, ogrywając czarnymi zawsze groźnego Siergieja Żygałkę, zaś Gajewski wygrał z Fiodorowem. Zremisowali Duda i Bartel, a odpoczywał tym razem Piorun.

Ostatnie spotkanie z pewnością nie było dla nas najbardziej udane – bez większej walki zremisowali Wojtaszek, Duda i Piorun, natomiast przegrał po słabszej grze Bartel. Przegrali za to też z Białorusią depczący nam po piętach Turcy i to my mogliśmy się cieszyć z trzeciego miejsca na podium! Zresztą nawet przy wygranej Turków decydowałyby małe punkty, a te – po „uzbieranych” na końcu remisach – były dla Polaków całkiem korzystne.

Polacy w debiucie na DMŚ wywalczyli zatem pierwsze od blisko 80 lat drużynowe medale na imprezie rangi mistrzowskiej! Radosław Wojtaszek uzyskał przy okazji najlepszy wynik na I szachownicy.

Gorzej tym razem wypadły Polki. Po sukcesie olimpijskim

Szef wyszkolenia am. Piotr Murdzia o sukcesie Polaków na DMŚ

Jeszcze na początku stycznia bieżącego roku nie mieliśmy pewności, czy nasza męska reprezentacja otrzyma prawo startu w Chanty-Mansyjsku. Gdy 16 stycznia przyszło do nas oficjalne potwierdzenie naszego udziału z FIDE, bardzo się ucieszyliśmy, a jednocześnie z wielkim zniecierpliwieniem oczekiwaliśmy pojawienia się składów wszystkich uczestniczących drużyn.

W przypadku reprezentacji kobiecej, po zeszłorocznym sukcesie w Baku, mieliśmy uzasadnione prawo oczekiwać kolejnego sukcesu, natomiast u panów nie było specjalnych przesłanek, aby ośmielić się o optymizm. Fakt zakończenia współpracy w kwietniu br. z Bartoszem Soćko, trenerem kadry narodowej mężczyzny, nie ułatwiał zadania. A jednak nasza odmłodzona reprezentacja mężczyzny osiągnęła historyczny sukces, bo ostatni na taką skalę miał miejsce w roku 1939. Sukces w Chanty-Mansyjsku nie był dziełem przypadku. Już od dawna liczyliśmy na przebudzenie się naszej męskiej drużyny. Nie spodziewaliśmy się jednak, że stanie się to w momencie zadebiutowania w impre-

zie rangi DMŚ. Udział w reprezentacji takich zawodników, jak Radosław Wojtaszek, który nie opuszcza światowych salonów od kilku już lat, Jana Krzysztofa Dudy, czyniącego ogromne i szybkie postępy, czy Kacpra Pioruna, zawodnika niebywale utalentowanego i jednocześnie pracowitego, musiał kiedyś przynieść pożądany efekt. A przecież pozostali zawodnicy z drużyny, Grzegorz Gajewski i Mateusz Bartel, nie wypadli sroce spod ogona i mogą się poszczycić niejednym wielkim sukcesem. Mieszanka młodości z doświadczeniem sprawiła, że cieszymy się ogromnym sukcesem i od tego momentu możemy z optymizmem spoglądać w przyszłość.

Mówiliśmy, że mamy indywidualności. Wreszcie możemy stwierdzić, że posiadamy również drużynę! Nie bez znaczenia na sukces w Rosji miał też fakt udziału Kamila Mitonia w roli kapitana męskiej reprezentacji oraz zdalnego wspomagania ekipy przez Daniela Sadzikowskiego. Wszystko zagrało tak, jak powinno. Idzie nowe, o czym jestem głęboko przekonany. Brawo panowie!

apetyty kibiców były z pewnością większe. Nasze reprezentantki nie nawiązały walki z czołówką i zajęły 6. miejsce w gronie 10 ekip, z 3-punktową stratą do piątej Ukrainy. Wypowiedziały one tylko egzotyczne drużyny Egiptu, Azerbejdżanu i Wietnamu oraz grające zupełnie bez formy Amerykanki. A początek zapowiadał się całkiem niezłe (pogromowe zwycięstwo z Azerbejdżanem 3,5-0,5 oraz remis 2-2 z silną Gruzją).

Najlepiej w naszym zespole spisała się Klaudia Kulon, która świetnie grała już na Olimpiadzie w Baku (indywidualnie srebrny medal!). Przyznam szczerze, że gdy przed dwoma latami na DMS w Chinach Klaudia przegrała wszystkie swoje 4 partie na najniższej desce, sam postawiłem na niej krzyżyk. W ostatnich miesiącach udowadnia ona jednak, że stanowi silny punkt reprezentacji, a jej nieprzeciętny talent potrafi rozbłysnąć w każdym momencie, dając radość kibicom i komentatorom. Styl gry Klaudii przypomina trochę karkołomną wymianę ciosów, po której gracze pozycyjni padają jak muchy pod siłą jej kombinacyjnego uderzenia. Poniżej próbka możliwości wicemistrzyni Polski.

□ Klaudia Kulon (2381)
■ Yu Jennifer (2319)

Mecz USA – Polska, 3 runda, B90

1.e4 c5 2. d3 f3 d6 3. d4 cxd4
4. dxd4 d6 5. d3 c3 a6 6. e3 e5
7. db3 e6 8. f3 dbd7 9. g4

Typowe posunięcie atakujące w tej strukturze obrony sycylijskiej.

9...b5 10.g5 b4 11. e2 e2 h5
12. d3 d2

Oczywiście, z planem wykonania długiej roszady.

12...a5 13. e3 e3 g3 14. h x g3
c7 15. b5 b5

Do gry wchodzi ostatnia lekka figura.

15...a4 16. c1 c1 a3 17. b3 b3 a5
18. a4 a4

Takiego gońca zawsze warto sobie zostawić, chociaż w rachubę wchodziła też wymiana na d7 z dalszym d3.

18...d5 19. d3 d3 e4 20. f x e4

20...O-O-O!

Odważnie i zarazem silnie. Wiadac, że 15-letnia Amerykanka wciąż jeszcze „czuje” tę pozycję.

21.c3

Ten ruch można było uprzedzić poprzez 21. e1 c1.

21...e5!?

To posunięcie prowadzi w konsekwencji do interesującej powściągnięcia jakości w wykonaniu reprezentantki USA.

22. e x c5 b x c3 23. e3 e3
e1 x d3 24. e3 x d3 e x c5
25. O-O-O!

Białym udało się skonsolidować pozycję i wydaje się, że stanęły już trochę lepiej, a z pewnością ich pozycja jest bardziej perspektywiczna.

25... e4 d4 26. c2 c2 a8 27. b5 b5
b8 28. h4! h4!

Obrona z nadmiarem pionka e4, ale też potencjalny wstęp do zdwojenia wież na linii „h”.

28...f5?

Czarne próbują otwierać pozycję, jednak nie jest to najszybsza decyzja.

29. g x f6 g x f6 30. e4 c4!?

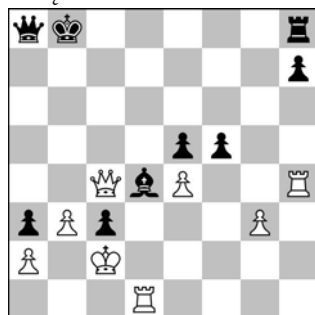
Lepszy był w tym momencie atak hetmanem na pionka „f”.

30... e x c4?

To otwiera drogę białemu hetmanowi do obozu czarnych. Należało kontynuować grę przez 30... e c8.

31. e x c4 f5?

Ruch „kamikaze”, choć spokojniejsze e7 być może i tak byłoby tylko czekaniem na reżę niewiniątek...

32. e1!?

Szybciej do zwycięstwa prowadziło: 32. e1 d4! e x d4 33. b5+ b7 (33... c8 34. e5+ e7 35. e5+ i trzeba zejść królem na czarne pole – pod podwójne uderzenie. 35... b8 36. e5+ e7 37. e7+ a6 38. e6+ e5 39. e5+ e4 40. e6#) 34. e5+ z widelkami na króla i wieżę.

Wyniki indywidualne Polaków

1. Radosław Wojtaszek – 6 z 9
2. Jan-Krzysztof Duda – 5,5 (9)
3. Kacper Piorun – 3,5 (7)
4. Mateusz Bartel – 2,5 (6)
- rez. Grzegorz Gajewski – 3 (5)
- Kapitan: Kamil Mitoń

32...f x e4 33. e x h7!!

Eleganckie uderzenie. Jak pisałem – w partiach Klaudii dzieje się wiele!

33... e x h7 34. e g8+ e b7
35. e x h7+ e b6

36. e h1!

Wprowadzenie wieży do ataku ostatecznie rozstrzyga...

36... e e3 37. e f7 e c6 38. e h7
e a6 39. e g7 e b6 40. e g6 e b5
41. e c4!

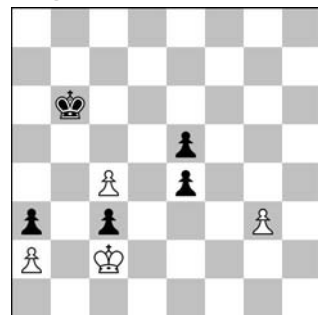
Najprostszą drogą do realizacji przewagi wiedzy przez wymianę. Przewaga jakości i wolny pionek „g” decydują o bezproblemowej wygranej.

41... e x c4 42. b x c4 e a5

43. e x b6!

Kolejne silne uproszczenie – tym razem już do końcówki pionkowej.

43... e x b6

44. e x c3 e c5 45. g4 e3 46. g5 e2
47. e d2 1-0.

Wyniki indywidualne Polek

1. Monika Soćko – 4 (8)
2. Jolanta Zawadzka – 3,5 (8)
3. Karina Szczepkowska – 1,5 (5)
4. Klaudia Kulon – 5,5 (8)
- rez. Joanna Majdan – 4 (7)
- Kapitan: Marek Matlak

Drużynowe Mistrzostwa Świata

Chanty-Mansyjsk – Turniej Open, 17-26 czerwca 2017 r.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1. Chiny	.	2½	2½	2½	2	2½	3½	2	3½	3½	16	24½
2. Rosja	1½	.	3	2½	2	2½	3	4	3	3½	15	25
3. Polska	1½	1	.	2½	1½	3	3	2½	2½	3	12	20½
4. Indie	1½	1½	1½	.	2	2½	2½	3½	3	2½	11	20½
5. Turcja	2	2	2½	2	.	2	1½	1	2½	3	10	18½
6. Ukraina	1½	1½	1	1½	2	.	2	2½	3	2½	8	17½
7. Białoruś	½	1	1	1½	2½	2	.	2	3½	3½	8	17½
8. USA	2	0	1½	½	3	1½	2	.	2½	3	8	16
9. Norwegia	½	1	1½	1	1½	1	½	1½	.	2½	2	11
10. Egipt	½	½	1	1½	1	1½	½	1	1½	.	0	9

Drużynowe Mistrzostwa Świata

Chanty-Mansyjsk – Turniej Kobiet, 17-26 czerwca 2017 r.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1. Rosja	.	3	2½	3	3	3½	2	3	2	3½	16	25½
2. Chiny	1	.	3½	2	2	3	3	2½	2	3	13	22
3. Gruzja	1½	½	.	2	2½	2	3	3	3	4	12	21½
4. Indie	1	2	2	.	1½	2½	2½	2½	3	3	12	20
5. Ukraina	1	2	1½	2½	.	2	2½	3	2½	2½	12	19½
6. Polska	½	1	2	1½	2	.	2	2½	3½	3½	9	18½
7. USA	2	1	1	1½	1½	2	.	2	2	3½	6	16½
8. Wietnam	1	1½	1	1½	1	1½	2	.	2½	4	5	16
9. Azerbejdżan	2	2	1	1	1½	½	2	1½	.	4	5	15½
10. Egipt	½	1	0	1	1½	½	½	0	0	.	0	5

Powtórka była blisko

Zwycięzcą Aeroflot Open 2016 został Jewgienij Najer. Wyprzedził on faworyta zawodów, Borisa Gelfanda. Najlepiej z Polaków zagrał Mateusz Bartel, który zajął trzecie miejsce, będąc blisko ponownego wygrania turnieju.

AM. MATEUSZ BARTEL

Kiedy Aeroflot Open rozgrywany był po raz pierwszy, a miało to miejsce w 2002 roku, był jednym z pierwszych tak silnych turniejów otwartych na świecie. Na przestrzeni lat wyrobił sobie bardzo dobrą markę, aż do czasu kiedy w latach 2013 i 2014 turniej klasyczny nie był rozgrywany. W zeszłym roku moskiewskie zawody odbyły się ponownie i wszystko wskazuje na to, że rozgrywane będą nadal.

Nie ma jednak wątpliwości, że to już nie tak silny turniej, jak przed laty, a na pewno nie najsilniejszy na świecie. Zarówno turnieje w Katarze, jak i w Gibraltarze przyciągają lepsze nazwiska. Przyczyna jest prosta – w Moskwie wszyscy uczestnicy muszą za siebie płacić, co odstrasza znaczną część arcymistrzów, przyzwyczajonych do tego, że przebywają na turnieju na koszt organizatora, nierzadko dostając także honoraria. Nagrody (tym razem pierwsza wynosiła 18 tysięcy euro) nadal są jednak kuszącym kąskiem i wielu silnych zawodników postanawia spróbować swoich sił w tych prestiżowych zawodach. To, co odróżnia Aeroflot od innych turniejów, to dolna granica rankingu, wynosząca 2550 punktów Elo. Co prawda, w tym roku organizatorzy dopuścili wielu graczy poniżej tego progu, ale tak czy owak praktycznie nie było w stawce słabych graczy. W efekcie już w pierwszej rundzie doszło do bardzo ciekawych pojedynków. Zawody zaczęły się od takich partii, jak Timofiejew – Gelfand czy Bu Xiangzhi – Soćko (oba zakończyły się remisami), a na trzeciej desce niżej notowany Potkin pokonał wielką nadzieję szachów chińskich, Wei Yi.

W takiej sytuacji bardzo ważne jest, aby dobrze wejść w turniej. Spośród czterech polskich arcymistrzów (Świercz, Soćko, Dragun oraz Bartel), trzech wyszło dobrze – Darek i Kamil rozpoczęli zawody od wygranych,

SYLVIA RUDOLFF

Ostatnie tygodnie są wyjątkowo udane dla Mateusza Bartla.

Po świetnym występie w Moskwie przyszedł brąz w Mistrzostwach Polski i prawdopodobnie awans do drużyny olimpijskiej

a potem zaliczyli kilka remisów (zresztą, ich startowe remisy rozciągnęły się na kolejne... 6 partii!), a ja po remisie w pierwszej rundzie wygrałem dwie kolejne partie. Niestety, najgorzej ze startem poradził sobie Bartosz, który co prawda zremisował z silnym Bu, ale przegrał dwa następne starcia i potem długo wychodził z dwóch minusów. Sztuka ta mu się udała i ostatecznie zakończył zawody na 50%, co jednak na pewno i tak było rozczarowaniem.

Po moim dobrym starcie, od czwartej rundy wszedłem na poziom, na którym przeciwnicy zaczęli mnie dobrać. Wcze-

śniej grałem ze słabszymi rywalami. Wówczas już o każdy punkt ciężko, ale stosunkowo szybko udało się mi przeskoczyć na +3, a to już region, w którym można śmiało myśleć o wygranej w całych zawodach. Po remisach w rundach numer cztery i pięć, w szóstej partii pokonałem – za pomocą ciekawej idei w obronie Najdorfa – Władysława Artemiewa, najbardziej utalentowanego rosyjskiego juniora. Dzięki temu po sześciu partiach dzieliłem pierwszą lokatę. W siódmej rundzie, w starciu liderów, zremisowałem czarnymi z Jewgienijem Najerem. W debiucie wpadłem

w przygotowanie rywala, ale dobrze poradziłem sobie z problemami. Na końcu stanąłem nawet przyjemniej, ale w dynamicznej pozycji nie widziałem bardzo konkretnej drogi, która dawała mi realną szansę na walkę o cały punkt i zaproponowałem remis, który został przyjęty.

W następnej, kluczowej dla wyników końcowych, rundzie zmierzyłem się z Borisem Gelfandem. Już sam udział byłego finalisty mistrzostw świata był niemałym zaskoczeniem, a gra z nim stanowiła nie lada gratkę. Partia ta będzie mi się sniła po nocach. Miałem wygraną pozycję, a punkt w tym starciu dawał mi ogromne szanse na wygranie całego turnieju. Choć nie udało mi się zwyciężyć, to i tak mam z niej sporo fajnych wspomnień. To była naprawdę pasjonująca walka.

komentuje am. Mateusz Bartel

□ Mateusz Bartel (2625)

■ Boris Gelfand (2735)

Aeroflot Open 2016, B90

1. e4 c5 2. ♘f3 d6 3. d4 cxd4

4. ♘xd4 ♘f6 5. ♘c3 a6 6. ♘b3

To drugi raz w mojej karierze, kiedy zdecydowałem się zagrać to dziwne posunięcie. Pierwszy miał miejsce... dwa dni wcześniej! Oczywiście – ani to nowy ruch (grano tak prawie 100 partii), ani to ruch genialny – ale zarazem kąśliwy i ciekawy. Główna idea białych polega na tym, że na 6...e5 można zagrać 7. ♗g5 i walczyć o pole d5, a po 6...e6 istnieje możliwość 7. g4. A co najważniejsze, teorii tutaj praktycznie nie ma!

6... ♘c6

W szóstej rundzie Artemiew wybrał 6...g6, ale po 7. ♗e2 ♗g7 8.g4! zagrał słabe 8...h6 i białe szybko uzyskały dużo lepszą pozycję po 9. ♗e3 ♘c6 10.f3 b5 11. ♗d2 ♗e6 12. O-O-O ♗c8 13. ♗b1 z wyraźną przewagą, z uwagi na problemy czarnych ze zrobieniem krótkiej roszady.

7. ♗e3 e6

Warte rozważenia jest 7... ♗g4, choć wówczas, dzięki temu, że

skoczek stoi na b3, białe mogą zagrać 8. ♖f4.

8.g4

Teraz gra przybiera typowo sycylijski charakter, ale jednocześnie wydaje mi się, że białe są lepiej przygotowane niż czarne. Zwłaszcza skoczek na c6 sprawia wrażenie niezbyt dobrze umiejscowionego.

8...b5 9. ♖g2

Prawdopodobnie lepsze było natychmiastowe 9.g5 ♖d7 10. ♖d2.

9...♖b7

Do bardzo ciekawej gry wiodło 9...b4 10. ♖a4 ♗e5!, ale wówczas trzeba widzieć „komputerowe” wtrącenia: 11. ♖b6 ♖b8 12. ♖xc8 ♗fxg4! i choć białe mogą tutaj oddać pionka z inicjatywą po 13. ♖d4 ♖xc8 14. ♖e2, to nie wiadomo dla kogo komplikacje okażą się korzystniejsze.

10.g5 ♖d7 11.f4 ♖b6

Bardzo wolny plan, który daje białym ogromną przewagę. Należało grać 11...b4 12. ♖a4 h6 i zaostriżyć grę. Ideę czarnych (a dokładniej ruchu b4) widać po 13. ♖h5 ♗e7! i teraz czarne nie tylko bronią się przed ruchem g5-g6, ale jeszcze szykują ♖b7-c6!

12. ♖e2 ♖c4

Sens mojego ostatniego posunięcia widać byłoby po 12...b4, gdzie planowałem zagrać 13. ♖d5! i po 13...e×d5 14. e×d5 ♗e7 15. O-O-O białe miałyby typową inicjatywę za figurę. Myślę, że dłuższa analiza dowiodłaby tutaj przewagi, jeśli nie wygranej białych.

13. O-O-O ♖×e3 14. ♖×e3 ♖a5

W tym momencie partii popadłem w bardzo długi namysł, który potem sporo mnie kosztował – w kluczowych momentach zabrakło mi czasu. Problemem w tej pozycji było to, że zdawałem sobie sprawę, iż białe stoją lepiej, ale jednocześnie nie wiedziałem, jak zagrać. Wybór był bardzo, bardzo bogaty. Ostatecznie wybrałem ruch, który najbardziej się narzucał, więc długi namysł był zupełnie niepotrzebny.

15.f5

Jednym z rozpatrywanych przede mną posunięć było 15. ♖h3!?, które bazują na wiszącej wie-

ży na h8, przygotowuje ruch g5-g6. Wydawało mi się jednak, że to nieco nazbyt wyszukane rozwiązanie.

15...♖c4 16. ♖g3 b4 17. ♖a4 e5

Kolejny ciekawy moment. Mając tak dużą przewagę w rozwoju, byłem pewien, że muszę mieć wygraną. Znowu straciłem sporo czasu, a na koniec zagrałem ruch, który można było wykonać natychmiast.

18. ♖ac5 ♖c6 19. ♖fi ♖b6

20. ♖×a6

Ciekawa sprawa – mimo że wziąłem pionka, a w perspektywie są kolejne zyski materialne, to od tego momentu partia zaczęła mi się wymykać spod kontroli. Wcześniej dokładnie wiedziałem, co robić, a teraz nagle gra staje się bardziej skomplikowana.

20...♖e7 21.f6 g×f6

22. ♖×b4?!

Pierwszy z bardzo dziwnych momentów. Po stosunkowo prostym 22.g×f6 ♖×f6 23. ♖g2 białe broniły niezmiernie ważnego pionka e4, nie pozwalały czarnym na zrobienie roszady i spokojnie czekały na dogodny moment, aby wziąć pionka b4. Wówczas wygrana powinna być w miarę prosta.

22...♖×e4 23. ♖g2 ♖g6!?

Obiektywnie ten ruch jest błędem. W praktycznej grze to natomiast świetny pomysł. Oczywiście, czarne mogły iść na 23...♖×g2 24. ♖×g2 f5 25.h4, ale ta pozycja wygląda dla czarnych na dużo gorszą niż jest. Natomiast po ofierze jakości wydarzenia mocno się komplikują, a gra obiera bardziej obosieczny charakter.

24. ♖×a8

Oczywiście, mogłem zacząć od szacha 24. ♖c6+ ♖f8 25. ♖×a8 ♖×a8, ale wolałem, żeby król stał na e8, bym miał możliwość zagrania ♖d5 z groźbą szacha na c7, co zresztą miało miejsce w partii.

Myślę, że muszę częściej występować w tych samych turniejach, co Jewgienij. Może zawodów nie wygram, ale trzecie miejsce też jest zupełnie dobre!

24...♖×a8 25. ♖f2 ♖d7 26. ♖d5 ♖×a2

Na całą tę operację białe wcale nie musiały iść. Można było wcześniej spokojnie zbić pionka na f6 i grać z jakością więcej. Realizacja nie należałaby do banalnych, ale jednak pozycja byłaby wygrana. Sądziłem jednak, że lepiej zatrzymać czarnego króla w centrum i go zamatować. Skończyło się jednak tak, że prawie sam dostawałem mata!

27.g×f6 ♖f8

Teraz goniec niebezpiecznie zerka na diagonalę c1-h6.

28. ♖d2??

Straszliwy błąd. Podczas partii powtarzałem sobie, że pod żadnym pozorem nie mogę iść na pole d2, bo może się to skończyć matem na a1, ale... i tak mnie to nie powstrzymało od popełnienia harakiri. Zamiast tego należało wybrać 28. ♖e3 i po 28...h5 29. ♖b4. Idąc na tę pozycję planowałem zagrać 29. ♖hg1 ♖h6 30. ♖g5, ale potem stwierdziłem, że to może się nie trzymać kupy. Komputer pokazuje dlaczego: 30...♖a4! i białe nie dają rady obronić wszystkich wiszących figur. 29...♖a4 30. ♖c3 ♖h6+ 31. ♖b1 O-O 32. ♖×d6 i białe, z jakością i pionem więcej, mają ogromne szanse na wygraną.

28...h5??

Wygrywało 28...♖c5, ale obaj uznaliśmy, że to... pułapka białych. Okazuje się jednak, że po 29. ♖e3 ♖×b3+ 30. c×b3 h5! (30...♖a1+? 31. ♖d2 ♖×b2+ 32. ♖e1 i wygrywają białe) 31. ♖×e5+ czarne wcale nie muszą bić (i dostać mata w jednym), ale mogą spokojnie odejść królem i zainkasować cały punkt...

29. ♖c3

Aktywniejsze i lepsze było 29. ♖b4.

29...♖a6 30. ♖f2

Alternatywą było 30. ♖b1 ♖×f6, ale nie chciałem tracić takiego atutu, jak pionek na f6. Przynajmniej jeszcze nie teraz.

30...♖h6+ 31. ♖b1 O-O

32. ♖e2?

Dziwny ruch i początek totalnej paniki. Dużo lepsze było 32. ♖f1 ♖a8 33. ♖×a6 ♖×a6 34. ♖hf1 i choć nie jest łatwo wygrać tę pozycję, to jednak białe niczym nie ryzykowały.

32...♖×e2!

Pomimo jakości mniej Gelfand wymienia hetmany, słusznie wierząc w potencjał swoich złaczonych pionków „e” i „f” oraz potęgę pary gońców.

33. ♖×e2 ♖×f6 34. ♖×d6 ♖g4

Chociaż białe nadal stoją lepiej, to ja, prawdę mówiąc, tuż przed kontrolą wolałbym grać tę pozycję czarnymi. Białe łatwo mogą coś podstawić, a czarne pionki, zwłaszcza w wyobraźni, idą bardzo, bardzo szybko... Właśnie dlatego natychmiast zdecydowałem się na oddanie jakości, choć zrobiłem to w słabej wersji.

35. ♖c3

Stosunkowo najlepsze było 35.h3 ♖e3 36. ♖c6 ♖h7 37. ♖g1, ale to nie oznacza, że zadanie białych byłoby proste. Obiektywnie pozycja jest dynamicznie równa.

35...♖e3 36. ♖g1 ♖h7 37. ♖g×g6

Na pewno można było (i należało) bronić pionka c2, czy to skoczkiem na a1, czy to wieżą z d2. Uznałem jednak, że skoro chcę zremisować, a w tym momencie już się z tym pogodziłem, to powinienem szukać uproszczeń.

37...f×g6 38. ♖d2?

Bardzo wolne. Należało przede wszystkim odciąć króla po 38. ♖d7+ ♖g8 i dalej szukać aktywnej gry skoczkami, np. 39. ♖c5 g5 40. ♖3e4 z niejasną grą.

38...♖f4!

Ten silny ruch, po którym czarne łapią świetną koordynację, zupełnie przeoczyłem.

39.h3 g5 40.♞de4 ♣g7

I tak dobrneliśmy do 40. posunięcia. Efekty niedoczasu były dla mnie bardzo bolesne – zamiast od pewnego czasu celebrować wygraną lub, w gorszym scenariuszu, szlifować punkcik w lepszej końcówce, musiałem przestawić się na obronę bardzo trudnej pozycji z jednym z największych specjalistów w tego typu sytuacjach.

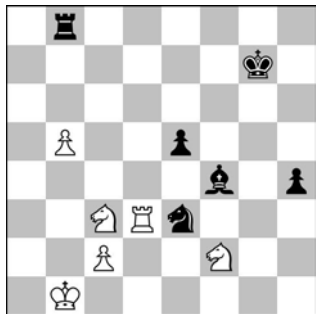
41...g4
Myślę, że to konieczność. Białe za wszelką cenę muszą szukać swojej kontry.

41...g4
Nic nie dawało 41...h4 z uwagi na 42.♞f2.

42.h×g4 ♞×g4
Na 42...h×g4 nastąpiłoby 43.♞e2 i nie bardzo widać, jak robić progres. Gelfand odbija skoczkiem, aby jego wolne pionki były od siebie bardziej oddalone, a co za tym idzie – trudniejsze do zatrzymania.

43.b5 h4 44.♞d3
Na pewno moim marzeniem nie był powrót wieży, która odcinała czarnego króla, ale jakoś trzeba było powstrzymać pionka z h4 przed dalszym awansem.

44...♞e3 45.♞f2 ♞b8

46.♣b2!
Zgodnie z zasadą, że król w końcówce musi być aktywny. Inna sprawa, że białe niemalże nie miały innego posunięcia. Wszystkie ich figury są przywiązane do swoich pozycji!

46...♣g6 47.♣b3 ♣f5 48.♞d7!
Teraz najgorszą figurą białych była wieża, więc jej przedstawienie stało się koniecznością. Wydaje się, że najgorsze już za białymi.

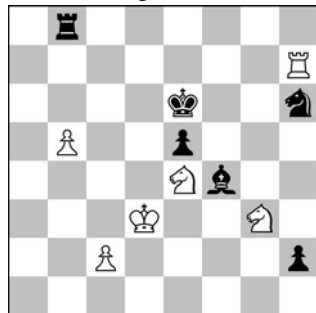
48...♣e6 49.♞h7 ♞f5 50.♞fe4

♞h6 51.♞e2 ♞e3 52.♣c4
W sumie nie potrafię powiedzieć, czemu nie zagrałem tutaj 52.c4, które dawało dużo realniejsze szanse na przechwycenie partii, jeśli czarne by przeginały.

52...h3 53.♣d3?

Należało zagrać 53.♞2g3, bo czarne nie mogą 53...h2? z uwagi na 54.♞c5+! i... wygrywają białe! Zresztą, czarne muszą teraz uważać, bo białe dobrze się skonsolidowały.

53...h2 54.♞2g3 ♞f4

55.c4
Grając 53.♣d3 byłem pewien, że ruch 54...♞f4 jest przegrywającym błędem. Jakież było moje rozczarowanie, gdy po tym, jak mój przeciwnik zagrał to posunięcie, okazało się, że w głównym wariantcie wygrywają czarne! Oto on: 55.♞c5+ ♣f6 (oczywiście nie 55...♣d5 z uwagi na 56.♞ge4!) 56.♞×h6+ ♞×h6 57.♞d7+ ♣g5 58.♞×b8 ♣g4 59.♞h1 ♣f3 i białe nie są się w stanie obronić!

55...♞d8+
Teraz znowu czarne odzyskują szansę na wygraną.

56.♣e2 ♞d4 57.♣f3 ♞×c4

Po stracie pionka c4 szanse białych na triumf wynoszą dokładnie 0%, natomiast czarne mają wiele szans, które mogą dać im wygraną.

58.b6
Jedynie – wolny pion to szansa na ratunek.

58...♞b4 59.b7 ♣d5 60.♣g2?
Poprzedni ruch czarnych był niedokładny o tyle, że białe mogły natychmiastowo zremisować po 60.♞c3+! z dalszym ♞ce2.

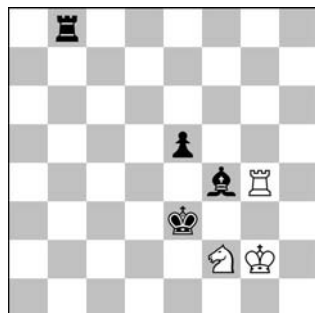
60...♞b2+ 61.♣h1

Pozycja nadal (chyba) jest remisowa, ale teraz białe stoją na krawędzi. Warto też zauważyć, że król białych przeszedł niebywałą drogą w końcówce: doszedł z b1 na h1, idąc przez...c4!

61...♞g4

Nieźłą szansą praktyczną było 61...♣c6 62.♞h8 ♞×b7 63.♣×h2 ♞f5, gdzie jedynym ruchem ratującym partię dla białych jest 64.♞c8+. Nie jest to ruch, który widzi się z daleka, ale można do niego dojść metodą eliminacji. Wszystkie inne posunięcia przegrywają, natomiast przesładowanie króla szachami pozwala się uratować, bo w pewnym momencie białe będą w stanie uciec z nieprzyjemnych związań. Po ruchu w partii dochodzi forsownie do uproszczeń, które wiodą do remisowej końcówki.

62.♞g7 ♞b1+ 63.♣g2 h1 ♣+
64.♞×h1 ♣×e4 65.♞×g4 ♞b2+
66.♞f2+ ♣e3 67.b8 ♣×b8

I tak po wielu perypetiach stała remisowa końcówka. Nie jest jednak wcale tak łatwo o remis, gdyż białe figury, zwłaszcza wieża, stoją bardzo niefortunnie. Oczywiście, białe mogą się zawsze uratować na wiele sposobów – oddając na przykład skoczka za pionka – ale nie jest to proste zadanie!

68.♞h4 ♣e2 69.♞g4! ♞b2

69...♞h8 70.♞h3.

70.♞h4! ♞c2 71.♞h3 ♞c8

72.♞h4 ♞e3?

Na moje szczęście, Gelfand mylił się i remis jest nieunikniony.

73.♞e4 ♞g8+ 74.♞g4 ♣d2

75.♣h3 ♞f4 76.♞×e5 ♞×e5

77.♞×e5 1/2-1/2.

Przed ostatnią partią w turnieju prowadził Jewgienij Najer, który po pokonaniu w 8. rundzie Władimira Fiedosiejewa, miał pół punktu przewagi nad liczną koalicją graczy. Remis w ostatniej rundzie nie dawał mu jednak gwarancji wygranej, bo główną punktacją pomocniczą w moskiewskim turnieju jest... liczba partii granych czarnymi. Ta punktacja forowała mnie – czarnych miałem więcej niż Rosjanin. Więcej czarnych mieli także inni gracze, ale od nich miałem lepszą kolejną punktację – czyli ranking średni przeciwników. Te fakty sprawiały, że wygrana w ostatniej partii mogła dać mi – oczywiście dzielone – ale pierwsze miejsce, które – tak jak w 2012 roku – dawało przepustkę do superturnieju w Dortmundzie. Niestety, w partii z Aleksandrem Rachmanowem szybko wpadłem w kłopoty i zamiast walczyć o wygraną, musiałem rozpaczyliwie bronić remisu, co ostatecznie się udało. Chwilę po tym, jak skończyłem, remis podpisał Najer, co z automatu dało mu wygraną w turnieju – wówczas już nikt mu nie zagrażał. Z czołówki swoją partię wygrał jedynie Gelfand, ale on miał gorsze wartościowanie i zajął drugą lokatę. Przy korzystnych wynikach udało mi się skończyć na najniższym stopniu podium, co... w pewnym sensie

nie było zaskoczeniem. Nie tak dawno temu, na Mistrzostwach Europy w Jerozolimie, czołówka turnieju była bardzo podobna: Najer, Navara, Bartel. Teraz Navarę zamienił Gelfand. Myślę, że muszę częściej występować w tych samych turniejach, co Jewgienij. Może zawodów nie wygram, ale trzecie miejsce też jest zupełnie dobre!

Pozostali Polacy zgodnie skończyli na rozczarowujących 50%. Zarówno Darek, jak i Kamil mają czego żałować. Pierwszy z nich wypuścił bardzo wiele obiecujących pozycji będąc na +1, a w ósmej rundzie nieoczekiwanie przegrał z niżej notowanym rywalem, co doprowadziło do znacznych strat rankingowych. Kamil, który od drugiej rundy grał z wyżej notowanymi rywalami, miał w sumie udany turniej, ale porażka w ostatniej partii pozostawiła uczucie niedosytu. Na pewno mogło być lepiej. To samo, o czym już wspomniałem, dotyczy się Bartosza Soćko.

W festiwalu, który ponownie miał miejsce w ogromnym hotelu Kosmos, tradycyjnie rozgrywano także turniej B (wygrał Ilja Iluszenko) oraz C (wygrał Gleb Apryszko), ale Polacy nie brali w nich udziału. Dodatkowo zorganizowano turniej szachów błyskawicznych, do którego dołączyło kilku bardzo dobrych graczy. I to właśnie jeden z nich, Ding Liren, zdominował zawody i zgarnął 5000 euro nagrody. Nieźle spisali się Polacy. Darek Świercz podzielił trzecie miejsce (był ostatecznie szósty), dzięki czemu przekroczył barierę rankingową 2700 w szachach błyskawicznych, a Bartosz Soćko, który w ostatnim minimeczu (grano dwie partie z każdym graczem) mierzył się z Ding Lirenem, skończył na 19. miejscu. Każdy z naszych graczy ma z Moskwy jakieś pozytywne wspomnienia. Można zatem się spodziewać, że za rok polscy arcymistrzowie również zawitają do stolicy Rosji.

Aeroflot Open
Moskwa 2016 r., 9 rund, 86 ucz.

1. Jewgienij Najer	RUS	2664	6,5	4
2. Boris Gelfand	ISR	2735	6,5	4
3. Mateusz Bartel	POL	2625	6,0	5
4. Sanan Sjugirow	RUS	2667	6,0	5
5. Daniil Dubow	RUS	2634	6,0	5
6. Gata Kamsky	USA	2673	6,0	5
7. Władimir Fiedosiejew	RUS	2664	6,0	5
8. Maksim Matlakow	RUS	2682	6,0	4
9. Michaił Kobalija	RUS	2632	6,0	4
10. Wadim Zwjagincew	RUS	2662	6,0	4

Jestem żyjącą historią polskich szachów!

Z arcymistrzem Włodzimierzem Schmidtem, multimedalistą mistrzostw Polski i uczestnikiem kilkunastu olimpiad szachowych, a obecnie wiceprezesem PZSzach ds. sportowych, rozmawiał redaktor naczelny czasopisma „Mat”, Paweł Dudziński.

Posiada pan najwięcej tytułów mistrza Polski, zarówno w szachach klasycznych, jak i błyskawicznych, a także ma pan na swoim koncie najwięcej startów spośród Polaków na olimpiadach szachowych. W tym roku przypada 90-lecie Polskiego Związku Szachowego. Czy czuje się pan ważną częścią historii Związku?

Uczestniczę w szachach wyczynowych od roku 1957, kiedy miałem 14 lat i byłem wicemistrzem Polski do lat 20 (bo tylko takie wówczas organizowano), aż do czasów współczesnych, gdy gram rzadko, ale jestem wiceprezesem PZSzach do spraw sportowych. Zatem z natury rzeczy zawsze gdzieś tam się znajduję; albo w pierwszym rzędzie, albo gdzieś w tle – jako animator różnych działań.

Wywalczył pan łącznie kilkadziesiąt tytułów mistrza Polski. Może pan przybliżyć szczegóły Czytelnikom „Mata”?

No właśnie. To przedstawię, jak to wygląda. Byłem 7 razy mistrzem Polski w szachach kla-

Drugą brakującą mi do tytułu arcymistrza normę wywalczył w Polanicy-Zdroju w 1976 r., w czasie gdy przypadała 50. rocznica powołania do życia Polskiego Związku Szachowego

Na Mistrzostwach Polski w Poznaniu w 1962 r. Włodzimierz Schmidt zdobył swój pierwszy medal w kategorii seniorów. Tutaj w pojedynku z Romualdem Grąbczewskim

szachach, 7 razy drużynowym mistrzem Polski w szachach klasycznych, 16 razy mistrzem Polski w szachach błyskawicznych, 8 razy drużynowym mistrzem Polski w szachach błyskawicznych i 2 razy mistrzem Polski juniorów do lat 20. W sumie zdobyłem 15 medali mistrzostw Polski w szachach klasycznych, 17 w drużynowych, 2 w indywidualnych szachach szybkich, 23 medale w indywidualnych i 22 w drużynowych szachach błyskawicznych oraz 3 medale w mistrzostwach Polski juniorów. Razem 82 medale, z czego 40 złotych. To wszystko w przedziale czasowym od 1957 roku do 2007 roku.

Po raz pierwszy zagrałem na I lidze szachowej (nie było wtedy ekstraklasy) w 1960 roku we Wrocławiu i co ciekawe, zagrałem jako junior na pierwszej szachownicy. Od tego czasu wziąłem udział w 52-53 ligach szachowych. Jest to chyba rekord wszechczasów w polskich sza-

chach. Tak że jestem żyjącą historią polskich szachów!

Dlatego się tutaj dzisiaj spotykamy (śmiech)! Które momenty w pana karierze szachowej najbardziej utkwiły panu w pamięci?

Oczywiście, są takie sytuacje, sprawy rzadkie, przykładowo jak olimpiady szachowe. Na Olimpiadzie w Dubaju w 1986 roku grałem na pierwszej szachownicy z Kasparowem. Była to niezapomniana partia, choć grana w sumie na przeciętnym poziomie. Przegrałem ją ostatecznie w końcówce skoczkowej.

Takie inne miłe momenty to wygrywanie naszych prestiżowych turniejów – Memoriałów Rubinsteina w 1973 roku i w 1981. Mogę dodać kilka turniejów zagranicznych, ale były one mniej widoczne w kraju. Ogromna ilość olimpiad szachowych, czyli 14 olimpiad w długim przedziale czasowym, bo w 1962 roku zaczynając od Warny, a kończąc na

1994 roku w Moskwie. Cała historia z tym związana. Kilka drużynowych mistrzostw Europy, no po prostu ogromna ilość turniejów szachowych. Dodatkowo wyjazdy zagraniczne, o które kiedyś było trudno, no ale była i Kuba, i Indonezja, Argentyna, 3 razy Izrael, Wietnam – bardzo dużo wyjazdów do całej Europy i trochę do krajów byłego Związku Radzieckiego.

A które zwycięstwa ceni pan najbardziej?

Zawsze mnie cieszyły kolejne mistrzostwa Polski. Wprawdzie jest to kategoria o charakterze lokalnym, ale dobrze jest nie tylko mówić, jak się powinno grać w szachy, ale własnym przykładem to potwierdzić. Plus wygrywanie tych turniejów polanickich, które były prestiżowe dla Polaków i są dla mnie bardzo pamiętne.

A z pojedynków czysto szachowych to wymienię bardzo ładną partię, którą wygrałem w 1971 roku w Aarhus z Bentem Larsenem – wówczas zawodnikiem znajdującym się w czołówce światowej. Były to eliminacje do drużynowych mistrzostw Europy. Później wygrałem na Olimpiadzie w Skopje z Wolfgangiem Uhlmannem, arcymistrzem z szerokiej czołówki światowej, wygrałem też z nim drugi raz w Brnie w 1975 roku. W 1980 roku pokonałem w trochę lepszej końcówce byłego mistrza świata Smysłowa – już wtedy weterana, z którym jednak nie było łatwo zwyciężyć. Tych sukcesów było o wiele więcej, ale również były też porażki z czołowymi graczami świata, co zrozumiałe, bo taki był wtedy poziom naszych szachów.

Jak wspomina pan turniej w Polanicy-Zdroju w 1976 roku, gdy zdobył pan ostatnią normę arcymistrzowską? Wówczas PZSzach obchodził swą inną rocznicę – pięćdziesiątą.

Można powiedzieć, że zrobiłem sobie prezent i był to zarazem prezent dla PZSzach, który w tym czasie miał swą rocznicę powstania. Było to przyjemne, ponieważ działo się w Polanicy-Zdroju. Ostatnia norma zdobyta w Polsce miała większy wydźwięk; zagranicą byłaby odnotowana, ale nie w takiej skali.

Jakie elementy zadecydowały, że osiągnął pan tak wysoki poziom w grze, a następnie był go w stanie przez tyle lat utrzymywać?

Na pewno ogromną rolę odegrały same predyspozycje do szachów, ale jednocześnie mogą wymienić dodatkowe elementy. Mianowicie, na początku – talent taktyczny. Byłem słabym strategiem, w związku z czym postanowiłem pracować głównie nad strategią, grać szachy strategiczne, ze zrozumieniem pozycji, ze zrozumieniem elementów strategicznych. Po jakimś czasie zostałem uznany za stratega, co nie było prawdą, bo byłem strategiem trochę przyuczonym. Przeciwnicy celowo wprowadzali zamieszanie na szachownicy, a wówczas wychodziła moja prawdziwa siła gry.

Oczywiście, duże znaczenie miało co najmniej dobre, czy bardzo dobre przygotowanie debiutowe. Zawsze grałem szachy pryncypialne, dlatego że pozwalało mi to nawiązywać równorzędną walkę nawet z dobrymi arcymistrzami. Dam tu przykład Uhlmanna, z którym grając cztery partie czarnymi w tym samym wariantcie, jedną wygrałem, a trzy zremisowałem, w tym końcówkę bez pionka, gdy Uhlmann nie mógł uwierzyć, że tego białymi się nie da wygrać. Trzy razy tego nie potrafił zrobić, a pierwszy raz coś próbował, przegrał, i marnie się to dla niego skończyło. Więc to przygotowanie debiutowe miało dosyć duże znaczenie. Prawda jest prosta – od debiutu partia szachowa się zaczyna.

Właśnie te elementy, że stosunkowo dobrze widzę taktykę i jestem dobrym strategiem, zdecydowały o moich sukcesach. W ogóle nie popełniam błędów strategicznych; te problemy – która wieża na linię, co wymienić, a co nie – to dla mnie jest stosunkowo proste, no i przygotowanie debiutowe jest na jeszcze wyższym poziomie niż kiedyś. Z tym, że rzadko gram; raczej opowiadam, jak powinno się grać w szachy, a to dużo łatwiejsze.

A czy dawniej inni zawodnicy z polskiej czołówki również trenowali debiuty?

Ja w okresie przedkomputerowym, kiedy nie było jeszcze baz szachowych, miałem w Polsce najlepszą kartotekę debiutów. Teraz, gdy na to spojrzeć, to kartoteka ta przedstawia wartość jedynie muzealną. Miałem dosyć sprawny system. Wielu zawodnikom to się bardzo przydawało, gdy byliśmy na olimpiadach szachowych czy drużynowych mistrzostwach Europy. Z moich no-

W 1986 r. na Olimpiadzie Szachowej w Dubaju rozegrał pamiętną partię z mistrzem świata Garrim Kasparowem

tatek zawsze korzystał mój kolega klubowy Aleksander Sznapiak, z którym jeździliśmy razem na turnieje.

Czyli dzielił się pan swoimi przygotowaniem?

Oj, tak. Nigdy nie posługiwałem się pojęciem tajemnicy szachowej lub czymś w tym rodzaju. Nie mówiłem, że są to jakieś tajne nowinki debiutowe, dlatego że rzeczka dosyć względna, a nawet ryzykowną było trzymanie w rękawie jakichś nowinek debiutowych, których nigdy się nie zagrało albo, gdy się je zagrało, to dowiadywało się, że są niepoprawne. Tak że chętnie dzieliłem się i wymienialiśmy informacjami z innymi zawodnikami, wspólnie analizowaliśmy itd. Głównie dotyczyło to środowiska poznańskiego, szczególnie związanego z Pocztcwem Poznań.

Czy na któreś aspekty treningu kładł pan większy nacisk?

Tak, na rozumienie strategii, rozumienie koordynacji figur, zrozumienie mechanizmu gry, np. próbowałem zrozumieć, kiedy się właściwie przegrywa. A przegrywa się wtedy, gdy bierki utracą koordynację. Gdy się zaczyna początek utraty koordynacji, to jest to takie obserwanie się, które silny przeciwnik jest w stanie wykorzystać. No i przygotowanie debiutowe – to zawsze miało duże znaczenie. Wdawałem się w pryncypialne pojedynki debiutowe praktycznie z każdym.

A czy z perspektywy czasu może pan powiedzieć, że popełnił jakieś błędy w swojej karierze? Czy czegoś pan żałuje?

Oj, tak. Na pewno popełniłem co najmniej dwa błędy. Pierwszy to taki, że powinienem bardziej intensywnie pracować nad szachami, z tym że – nie wiem, czy to usprawiedliwienie, czy ciekawostka – jestem jednym z niewielu szachistów, którzy nigdy nie mieli żadnego trenera szachowego! Nawet gdy w 1961 roku, mając 18 lat, leciałem na Mistrzostwa Świata do lat 20 do Hagi, to też zabrakło pieniędzy na trenera Zbigniewa Dodę, co obecnie jest wprost niewyobrażalne.

Tak na marginesie, młodzi szachiści, i nie tylko młodzi, nie mają wyobrażenia, jak szachy się zmieniły i jak ich możliwości się zmieniły. Podam takie dwa przykłady związane właśnie z wiekiem juniorskim. Za moich czasów juniorskich mistrzostwa świata organizowane były jedynie w kategorii do lat 20 i na dodatek grane tylko w latach nieparzystych, nieolimpijskich. To były jedyne mistrzostwa, nie było żadnych mistrzostw Europy. Taki 14-15-latek nie istniał w tamtych mistrzostwach. Obecnie wiadomo, jak to wygląda. Turnieje odbywają się corocznie w kategoriach wiekowych co dwa lata – do lat 8, 10, 12 itd., aż do 20, więc już ktoś zacznie tę rywalizację sportową wcześniej, to może ją kontynuować przez wiele lat. To widać na przykładzie Jacka Tomczaka, z którym pojechałem jako

jego trener na Mistrzostwa Świata w 2000 roku. Jacek miał wtedy 10 lat i potem praktycznie co roku, czy co drugi rok startował w mistrzostwach świata, Europy, a teraz gra w mistrzostwach Polski seniorów.

Drugi błąd, który popełniłem, to że grałem zbyt solidne szachy, za mało ryzykowałem. Czasami przyjmowałem propozycję remisu albo sam proponowałem w pozycji, w której wydawało mi się, że jest to elementarny remis i szkoda dalej grać. Podczas późniejszych analiz z przeciwnikami okazywało się, że to tylko ja widziałem remis.

Powiedział pan, że za mało trenował. W takim razie ile czasu poświęcał pan na trening, gdy był zawodowym szachistą?

Trenowałem 4-6 godzin, a powinienem 6-8 godzin. No i trudno to wszystko zrobić samemu. Jeżeli jest trener, który prowadzi zawodnika, obserwuje go z boku i doradza, to zupełnie inaczej to wygląda. Jestem takim samorodkiem.

Nie było w tamtym czasie żadnego trenera kadry?

Był trener kadry, ale tylko na zgrupowaniach. Wykonywał on bardziej taką robotę papierkową, opracowania startów itd. Praktycznie nie zajmował się trenowaniem. Nigdy trener kadry nie przyjechał do Poznania, ani ja nigdy do trenera kadry nie pojechałem. Nie było to praktyczne. Ale powiem, że wtedy zgru-

powania były jednak dłuższe, bo 10-dniowe, i tam się rzeczywiście pracowało, wymieniało poglądy i wspólnie analizowało.

A jaka była atmosfera w kadrze?

Ogólnie dobra, chociaż był jeden zawodnik, który cieszył się, gdy drużyna przegrywała 3-1, a on wygrywał. Nie chciałbym go jednak wymienić z nazwiska.

Jak zmieniały się szachy w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat?

Oj, bardzo się zmieniły. Przede wszystkim wzrósł nieprawdopodobnie poziom gry. Ta ogromna popularność szachów, związana z rozwojem komputerów i Internetu, spowodowała, że w pewnym sensie można powiedzieć, że nie ma słabego zawodnika. Nam się może wydawać, że zawodnik jest słabutki, bo ma niski ranking, ale nigdy nie wiadomo, czy tej pozycji nie grał w szachach korespondencyjnych albo nie analizował jej za pomocą komputera z wykorzystaniem baz z niesamowitą ilością partii rzędu 6 milionów. Kultura szachowa ogromnie wzrosła i każdy zawodnik, nawet ten pozornie słaby, ma taką klasę gry, że jak się zrobi z nim niewielki błąd, to można przegrać.

Poza tym silniki komputerowe weryfikują prawdę szachową; pokazują, że większość tzw. wariantów debiutowych, a szczególnie te, w których są elementy taktyczne, kompletnie się nie

zgadza. Każdy wariant wymaga osobistego sprawdzenia. Nawet współczesne książki nie nadążają za tym, co w rzeczywistości obliczają komputery. Wymusiło to od czołwki, nie tylko światowej, ale naszej również, pracę nad debiutami. Bez przygotowania debiutowego jest szalenie trudno. Debiut to budowanie takiej struktury pionkowej, jaką umiemy i lubimy grać, rozumiemy jak się ją gra. Każdy stara się prowadzić dialog debiutowy, z tym że jedna strona dąży do takiej struktury, a druga do innej. I po pewnym czasie jednemu udaje się ją zbudować, a drugiemu nie.

Słynął pan z umiejętności błyskawicznej gry. W końcu aż 16 razy sięgał pan po tytuł indywidualnego mistrza Polski w blitzu. Jak trenuje się tę odmianę szachów?

Tu pana zawiodę. Nigdy nie zajmowałem się szachami błyskawicznymi. Po prostu starałem się grać czysto strategicznie z wykorzystaniem elementów taktycznych. Faktem jest, że miałem bardzo szybką rękę. Jak ktoś miał podobny czas lub kilka sekund mniej, to na pewno ze mną nie zdążył. Ale głównie chodzi o to, że rozumiałem sens grania w blitzie. Mianowicie – trzeba grać i robić ruchy płynnie, a tylko ze dwa razy zastanowić się na nie więcej niż 10-15 sekund. Podam przykład rozu-

mienia szachów przez byłego radzieckiego arcymistrza Dorfmana, obecnie mieszkającego we Francji. Grał on w turnieju błyskawicznym w Polanicy-Zdroju. Wyglądało to tak, że wszyscy zawodnicy robili bardzo szybko posunięcia, niczym błyskawice, a Dorfman sobie tylko siedział i robił takie niby „leniwe” ruchy. Raz czy dwa razy się dłużej zastanowił. Wszyscy z nim albo przegrывali szachowo, albo przekraczali czas. Wynika to z bardzo prostej arytmetyki. On robił posunięcia w tempie 2-3 sekund, plus ze trzy takie zastanowienia po 10 sekund. Gdy zrobił 30 posunięć, to zużył dopiero 90 sekund. Zawsze miał lepszy czas od innych, wykorzystując zapas na dłuższe namysły. Tak należy grać w blitza.

Pewnie trzeba też mieć intuicję, żeby wybierać prawidłowe kontynuacje?!

To jest kwestia rozumienia strategii i szybkiego widzenia taktyki. Chodzi o to, że jak ktoś gra czysto strategicznie, to nie grozi mu żadna wpadka taktyczna. Podam taki prosty przykład ze swojego toku myślenia. Czasami mi się zdarza (lub zdarzało), że przeoczyłem kombinację przeciwnika. Wtedy sprawdzam (z zapisu partii), czy wszystkie moje posunięcia były „czyste” (poprawne) strategicznie. Jeżeli odpowiedź jest pozytywna, to wtedy wyciągam wniosek,

że kombinacja była niepoprawna. Wówczas rozwiązuję zadanie na temat: znajdź niepoprawność kombinacji. Okazuje się to skuteczne. Taka jest natura szachów. To nie jest tak, że z niczego się bierze taktyka. Taktyka bierze się z różnych motywów, idei, słabości pól, punktów, utraty koordynacji figur itd.

W blitzie grałem bardzo rzadko, głównie na turniejach. Towarzyskich było stosunkowo niewiele. W Pocztowniku graliśmy je ze sobą, ale zawsze chciałem, aby był sens tej gry. Przykładowo rozgrywaliśmy mecz z złożony z 10 partii i zapisywaliśmy wynik, żeby było wiadomo, jak to ostatecznie wyglądało. Żeby była jakaś dokumentacja, a nie potem nie wiadomo kto wygrał, a kto przegrał. Zbierałem te wyniki.

Na zebraniu zarządu PZSzach w październiku 2012 r. stwierdził pan, że słabe przygotowanie debiutowe jest problemem zarówno czołwki kobiet, jak i mężczyzn i zadeklarował gotowość nadzorowania pracy konsultanta debiutowego kadry kobiecej oraz męskiej. Czy tę ideę udało się wcielić w życie?

To było wyrazem mojej oceny, że nasza czołwka, zarówno męska, jak i kobieca, gra na zbyt niskim przygotowaniu debiutowym. Zachęcałem, aby właśnie w tym kierunku poszły prace. I to się od tamtego czasu trochę zmieniło. Minęły cztery lata i jeśli chodzi o mężczyzn, to bardzo się to poprawiło. Nastąpiło znaczne zrozumienie wagi debiutu. W pewnym sensie jest to zasługa Radka Wojtaszka, który współpracował przez wiele lat z Anandem i zajmowali się oni głównie debiutami. Tak że dążył on do perfekcjonizmu debiutowego.

Inni, widząc ten przykład, w jakimś stopniu się na tym wzorowali. Nawet jeden z naszych czołowych graczy, który miał ogromne kłopoty z przygotowaniem debiutowym, znacznie to poprawił. Aż się zdziwił, że ten repertuar można tak budować! U kobiet jest to trudniejsze, gdyż mają one problem z samodzielną pracą. Na ogół zawodniczki lubią współpracować z jakimś trenerem.

U nas w ogóle istnieje problem z finansowaniem, bo finansowanie trenerów jest na żenująco niskim poziomie. Nie ma trenerów klubowych i ledwo możemy sfinansować dwóch trenerów kadry narodowej. Ale w kadrze młodzieżowej już nie mamy

Arcymistrz Włodzimierz Schmidt chętnie spotyka się z najmłodszymi adeptami gry królewskiej. Na zdjęciu z uczniami z projektu „Edukacja przez Szachy w Szkole” podczas tegorocznych Mistrzostw Polski w Poznaniu

wcale trenerów. Akademia zatrudnia, co prawda, szkoleniowców, ale prowadzą oni zajęcia tylko dla Akademii.

Czy widzi pan inne elementy, w których nasza czołówka mogłaby się poprawić?

Przygotowanie debiutowe to jedna sprawa, ale zaczynają też wychodzić inne rzeczy, jak kondycja fizyczna czy odporność na porażki, która wśród naszych zawodników jest stosunkowo niska. Gdy któryś z nich przegra, to się „rozkleja”, w kolejnej partii robi błąd, bo chce się na następnym, niewinnym odbić, a to jest fatalne. Naprawdę jest dużo elementów do poprawy.

Jest też kwestia wiedzy końcówkowej. Z końcówkami to jest paradoks. Komuś się może wydawać, że debiut jest najważniejszy, bo w grze środkowej jakoś sobie poradzi i w końcówce również da sobie jakoś radę. Ale nie kojarzy takiego prostego faktu: końcówki gra się wtedy, gdy się jest zmęczonym, czasami po 3 godzinach gry. Po drugie, zawsze dzieje się to na krótkim czasie do namysłu, w związku z czym nie można sobie przypomnieć, jak daną końcówkę powinno się rozgrywać. W końcówce ważna jest ocena pozycji i wybranie odpowiedniej metody gry. Mając kilka minut na zegarze, trzeba błyskawicznie ocenić i wybrać metodę realizacji przewagi bądź metodę neutralizacji przewagi przeciwnika.

Jakie wykonuje pan obowiązki jako wiceprezes ds. sportowych?

Najważniejsze w tym pionie jest szkolenie, którym zajmuję się szef wyszkolenia, no i mamy trenera kadry mężczyzn i trenera kadry kobiet. Ja nadzoruję ich pracę. Wiem, co się dzieje, dostaję różne sprawozdania, a czasami coś doradzam. Niestety, tych dwóch trenerów niewiele może zrobić, ale jest to aspekt czysto finansowy. PZSzach ledwo stać na tę dwójkę...

A jakie szanse mają Polacy na najbliższej Olimpiadzie Szachowej w Baku?

Polki zawsze są wyżej. Jeśli chodzi o nasze zawodniczki, to jest to grupa pięciu niezmiennie tych samych, utalentowanych szachistek. Czasami się mówi, że można by coś zmienić w składzie, ale one są wciąż dużo lepsze od tych pozostałych. Grają tutaj trzy juniorki, które mogą się wykazać (wywiad przeprowadzono podczas Mistrzostw Polski w Pozna-

Sztafeta pokoleń – arcymistrz Schmidt wręcza nagrodę dla Jana-Krzysztofa Dudy za najciekawszą partię I rundy Mistrzostw Polski

niu – przyp. red.). Zobaczymy na zakończeniu mistrzostw, które miejsca zajmą te zawodniczki.

Jeśli chodzi o mężczyzn, to dużo będzie zależało od punktów, które ugra Radek Wojtaszek. W zeszłym roku atmosfera w drużynie była bardzo dobra. Tutaj wejście jeszcze jeden lub dwóch młodych zawodników. Nie liczę Jasia Dudy, bo to już weteran. Wszystko przed nimi.

W MP do lat 16 i 18 spada poziom. Czy można poprawić szkolenie młodzieży?

Trochę to zależy od przypadku, czyli od fali talentów. W tym przedziale wiekowym nie ma niestety talentów albo jest ich bardzo mało. Pojawia się też kwestia różnych elementów rozrywkowych, które odciągają od benedyktyńskiej pracy nad szachami, a nie da się tego tak łatwo zrekompensować. Przykładowo, juniorzy myślą, że jak popracują nad szachami dwa czy trzy miesiące, to ich gra się natychmiast poprawi. Nie, to się nie poprawia tak szybko!

Komisja Młodzieżowa PZSzach często rozpatruje wnioski dotyczące juniorów, którzy zajęli dalsze miejsca w mistrzostwach Polski i chcieliby jechać na mistrzostwa Europy lub świata. Rodzice lub trenerzy motywują, że może to umożliwić im rozwój kariery. Zmiana regulaminu powołała była zresztą

przedmiotem dyskusji podczas ostatniego zebrania zarządu PZSzach. Jaka jest pana opinia w tej kwestii?

To jest delikatna sprawa. Od lat twierdzę, że należy korzystać z możliwości finansowania młodego zawodnika przez rodziców czy sponsorów. Pozwala to zaoszczędzić środki PZSzach lub środki państwowe. Natomiast stanowi to problem organizacyjny, gdyż wówczas grupa jadąca na mistrzostwa jest duża. Jest jeszcze aspekt czysto sportowy. Ta grupa zawodników, z natury słabszych, po jakimś czasie traci motywację do gry, bo oczekiwania były większe, a rezultaty zupełnie inne bądź czasami marne. Oni są w pewnym sensie hamulcowymi dla całej ekipy. Trzeba znaleźć złoty środek, ale uważam, że powinno się dawać szansę, jeśli rodzic chce sfinansować wyjazd.

Czy zmieniłby pan coś w funkcjonowaniu Młodzieżowej Akademii Szachowej?

Poszedłbym w kierunku elitarności. Ta grupa 45 szkolonych osób jest zbyt liczna. Należałoby ją powołać zmniejszać do 30 osób, dlatego że są w niej zawodnicy, którzy nie powinni się znaleźć w takim tworze o nazwie Akademia. Są kompletnie niewyszkoleni, nawet na tym poziomie dopyć podstawowym. Brakuje u nas pracy klubowej i to się wszystko zaplata ze sobą.

Jaki jest najczęstszy błąd polskich trenerów, a w czym jesteśmy dobrzy?

Najczęstszy błąd trenerów polega na tym, że chcą mieć szybko rezultaty. Rozliczają ich rodzice, bo to rodzice płacą. Trener sprytnie robi tak, żeby pojawiły się natychmiastowe wyniki. Najczęściej przygotowuje więc jakieś warianty na „załapańca”, ale na dłuższą metę to nie wychodzi.

Mamy dużo dobrych trenerów, tylko warunki finansowe są zenujące. Wystarczyłoby się rozzejrzeć po klubach I ligi i ekstraklasy. Nie wiem, czy któryś z tych klubów ma na umowie zleceniu (już nie mówię o etacie!) w sensownej kwocie zaangażowanego trenera. To jest słaby punkt od lat. Trener jest na końcu łańcuszka finansowego, a powinien ze swojej pracy móc się utrzymywać – tak jak w innych sportach.

Jakie widzi pan perspektywy rozwoju dla Jana-Krzysztofa Dudy i Radosława Wojtaszka?

Jasiu Duda jest po prostu geniuszem szachowym, ogromnie dużo widzi, szybko liczy i zawsze gra szachy ryzykowne. Radek natomiast ma bardzo wysoką pozycję w szachach światowych i musi dbać o to, żeby utrzymywać ten poziom.

Dziękuję za rozmowę!
Dziękuję!

Drwa rąbać i wodę nosić

* Mnóstwo ludzi ma talent. Czy chcesz zająć dalej, pracować więcej, być bardziej zaangażowany niż ktokolwiek inny? Jeżeli inni byli skłonni zrobić sobie wolne w niedzielę, cóż, oznaczało to po prostu, że możemy być o jedną siódmą lepsi (...). Boże Narodzenie? Do zobaczenia w wodzie. Święto Dziękczynienia? Pływalnia. Urodziny? Woda.

Michael Phelps

KAROLINA KOPECKA

Pasja do szachów (...) nie występuje powszechnie, nie rośnie na drzewach. To rzadki dar, z którym się trzeba starannie obchodzić

MF. ANDRZEJ MODZELAN

Minęło już kilka lat, od kiedy po raz ostatni dzieliłem się z Państwem swoimi spostrzeżeniami, związanymi z szachową edukacją najmłodszych. Przez ten cały czas beczynności byłem absolutnie przekonany, że w każdej chwili mogę to zmienić i napisać coś sensownego. O, w jakiej nieświadomości żyłem! Pióro nieużywane najwyuczajniej rdzewieje i skrobie o papier, drażniąc ucho odbiorcy. Słowa przychodzą z trudem i wydają się nie dość dobre. Tak właśnie się czuję, usiłując przerwać blogi stan lenistwa. Co spowodowało tę nagłą i niebezpieczną próbę mojej dziennikarskiej aktywności? Otóż wpadł mi w ręce cykl felietonów „W krzywym zwierciadle” autorstwa Macieja Stuhra. Lekkość słowa w wykonaniu pana Macieja, łapanie tej ulotnej chwili, którą chcemy się z kimś podzielić, i wszechobecny intelekt w jego tekstach spowodowały, że i ja podjąłem żmudną próbę wydobycia z siebie kilku myśli, które gdzieś tam, przez lata doświadczeń, zagościły w mojej głowie.

Dlaczego nasi młodzi zawodnicy nie osiągną dzisiaj takich wyników sportowych, jak ich poprzednicy?

Gdzie są następcy Roberta Kempnińskiego, Iwety Radziejewicz, Moniki Bobrowskiej, Radka Wojtaszka i wielu innych? Takie pytania często padają przy różnych okazjach. Ano, kilku jednak by się znalazło, chociaż trudno się nie zgodzić, że ostatnio jakoś tak słabiej z tymi medalami na arenach międzynarodowych. Można oczywiście mówić o wzroście zainteresowania i zintensyfikowaniu działań złośliwej opozycji (Rosja, Chiny, Indie czy inne USA), co jest rzecz jasną prawdą, ale nie całą. Może tak poszukajmy rezerw we własnych zasobach? W jakich? Ludzkich. W każdym działaniu kryje się jednostka, jej marzenia, praca, dążenie do określonego celu – czyli po prostu pasja! Pasja szachów, ta bezwarunkowa miłość do drewnianego wojska, bez której nie ma niczego. Jak pracować nad szachami? *Wszystko jedno jak, byle z pasją* – odpowiedział Wasilij Iwańczuk na pytanie postawione przez prowadzącego z nim wywiad, mistrza międzynarodowego Aleksandra Czerwońskiego. Co zrobić, aby dobrze w nie grać? *Kochać szachy i poświęcić im czas* – przekonywał Bobby Fischer. Obaj klasyki szachownicy tak naprawdę powiedzieli to samo. I nie ma tu żadnej tajemnicy i przesady. Nie mówimy

o zwykłej pracy nad szachami i wyliczonych godzinach w domowym zaciszu. Mówimy o pełnym oddaniu się w objęcia szachowej bogini Caissy, ze wszelkimi tego konsekwencjami.

Blisko 10 lat temu, podczas mistrzostw Polski w szachach szybkich i błyskawicznych w Koszalinie, pewien kilkuletni brzdąc tracił czas podczas partii na zapisywanie jej przebiegu. Po co to robił? Przecież zmniejszał w ten sposób swoje szanse na dobry wynik w tych zawodach, mówili kibice. W tych być może tak, ale materiał do analizy pozostał – bezcennie! I jeszcze z kronikarskiego obowiązku, ów młodzieniec okazał się najlepszy w tych zmaganiach. Nazywał się Jan-Krzysztof Duda. I wszystko jasne. Jego trener, Leszek Ostrowski, jest pasjonatem szachowym. Poświęcił Jankowi czas, umiejętności, ale przede wszystkim serce. Dał Jankowi korzenie, a teraz młodzieniec niech rozwinie skrzydła i leci... jak Kamil Stoch. Tak pracują najlepsi, którzy mają wizję rozwoju: nie boją się marzyć i dążyć ze wszelkimi sił do mistrzostwa. Tak również pracował słynny pływak Michael Phelps. W swojej biografii pt. *Bez granic* inspirował: *Mnóstwo ludzi ma talent. Czy chcesz zająć dalej, pracować więcej, być bardziej zaangażo-*

wany niż ktokolwiek inny? Jeżeli inni byli skłonni zrobić sobie wolne w niedzielę, cóż, oznaczało to po prostu, że możemy być o jedną siódmą lepsi (...). Boże Narodzenie? Do zobaczenia w wodzie. Święto Dziękczynienia? Pływalnia. Urodziny? Woda.

Z kolei genialny amerykański trener koszykówki Phil Jackson – zdobywca 11 tytułów w rozgrywkach NBA – w swojej książce *11 pierścieni* zwykł mawiać, że każdego dnia należy wykonywać to, co jest możliwe do zrobienia, czyli po prostu swoje „drwa rąbać i wodę nosić”, jak w pewnej przypowieści o Mistrzu Zen. Tak sobie myślę, że każda dziedzina ludzkiej aktywności podlega takim samym lub bardzo podobnym regulacjom i nic bez wysiłku samo nie przychodzi. Na nic zdają się tu utyskiwania, że np. Młodzieżowa Akademia Szachowa PZSzach zesłała na przysłowiowe psy, a ten czy inny trener nie przykłada się do swoich obowiązków należycie.

Swego czasu znakomity polski aktor Gustaw Holoubek był wychwalany przez krytyków teatralnych za brawurową rolę w kolejnej premierze. Pan Gustaw wypowiedział wtedy znamienne słowa, których wydzwięk był mniej więcej taki: *Słuchajcie, chciałem wam powiedzieć, że ani nie byłem tak zły, jak wtedy, kiedy mnie krytykowaliście, ani nie jestem tak dobry, kiedy mnie dziś chwalicie.*

Ano właśnie, zachowajmy umiar i rozsądek w ferowaniu wyroków o innych. Pasja do szachów, czy do czegokolwiek, nie występuje powszechnie, nie rośnie na drzewach. To rzadki dar, z którym się trzeba starannie obchodzić i pielęgnować. Jeżeli ktoś taki pojawi się w Państwa sąsiedztwie, wspierajcie go jak tylko możecie, zwłaszcza w trudnych chwilach, których jest znacznie więcej niż tych łatwych i miłych. A jeżeli już jakiś wielce uzdolniony młodzieniec, zamiast np. złożyć ofiarę ze swojego życia na ołtarzu szachowej świątyni i zdobywać nieosiągalny Olimp, wybierze nieco inną drogę, np. studia w USA – ku niezadowoleniu dorosłych ekspertów – to trudno. Nie każdy musi być Steinitzem, Alechinem czy innym Rubinsteinem. I tak sobie na koniec myślę, że chyba ma do tego prawo. Każdy poszukuje własnej drogi do szczęścia, cokolwiek to oznacza.

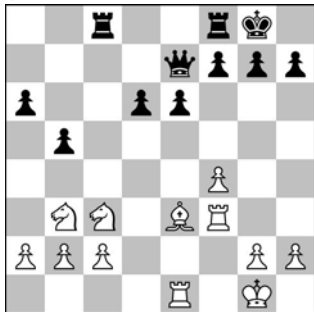
Siła złego na jednego

W artykule pt. *Tajemnicze ruchy królem* („Mat” 1/2015) zamieściłem moją partię z Krzysztofem Bulskim, w której czarne lekkie figury tworzyły siatkę matową, mimo obecności białego hetmana. Gra na nierównym materiale jest z pewnością jednym z ciekawszych elementów sztuki szachowej. Szczególną uwagę zwracają zaś partie, w których potężny hetman musi się mierzyć z chmurą lekkich figur. Czy i w tym przypadku sprawdza się łaćcińska максима *nec Hercules contra plures?*

AM. JACEK TOMCZAK

W przypadku, kiedy aż trzy figury walczą z hetmanem, to z pewnością nie ma on łatwego życia. Pomimo tego, że wsparty np. dodatkowym pionkiem ma arytmetyczną przewagę (hetman – 9 p. + pionek – 1 p. > 3 lekkie figury po 3 p.), najważniejsze stają się dwa czynniki: koordynacja lekkich figur i faza partii. Obowiązkiem skoczków i gońców jest współdziałanie: kontrola centrum i własnych słabości oraz skoordynowane ataki na wrażliwe punkty przeciwnika. Niemniej istotne jest stadium partii. Lekkie figury wolą grę środkową i mało przestrzeni na szachownicy, a siła ciężkich figur wzrasta wraz z przechodzeniem do końcówki. Skoczki i gońce tracą wtedy placówkę i czują się coraz bardziej bezbronne, a wieże oraz hetman nabierają rozpędu. Wynika z tego dla nas ważny wniosek: strona z lekkimi figurami powinna unikać wymian.

Proponuję zobaczyć dwa przykłady dominacji mobilnej trójki lekkich figur nad powolnym hetmanem.

Jacek Tomczak – Tanguy Ringoir

18.?

Programy szachowe znacząco preferują w tej pozycji mojego przeciwnika. Pomimo tego sądzę, że jego pozycja jest krytyczna. Ciężkie figury czarnych nie mają dla siebie przestrzeni, czarne nie mogą również zre-

PAWEŁ DUDZIŃSKI

Autor artykułu, 25-letni arcymistrz Jacek Tomczak, podczas niezwykle udanych dla niego tegorocznych Mistrzostw Polski w Poznaniu wywalczył brązowy medal i zdobył nagrodę za najpiękniejszą partię

alizować tutaj żadnego marszu pionkowego. Trudno wskazać jakikolwiek dalszy plan gry dla mojego oponenta.

18.a3 e5

Próba ograniczenia gońca poprzez stawianie pionków na czarnych polach. W ten sposób krytycznie osłabia się linia „d” ze słabym pionkiem d6 i potencjalną placówką na polu d5. Alternatywny marsz 18...e5 tworzył mi znakomitego gońca, który z d4 panowałby nad całością czarnych pól na szachownicy. Z drugiej strony oczekiwanie również nie przyniosłoby czarnym sukcesu. Jestem w stanie zrealizować tutaj wiele idei: zarówno atak na skrzydło królewskie (♗d4, ♖g3 i przeryty skoczek), wzmocnienie nacisku na punkt d6 (dwie wieże na linii „d”, ♗e4), a nawet podważanie pozycji czarnych poprzez przełom f5. W dalszej części partii wzmocniłem swój nacisk po linii „d”.

19.♖d1 f6 20.♖f2 e×f4 21.♗×f4 ♖fd8 22.♗e2?!

Lepsze natychmiastowe 22.♗d4 z przejściem skoczka na f5.

22...♗a7+ 23.♗h1 ♖e8

Oczywiście nie wymieniamy, gdyż lekkim figurom zależy na „tłoku” na szachownicy.

24.♖ed2 ♖cd8 25.h3 ♖d7 26.♗×d6 ♖ed8 27.♗c5 ♗b7 28.♗d4

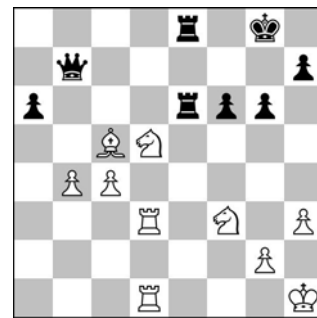
Udało mi się odbić pionka, nie dokonując przy tym wymiany żadnej z figur. Dalej skupiam się na wyrobieniu wolnego pionka na skrzydle hetmańskim, cały czas uważając, aby nie dać się rozegrać czarnym wieżom i hetmanowi.

28...♖e8 29.♖d3 g6 30.b4 ♖dd8

31.a4 b×a4 32.♗×a4 ♖e5 33.c4

Wolny pionek już maszeruje, więc czarne próbują złapać kontrgrę. Jest jednak na to o wiele za późno. Skoczki po kolei zabierają czarnym wieżom dostępne pola.

33...♖de8 34.♗f3 ♖e2 35.♗c3 ♖2e6 36.♗d5

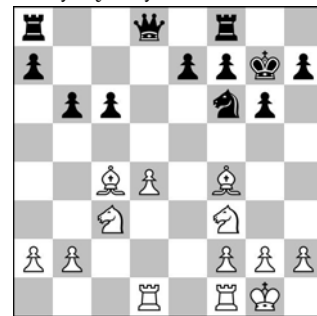
36...?

Ładny obrazek! ♗d5 kontroluje całą pozycję. Warto zauważyć, że wszystkie lekkie figury białych są wsparte przez pionki, dzięki czemu nie obawiają się ataków czarnych figur.

36...♗b8 37.♖f1 ♗g3 38.♗f2 ♗b8 39.♗d4 ♖d6 40.♗g3 1-0.

• • •

W drugiej partii czarne również nie miały żadnego planu i zmuszone były do czekania na ofensywę białych.

Dmitrij Jakowienko – Li Chao

14...?

14...♗c8

Smutna konieczność. Białych figur w centrum jest po prostu za dużo i czarne nie mogą zrealizować żadnego z naturalnych planów. Nie można zaktywizować wież: 14...♖c8? napotyka na 15.♗a6 (z dalszym ♗b7), a 14...♖e8 na 15.♗e5. Nie można również skontrolować punktu d5: 14...♗d5 15.♗×d5 c×d5 16.♗a6 pozwała, dzięki kontroli punktu c8, użyć linii „c” do transportu białych wież na siódmą linię; 14...e6 umożliwia związanie 15.♗e5, gdzie białe również zyskują dużą przewagę po 15...♗g8 (groziło ♗e4) 16.♗a6 ♗e7 (groziło ♗b7) 17.♗×f6 ♗×f6 18.♗b7 ze zdobyciem pionka c6.

15.♖fe1 ♗b7 16.d5!?

Odważna i odpowiedzialna decyzja. Białe pozbywają się słabego pionka, ale otwierają linię dla czarnych wież i prowokują do wymian. Z drugiej strony centralizacja i aktywizacja lekkich figur białych, która dokonuje się dzięki temu posunięciu, stworzy czarnym nieroz-

wiązywalne problemy. Można było również w duchu „tłoku na szachownicy” zagrać 16.♙e5! z następnym ♚e4 i dalszymi manewrami przy niemocy ciężkich figur czarnych.

16...cxd5 17.♗xd5 ♠ad8 18.♙e5 Białe uruchamiają atak na króla czarnych.

18...♠d7 19.♙c3! Silny ruch! Planem jest zabicie obrońcy, czyli ♗f6.

19...♠fd8 20.♠xe7 ♠xe7

21.♙xf6+ ♗f8

22.?

Oryginalny układ figur! Białe mają cztery lekkie figury za hetmana i wieżę. Chociaż materiału lepiej jeszcze nie odbierać (słabość pierwszej linii – 22.♙xe7+ ♗xe7 23.♗xe7 ♠xd1+ 24.♙f1 ♗xe7 i czarna wieża dobrze sobie radzi w obozie białych), pozycja białych jest wygrana – czarne wieże są powiązane, a król zagrożony. Białe kontynuują atak.

22.♗g5! ♠d6

22...♠xd5 23.♙xd5 ♗xd5? nie działa, gdyż białe biją na e7 z szachem.

23.♗xh7+ ♗e8 24.h4

„Lufcik” w dynamicznej pozycji. Białe jednak nie muszą w wielu wersjach obawiać się o bezpieczeństwo pierwszej linii.

24...b5 25.♙xe7 ♗xe7

26.♙xb5+ ♗d8

Białe mają już przewagę materialną (trzy lekkie figury wraz z dwoma pionkami), którą pewnie realizują. Warto zauważyć, że nawet nie odbijają one hetmana, zawierając siłę swojej liczebności.

27.♗g5 ♗b7 28.♙c4 f5 29.b3

♗c8 30.♗h3 ♗g7 31.a4 f4

32.♗hxf4 g5 33.hxg5 ♗xg5

34.♠d3 ♗e5 35.♠e3 ♗d4

36.♠e8+ ♗b7 37.♠e7+ ♗b8

38.♠h7 a5 39.g3 ♗b2 40.♗g2

♗d4 41.♠e7 ♠h6 42.♗c7 ♗c5

43.♠e6 1-0.

A teraz utrudnijmy nasze zadanie. Odejmiemy skoczka lub gońca z naszej armii i sprawdźmy, jakie czynniki mogą wpływać na to, że tylko dwie lekkie figury są w stanie stawić czo-

ła hetmanowi. Oczywiście, jak zwykle trzeba pamiętać o sile bezpośredniego ataku.

Iwan Czeparinow – David Navara

27...?

Czarne mają figurę więcej za dwa pionki, ale grożą im maty na g6 i h5 oraz zabranie ♠e8. Ofiara hetmana jest więc wymuszona.

27...♗xf2+! 28.♗xf2 ♠e2+

Okazuje się, że po odbiciu ♙d2 pozycja czarnych odżywa – ♗f4 znowu jest mocarzem, a reszta figur dobrze z nim współpracuje. Biały król jest odcięty po drugiej linii, a para gońców pomaga w tworzeniu siatki matowej.

29.♗g1 ♠xg2+?

Obowiązkiem skoczków i gońców jest współdziałanie: kontrola centrum i własnych słabości oraz skoordynowane ataki na wrażliwe punkty przeciwnika.

Błąd. Czarne powinny zabić najpierw na d2. Należy jednak zwrócić uwagę na aspekt praktyczny: pozycja białych wciąż jest bardzo trudna, a do remisu prowadzi tylko jedna ścieżka. Dodatkowo białe muszą zmierzyć się z problemem obrony, podczas gdy wcześniej same atakowały przez większość partii.

30.♗f1 ♠xd2 31.♙g8?

Białe odwzajemniają uprzejmość. Ratunek stanowiło 31.h4! z planem ♗g5-♗d8, ponawiając groźbę mata. Prawdopodobnie czeskiemu arcymistrzowi nie pozostałoby nic lepszego niż ♠hz z dalszym ♠hi-♠hz i wyciecznym szachem.

31...♙g2+ 32.♗e1 ♠e2+ 33.♗d1 ♙f3

Biały hetman bezbrinnie stoi pośrodku lekkich figur czarnych. W sytuacji, gdy nie ma zagrożenia dla czarnego króla (po szachach król ucieka np. przez g5-h4-g3), to na pierwszy plan wychodzi odcięty biały król, który ma dla siebie coraz mniej pól.

34.♗h7+ ♗g5 35.♠a2 ♠hz+

36.♗e1

Po 36.♗c1 nastąpiłaby ta sama idea: 36...♗xd3+ 37.cxd3 ♙f4+

38.♗b1 ♠h1+ z dalszym ♙d1 i matem.

36...♗xd3+ 0-1.

Warto zobaczyć również klasyczną partię jednego z najoryginalniejszych zawodników w historii szachów, wirtuoza ataku Raszida Neżmetdinowa. Neżmetdinow nie radził sobie w spokojnych pozycjach, jednakże, gdy przychodziło do taktyki, potrafił błyskotliwie wygrać nawet z najsilniejszymi graczami swoich czasów.

Raszid Neżmetdinow – Oleg Czernikow

12.?

12.♗xf6!?

Interesujące uderzenie, które całkowicie zmienia charakter walki. Białe stawiają na długotrwałą inicjatywę oraz atak na króla, które mają zrekompensować niedobór materiału. Warto zauważyć, że w przeciwieństwie do poprzedniej partii, Neżmetdinow nie musiał ofiarowywać hetmana: po 12.♗h6 (ale nie 12.♗g3?! lub 12.♗f4?! z uwagi na 12...♗xc3! z dalszym ♗e2+) 12...♙g7 13.♗g5 białe dostałyby minimalnie lepszą końcówkę.

12...♗e2+!?

Czernikow broni się dokładnie. Może się wydawać, że czarne tracą w ten sposób tempo, ale tak nie jest. Białe i tak chcą zrealizować plan ♗c3-d5 i ♙d4, więc to czarne zyskują czas na tej operacji.

13.♗xe2 exf6 14.♗c3 ♠e8!?

Plan czarnych jest za wolny. Później odkryto, że lepiej oddać część materiału po 14...d5 15.♗xd5 ♙e6, chociaż po 16.♗xf6 ♗g7 17.♙d4 czarne mają do rozwiązania wciąż zbyt wiele problemów. Teraz jednak ich pozycja stanie się niepraktyczna z uwagi na niedorozwój i związany z tym paraliż własnych figur.

15.♙d5 ♠e6 16.♙d4 ♗g7 17.♠ad1 Ciekawe było także 17.f4 z planem f5 i włączeniem do akcji ♠f1.

17...d6

Czarne ponownie powinny pomyśleć o oddaniu nadliczbowego materiału poprzez 17...b6 (z planem rozwoju gońca na a6 lub b7), godząc się na ewentualne 18.♗c7 z odzyskaniem jakości.

18.?

18.♠d3!

Dobra koncepcja – białe przeliczają do ataku kolejne figury, systematycznie wzmacniając nacisk na punkt f6.

18...♙d7 19.♠f3 ♙b5

Pionka nie ma jak bronić, więc warto było przesłonić potężnego ♙d4, nawet kosztem jakości po 19...♠e5. Goniec jednak wciąż byłby lepszy od wieży, więc białe zaczęłyby wtedy i tak od 20.♗xf6.

20.♙c3 ♗d8 21.♗xf6 ♙e2?

Przegrywający błąd. Ostatnią szansę stanowiło 21...♠c8 z chęcią oddania wieży za ♙c3. Zobaczmy, że czarne wręcz same proszą się o oddanie jakości, a białe chronią swoje gońce.

22.♗xh7+ ♗g8 23.♠h3 ♠e5 24.f4 Białe usuwają z drogi ostatnie przeszkody wokół czarnego króla.

24...♙xf1 25.♗xf1 ♠c8 26.♙d4 Chronimy gońca przed wymianą za wieżę!

26...b5 27.♗g5 ♠c7 28.♙xf7+ ♠xf7

29.?

29.♠h8+!

Piękne zakończenie pięknej partii!

29...♗xh8 30.♗xf7+ ♗h7

31.♗d8 ♠xe4 32.♗c6 ♠xf4+

33.♗e2 1-0.

Przejdźmy do kolejnej klasycznej partii, gdzie białe oddały hetmana – tym razem w celach obronnych.

Rudolf Spielmann – Jørgen Møller
9.?

Spielmann rozegrał niedokładnie gambit królewski i szybko wpadł w kłopoty. Białe są bez pionka, dodatkowo bardzo nieprzyjemna jest groźba ♖g4, gdyż nie można odejść hetmanem z uwagi na ♜f2. Spielmann ofiarowuje więc hetmana za dwie lekkie figury i całkowite przejęcie inicjatywy.

9. ♖d2! ♙g4 10. ♖x e4 ♙x f3

11. ♖x f3 ♜h6 12. ♖f6+ ♜d8

Sytuacja uległa diametralnej zmianie. Arytmetycznie białe mają cztery punkty straty, ale posiadają szereg plusów, w których najważniejsze to ogólne rozbicie czarnych figur oraz koordynacja własnych bierok. Dodatkowo posiadają placówkę na f6 i natychmiast rozpoczynają ofensywę, nie pozwalając czarnym dokończyć rozwoju. Choć obiektywnie Spielmann wciąż stoi gorzej, to jego pozycja jest bardzo praktyczna.

13. ♞h4!? ♙e7!

Lepiej wyglądało zarówno 13... ♜g6, jak i 13... g4, ale w obu przypadkach białe zachowałyby groźną inicjatywę.

14. ♖x g5 ♜g6 15. ♖x d5

Białe odzyskują kolejne pionki, przy okazji nie tracąc nic z inicjatywy. Oczywiście, biały król również nie jest zbyt bezpieczny, ale gdy w centrum znajdzie się chmara białych figur, nie będzie miało to znaczenia. Czarnym zaś trudno zrobić nawet sztuczna rozdę (♜d8-♜c8-♜b8-a6-♜a7).

15... ♙x g5 16. ♞x g5 ♜c2?!

Ryzykowny plan. Czarne wchodzą hetmanem na tyły wroga, próbując zepsuć współdziałanie białych figur i kupić sobie trochę czasu na połączenie wież oraz schowanie króla. Hetman czarnych może się jednak znaleźć tam w niebezpieczeństwie. Lepsze było naturalne 16... ♜g5 17. ♖f4!? ♜f5 18. ♙d3 ze złapaniem koordynacji i pełną rekompensatą za materiał.

Rudolf Spielmann (1883-1942) – należał do najlepszych szachistów świata w pierwszym trzydziestolecu XX wieku. Słynął z oryginalnego i kombinacyjnego stylu gry

17. ♙e2 ♖e7 18. ♖x f4 c5?!

19. ♞h3 cxd4?

Duży błąd. Czarne powinny wycofać hetmana 19... ♜f5 20. ♞f3!?, jednak białe stałyby już lepiej.

20.?

20. ♞d3!

Niespodziewanie czarny hetman ginie. Grozi ♙d1, a nic nie zmienia 20... ♜a4 ♙d4.

20... ♜d7 21. ♙d1 ♜x d3+

22. ♖x d3 dxc3 23. ♞xc3 ♞hd8

24. ♙e2 ♖f5 25. ♙f4 ♜c7 26. ♞b1 b6 27. e6+ ♜c8 28. ♖e5 1-0.

W ostatniej rozgrywce, którą chciałbym przedstawić, rekompensata czarnych ma charakter wyłącznie pozycyjny.

Constantin Lupulescu – Michaił Suba

15.?

Podobnie jak w poprzedniej partii Spielmann, Suba zdecydował się na ofiarę hetmana za dwie lekkie figury, aby ograniczyć inicjatywę białych. Czarne mają dodatkowo dwa pionki, więc materialnie jest już blisko równości. Warto zwrócić uwagę, że gra czarnych absolutnie nie opiera się na białym królu, ale ma podłoże pozycyjne. Czarne opanowują centrum lekkimi figurami, w szczególności silny jest ♙d5, który nie ma białego odpowiednika. Białe – wręcz standardowo w podobnych pozycjach – nie mają innego planu niż próby wymian.

15. ♜d3 ♖e6 16. ♖f3 c5

Czarne wzmacniają centrum. Białe proponują zaś wymiany z nim nastąpi pełna centralizacja.

17. ♖g5 a6?!

Lekkie figury wolą grę środkową i mało przestrzeni na szachownicy, a siła ciężkich figur wzrasta wraz z przechodzeniem do końcówki. Skoczki i gońce tracą wtedy placówki i czują się coraz bardziej bezbronne, a wieże oraz hetman nabierają rozpędu. Wynika z tego dla nas ważny wniosek: strona z lekkimi figurami powinna unikać wymian.

Karygodna strata czasu. Suba broni się przed ewentualnym szachem na b5, ale w swojej książce mocno krytykuje to posunięcie, proponując w zamian bardzo interesujący wariant: 17... ♖e7 18. ♖e4 (18. ♖x e6 ♞e6 19. ♜b5+ ♖c6 20. ♜x b7 ♖x e5 21. ♜b5+ ♙c6 pozwalało czarnym wskoczyć na f3 z szachem i decydującą przewagą) 18... O-O-O! 19. ♖d6+ ♞x d6 20. exd6 ♖f5 21. d7+ ♜x d7 22. b3 ♙d6

23.?

Czarne mają trzy lekkie figury i trzy pionki za hetmana i wieżę! Suba kończy tutaj wariant ze stwierdzeniem, iż wierzy, że czarne pomimo materialnych strat stoją lepiej. Nie sposób się z nim nie zgodzić. Czarne całkowicie zdominowały pozycję, zabierając białym wszystkie

możliwe plany. Droga do wygranej jest długa, ponieważ czarne powinny wzmacniać powoli pozycję. Jednakże białe nic w tym czasie nie mogą zrobić. Czarne mogą realizować zarówno atak na białego króla (marsz pionka „h”, plan ♖h4-f3, przertzuty wieży na linię „g”), jak i pozycyjną wersję, w której król chowa się na g7, a czarne uruchamiają swój masywny pionkowy na skrzydle hetmańskim.

18. ♖x e6 ♞e6 19. b4?!

Białe błyskawicznie podrywają centrum, wykorzystując do tego jedyny dogodny moment.

19... ♖e7 20. ♞xc5

Sądzę, że obydwaj gracze nie byli pewni co do oceny pozycji i zgodzili się na remis. Programy komputerowe, jak zwykle w takich sytuacjach, są za-

chwycione pozycją białych, ale ja uważam, że panuje dynamiczna równowaga. Po 20... ♖f5 czarne mają dwie potężne placówki dla swoich figur (♙d5 kontroluje całą pozycję) oraz perspektywę ataku na króla. Być może warto było kontynuować walkę, gdyż pozycja czarnych wydaje się praktyczniejsza (1/2-1/2).

Czy oznacza to, że lekkie figury zwyczajnie przewyższają hetmana? Niestety, nie zawsze. Warto pamiętać o sile współdziałania lekkich figur, ich dynamice i mobilności. Nie ma się co obawiać walki trzech lekkich figur przeciwko hetmanowi z pionkami, często wbrew ocenom programów komputerowych. Z drugiej strony nie wolno zapominać o potędze hetmana i wieży, które swoją siłą pokazują w końcówkach. Wtedy pozbawione oparcia lekkie figury, zamiast współdziałać i tworzyć subtelne siatki kontrolowanych pól, muszą myśleć o własnym bezpieczeństwie, podczas gdy ciężkie figury, dzięki wolnej przestrzeni, w końcu mogą błyskawicznie przemieszczać się po całej szachownicy.

Placówka na d6 (d3)

Placówka (czy też przyczółek) oznacza słabe pole w obozie przeciwnika, które możemy zająć figurą. Istotą siły przyczółka jest zwyczajowo wsparcie wysuniętej figury przez pionka, co utrudnia przeciwnikowi odebranie nam tego atutu. Nieniepokojona figura całkowicie dezorganizuje grę przeciwnika, utrudniając komunikację pomiędzy figurami.

AM. JACEK TOMCZAK

W poniższej publikacji chciałem przedstawić kilka przykładów placówki położonej głęboko w obozie wroga – na polu d6 lub d3.

Na początek przedstawię przykład z partii pierwszego mistrza świata, Wilhelma Steinitza.

Wilhelm Steinitz – Georg Marco

17.?

Ostatnim posunięciem (16...f8) czarne przygotowały ideę f6 z dalszym e5 i wyprowadzeniem białopolowego gońca. Pomimo obustronnych roszad gra ma niejednoznaczny charakter – obie strony mogą walczyć o centrum, chociaż białe mogą również rozpocząć agresywną grę po 17.g4!?. Białe mają silnego skoczka na e5, ale postanowiły uplasować go lepiej!

17.c5!?

Stworzenie placówki na d6, na której pojawi się za chwilę biały skoczek.

17...f6!?

Czarne postanowiły uwolnić swoją pozycję od razu, zagarniając na powrót przestrzeń i otwierając gońca. Lepsze było jednak 17...f8 z walką o linię d i dalszym f5.

18.d4 e5 19.d6 f7 20.f4!

Początek silnego manewru.

20...d7 21.f5

Białe świetnie ograniczają f8 oraz stwarzają sobie szanse do dalszego ataku. Partia ta jest również przykładem gry lansowanej przez Steinitza. Atak na

Arcymistrz Jacek Tomczak podczas Drużynowych Mistrzostw Europy

skrzydło możliwy jest dopiero po uzyskaniu przewagi w centrum.

21...d6 22.d4+ f8

23.?

Pozycja w centrum jest ustabilizowana przez białe, czarne nie mają jak się tam nawet poruszać. Wobec tego białe rozpoczynają szybki i banalnie prosty atak.

23.g4 b6

Obrona poprzez 23...h6 24.h4 h7 jest nieskuteczna z uwagi na brutalne 24.g5! – mimo wszystko! – 24...fxg5 25.hxg5 hxg5 26.fxg5! hxg5 27.fh1+ d8 28.fh1#

24.g5

Od razu, czarne z niczym nie zdążają z uwagi na brak koordynacji i „upasywnienie” figur.

24...fxg5 25.fxg5 h6 26.fh5 bxc5 27.f7+ f7 28.dg5+ fh8 29.f6

Końcowe rozbicie pozycji czarnych.

29...gxh6 30.fh6+ h7

31.fh7 h7 32.fh6+ g7

33.fh6 e5 1-0

• • •

W kolejnej partii to goniec pokazał swoją siłę na placówce na polu d3.

Istwan Bilek – Wasilij Smysłow

15.?

Czarne mają nieco osłabionego pionka na c6, a za to lepszy rozwój. Białe powinny więc w aktywny i dynamiczny sposób wyprowadzić d1 i połączyć wieże – jest wtedy szansa na atak na punkt c6.

15.f2c2!?

Lepsze 15.e4!?. Wprawdzie białe zamykają g2 i osłabiają pole d4, ale z drugiej strony ograniczają e7 i g7 oraz nie muszą już w dziwaczny sposób rozwijać d1, gdyż mają do dyspozycji pola e3 i g5.

15...fd8 16.d2!?

Ostatnia szansa na 16.e4!?. Teraz czarne zajmują kluczową placówkę i w krótkim czasie przypierają białe do ostatnich linii, zabierając im całą przestrzeń.

16...d3 17.f2c1 d5

Czarne poprawiają teraz po kolei swoje figury.

18.d3 d4 19.d4 f5

20.f2b4

Białe zabierają niebezpiecznego skoczka, ale z punktu widzenia obrony ciekawą opcją mogło być ofiarowanie jakości po 20.f2c5 d2 21.dxd3! f3 22.f2a5 dxe1 23.fxe1. Choć pozycja wciąż powinna być wygrana dla czarnych, to napotykają na pewne proble-

Figura na placówce stanowi potężny, strategiczny oręż, szczególnie gdy jest daleko wysunięta w obozie przeciwnika.

my techniczne. Teraz gra toczy się już tylko do jednej bramki.

20...♖×b4 21.♘c3 e4

♔d3 wspiera dalsze zdobywanie przestrzeni poprzez marsz pionków e i c. Czarne mają również parę gońców przy otwartej przestrzeni, co ostatecznie przypieczętowało ich przewagę.

22.♖d1 ♖ab8 23.♖d2 c5!

Najprościej. Czarne dołączają kolejnego pionka, stabilizując też słabość na b2.

24.♗e1 ♔×c3 25.b×c3 ♗a5

25.♗c3? ♔e4

26.♖c1 c4 27.♗d1

Plan związany z G1 jest mierzny, gdyż białe pewnie i tak nie mogą zabić z uwagi na wyrobienie czarnym podpartego, zaawansowanego wolniaka. Wobec tego pozostaje im smutna konieczność – czekanie.

27...♖d5

Czarne wykorzystują przestrzeń – swobodnie mogą przechodzić od gry na skrzydle królewskim do zdławiania się po linii b.

28.♗g4 ♖db5 29.♗f4

29.♔×e4? f5

29...♗a3 30.♖dd1 ♖e8

Spokojnie, nie pozwalając białym na rozwinięcie kontry. Warto zauważyć, że walkę na skrzydle hetmańskim białe przegrały w każdym wypadku.

31.♔h3 ♖b2 32.♔d7 ♖e7

33.♔g4 ♗c5 34.♗f6 ♗e5!?

Czarne mogą zaproponować wymianę – hetman białych jest ich jedyną aktywną figurą i po jego likwidacji białym nie pozostanie już żadna możliwość prowadzenia gry.

35.♗a6 ♗g7 36.a4?

W przegranej pozycji białe myślą się ostatecznie. Pomimo otwartej szachownicy ich hetman zostanie złapany!

37...♖c7!

Grozi ♖b6.

37.a5 ♖b5 38.♖a1 ♖bc5

Białe nic nie mogły poradzić na plan, który zakończy się ruchem ♖c6. 0-1

• • •

Następny przykład to partia z mojej praktyki, gdzie także chciałbym pochwalić się dobrym wykorzystaniem placówki na polu d6.

Jacek Tomczak – Imre Hera

19.♔b4!?

Pionek e5 dzieli pozycję na 2 części. Mam przewagę przestrzeni oraz parę gońców, więc praktycznie jestem predestynowany do podjęcia ataku na skrzydle królewskim. Goniec zmierzają jednak na b4 – po co? Chcę ustawić go na d6, gdzie zarówno nie pozwoli czarnym na dalsze prowadzenie gry, zwłaszcza w centrum, a dodatkowo odcina ewentualną „pomoc” oraz drogę ucieczki dla króla (pola e7 i f8)

19...♖fd8 20.♔e7!?

Niuans, który wyrzuca czarną wieżę na e8, gdzie będzie stała gorzej.

20...♖e8

Czarne powinny już zdecydować się na oddanie jakości, ale trudno do tego przyznać się podczas praktycznej partii. Niemożliwe jest 20...♔×e5 z uwagi na 21.♔×d8 ♖×d8 22.♔×h7+! z następnym ♗h5+.

21.♔d6 ♗a5 22.♔c2

Szykując zarówno ♗d3, ♔a4, jak i wolną linię trzecią.

22...♗c3?

Forsownie przegrywa, ale czarne nie miały dobrej alternatywy – 22...g6 23.♔×a4 z dużą przewagą.

23.♖e3 ♗×c4

24.♔×h7+!

Typowa ofiara. Należy jednak przeliczyć wszystkie jej konsekwencje.

24...♗×h7 25.♗h5+ ♗g8

26.♖h3 f5!?

27.♗h7+ ♗f7

Czarne liczyły teraz na wiecznego szacha. Warto zwrócić uwagę na odcinającą rolę ♔d6.

28.♖g3!

Teraz ginie hetman.

28...♗g4 29.♖×g4 f×g4

30.♗h5+ ♗g8 31.♗×g4

♖ac8 32.h4 ♔b5 33.h5 ♗h8

34.♖a3 ♖c1+ 35.♗h2 ♖c4

36.♗g5 1-0

• • •

Poniższe dwie partie to przykłady z twórczości mistrzów świata znanych z kreatywnej, dynamicznej gry – Michaiła Tala i Garriego Kasparowa.

• • •

Michaił Tal – Jan-Heim Donner

Tal znany był ze swojej intuicyjnej gry na granicy poprawności, a często daleko poza nią. Białe mogły tutaj spokojnie zrobić roszadę: 14.O-O ♔c6 (14...O-O?! 15.c6!), ale Tal, kosztem dwóch pionków, zatrzymuje czarnego króla w centrum.

14.c6 ♗×c6 15.O-O ♗×c3

16.♖fd1

Tal spokojnie planuje ♔d4 i ♖d3. Najważniejsze dla niego jest to, że czarny król na dłuższy czas utknął na e8. Oznacza to dysharmonię w obozie czarnych figur, chociażby chwilowe wykluczenie ♖h8.

16...♔c6 17.♔d6

Programy komputerowe wciąż wskazują przewagę czarnych, ale ja nie zazdroszczę im ich pozycji. Białe z pewnością mają potencjał poprawy swojej sytuacji (linia b!), gdy czarne muszą cierpliwie czekać na realizację ich pomysłów – ♔d6 wręcz nie sposób wyrzucić.

17...♗c4 18.♗e3 ♗e4

Próba wymiany hetmanów jest naiwna i wyłącznie poprawia pozycję białej damy. Należało w pewnym momencie zdecydować się na manewr ♔d7-♔b6-♔c8.

19.♗b3 ♔b6

20.c4

Tal w swoim stylu decyduje się na kolejną ofiarę, tym razem otwierającą linię c dla jego wież. Idea z pewnością była prawidłowa, ale jej realizacja poprzez 20.♔d2! z planem c4 wygląda znacznie lepiej. Przy ewentualnym odejściu ♔b6 białe wchodziły hetmanem na b7, ruch ♔d2 daje im też możliwość przejścia damą po trzeciej linii, jak i potencjalnego wykorzystania pola e4 dla skoczka po wzięciu przez czarne na c4 pionkiem. Przykładowo: 20...♗e2 21.c4! d×c4 22.♗b5 ♖c8 23.♔b3! z wygraną.

20...♗×c4 21.♗a3

Lepsze może 21.♗e3 z ewentualnym wejściem na g5, ale wtedy czarne mogłyby forsować remis po 21...♗e4 22.♗b3 ♗c4, co oczywiście nie było zamiarem Tala.

21...♗a6 22.♖ac1 ♖c8 23.♔d2

Przede wszystkim odsłaniając trzecią linię dla hetmana. Czarne powinny uszykować się na przejście białego hetmana, np. poprzez 23...h6 24.♗g3 ♖g8, ale być może poczuły się zbyt pewnie (lub wprost przeciwnie – przeceniły groźby Tala) i otwierają centrum, tam chcąc schować króla.

23...f6? 24.e×f6 g×f6 25.♗f3

♗d7?

Nie jest lepsze 25...♗f7 26.♗h5+ i ♔f4.

26.♗×f6! ♖he8

26...♗×d6 27.♔e4+ ♗c7 28.♗g7+ ♗b8 29.♔c5 i czarne tracą hetmana lub dostają matę.

27.♔e4!

Białe figury w harmonijny sposób dostają się do czarnego króla.

27...♔e7

27...d×e4 28.♗f7+ z matem

28. ♖c5+ ♜xc5 29. ♙xc5 ♜c4
30. ♙xe7

Gońca nie można odbić z uwagi na ♜d5 1-0.

Anatolij Karpow – Garri Kasparow

Słynna partia z meczu o tytuł mistrza świata. Kasparow ofiarował w debiucie pionka w zamian za długofalową, pozycyjną rekompensatę. Ostatnim ruchem czarnych było 16... ♜d3. Teraz tego skoczka nie będzie się już dało wyrzucić, a białe figury zostaną wyrzucone ze swoich naturalnych pozycji.

17. ♜ab1?

Złe jest również 17. ♙e2 ♜xf2! 18. ♜xf2 b4, ale białe miały teraz ostatnią szansę, aby zagrać 17. d6!?. Z tym, że po 17... ♙xd6 18. ♙xa8 ♜xa8 inicjatywa czarnych przekracza ofiarowaną jakość, np. 19. ♙xf6 (19. ♜ab1? ♜g4!) 19... ♙xf6 20. ♜ab1 ♜d8.

17... h6 18. ♙h4 b4 19. ♜a4

Dzięki wtrąceniu h6 białe nie mogły teraz naturalnie odejść skoczkiem: 19. ♜e2? g5 z groźbą g4, a 20. ♙xg5 jest niewystarczające.

19... ♙d6 20. ♙g3 ♜c8

Zabierając pole c2.

21. b3 g5!

Profilaktyka ♜b2. Z uwagi na zagrożenie posunięciem g4 białe muszą zająć się skrzydłem królewskim.

22. ♙xd6

22. ♙e2? ♜e4

22... ♙xd6 23. g3

23... ♜d7!

Po raz kolejny uniemożliwiają białym uwalniającą operację. Idea Kasparowa staje się zrozumiała w wariacie 24. ♜b2 ♙f6! 25. ♜xd3 ♙xd3 26. ♙xd3? ♜e5, gdzie białe tracą hetmana.

24. ♙g2 ♙f6

Definitywnie zabierając możliwość powrotu skoczka poprzez ♜b2.

25. a3 a5 26. a×b4 a×b4 27. ♙a2 ♙g6!

Ponownie profilaktyka: nie działa już uwalniająca możliwość 28. ♜d2? ♜e2!.

28. d6 g4 29. ♙d2 ♙g7 30. f3

Trudno się dziwić Karpowowi, który całkowicie stłamszony robi wszystko, aby nieco uwolnić swoje figury. Jednakże po otwarciu pozycji na jaw wyjdzie pełna dekoordynacja białych figur.

30... ♙xd6 31. f×g4 ♙d4+

32. ♙h1 ♜f6

Podłączając kolejną figurę.

33. ♜f4 ♜e4! 34. ♙xd3

Wchodząc w komplikacje, które kończą się dla białych bardzo źle. Nic jednak innego białym nie pozostało.

34... ♜f2+ 35. ♜xf2 ♙xd3

36. ♜fd2 ♙e3 37. ♜xd3 ♜c1!

38. ♜b2 ♙f2 39. ♜d1 ♜xd1

40. ♜xd1 ♜e1 0-1

Możliwość zdekoordynowania figur oponenta oraz przewaga przestrzeni, ściśle powiązana z możliwością łatwego przenoszenia gry pomiędzy skrzydłami warta jest niekiedy nawet ofiar, zwłaszcza gdy król przeciwnika pozostał jeszcze w centrum.

Ostatnia partia to popis mistrzyni świata Judit Polgar.

Lewan Panculaja – Judit Polgar

13... ♜d3+!?

Niespodziewana ofiara figury! Czarne mogły zagrać spokojne i wystarczające 13... ♙c6 14. ♜f3 ♙h3 z dużą przewagą. Węgierka oddaje figurę w zamian za możliwość ustawienia gońca na wysmienionej pozycji na polu d3.

14. e×d3 ♙xd3

Kolejne niespodziewane posunięcie! Czarne stawiają na długofalową grę powiązaną z zatrzymaniem białego króla w centrum i sparaliżowaniem wszystkich figur – ale za całą wieżę! Wciąż można było zagrać 14... ♙g4 lub 14... ♙xg4

z planem ♙g4 z klarowną chociaż nie olbrzymią przewagą.

15. ♜xb5 ♙b4+!

Obiektywnie może lepsze były inne posunięcia niż ♜d3 i ♙d3, ale czarne wciąż przeważają, a ich ruchy są proste, logiczne i... sądzą, że grane z dużą przyjemnością. Białe zaś muszą bronić się przed mnogimi groźbami, a jeden fałszywy ruch powoduje przegraną.

16. ♜c3

Jedynie: 16. ♙d2?? ♙e4 z matem.

16... 0-0

Spokój gry czarnych jest przerażający z punktu widzenia białych. Czarne są bez wieży, ale robią rozsadę i przygotowują się do wprowadzenia drugiej wieży do gry.

17. ♜g1

Znowu jedyne z uwagi na groźbę ♙e4. Jak długo jednak można się tak bronić?

17... ♜e4 18. ♙d2

Nawet w przypadku ruchu białych są one sparaliżowane i nie mogą nic zagrać. Czarne więc

23. ♜d2

Kolejny jedyne ruch!

23... ♙d5

Czarne chwilowo nie mają dalszych pomysłów na atak (konsekwencje trochę niedokładnego 18... ♙d8), ale białe również kompletnie nie mają posunięć!

24. ♙a4 a5

Czarne na razie wykonują po prostu przydatne posunięcia.

25. ♙d1 h6

„Lufcik”!

26. ♙f3?!

Decydujący błąd. Wychodzi olbrzymie napięcie, w którym Pantsulaja grał wcześniejszą część partii. Ciekawe, w jaki sposób rozwijałaby się partia, gdyby białe czekały, np. 26. h4 czy 26. g4. Czarne mają wtedy jednak ciekawy plan e4-♙e5-♙c3 (e3), któremu trudno się przeciwstawić.

26... ♜b1!

Piękne zakończenie widowiskowej partii.

27. ♙d1

Powrót hetmanem nic nie dał z uwagi na ♜a1.

27... e4 28. ♙f4

Białe wyskoczyły hetmanem, ale nie broni on teraz króla i czarne są w stanie dostać się do białego monarchy.

28... ♜a1 29. ♙b8+ ♙h7 30. g4

Pozwalające się zamatować, ale 30. ♙b2 napotyka na 30... ♜b1 31. ♜xb1 (31. ♙a3 e3!) 31... ♙c2+! z dalszym ♙d3 mat!

30... ♙d7 31. ♙e5 e3

Uwalniając przekątną b1-h7, aby nie wpaść pod motyw wiecznego szacha.

32. f×e3 ♙a4+ 33. ♙e1 ♜xc1+

34. ♙f2 ♜xg1 0-1

Figura na placówce stanowi potężny, strategiczny oręż, szczególnie gdy jest daleko wysunięta w obozie przeciwnika. Możliwość zdekoordynowania figur oponenta oraz przewaga przestrzeni, ściśle powiązana z możliwością łatwego przenoszenia gry pomiędzy skrzydłami warta jest niekiedy nawet ofiar, zwłaszcza gdy król przeciwnika pozostał jeszcze w centrum.

wzmacniają pozycję najsłabiej stojącej figury!

18... ♜d8

Naturalny ruch, ale silniejszy jest 18... ♜b8!. Idea ukazuje się w wariacie 18... ♜xc3 19. ♙xc3 ♙xc3 20. b×c3 ♙e4+ 21. ♙d2 i brakuje nam tutaj posunięcia ♜b2+!

19. ♜c1

Panculaja wznosi się na obronne wyżyny, ale nic go już nie może uratować – zwyczajne ruchy czarnych wystarczają.

19... ♜c3 20. bc3 ♙a3

Czarne odbijają co najmniej jakość, ale oczywiście nie jest to nasz główny cel.

21. ♙e3 ♙xc1 22. ♙xc1

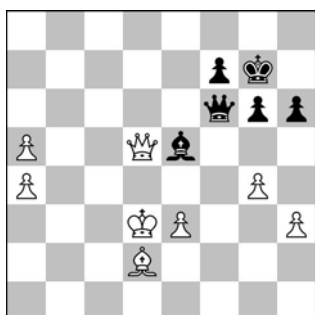
22... ♜b8!?

Z groźbą ♙e4 połączoną z ♜b1.

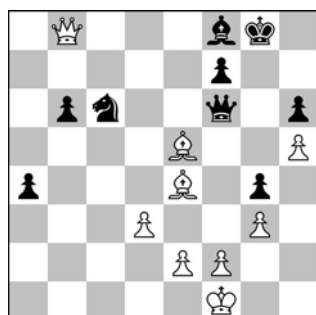
Kombinacje

*** Trudne   * Szkoleniowe   ** Średnie
***** Mistrzowskie

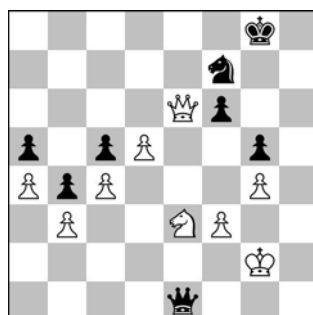
z Mistrzostw Polski Kobiet i Mężczyzn w Poznaniu

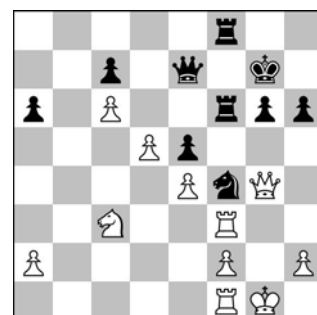
1. Ruch białych *
Uprasza się o uproszczenie pozycji

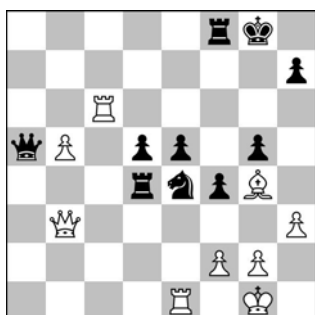
2. Ruch białych *
Kto odegra rolę kamikaze?

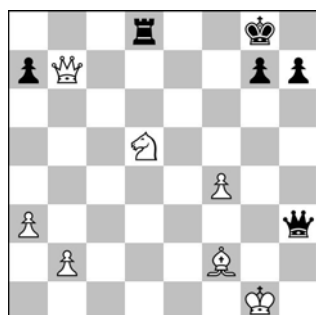
3. Ruch białych *
Słaby król i wiele dziur

4. Ruch czarnych *
Atak z odsłony – przeciwnik zrozpaczy

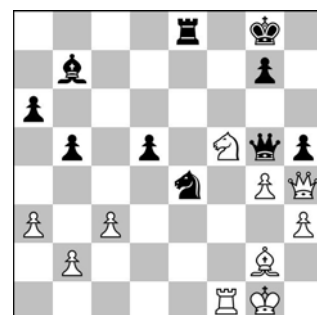
5. Ruch białych *
Kolos na glinianych nogach, czyli jak rozbić centrum czarnych

6. Ruch czarnych **
Samotny „wielbłąd” na pustyni

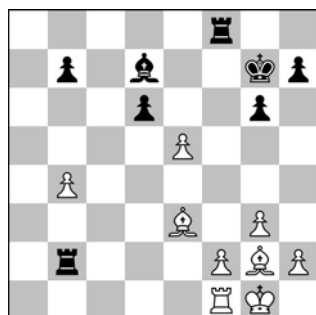
7. Ruch czarnych **
Nad pozycją wiszą widły, ale uwaga!

8. Ruch białych ***
Rozwiąż to zadanie, a może zrozumiesz, czemu skoczek „f5” to ulubiona figura Kasparowa

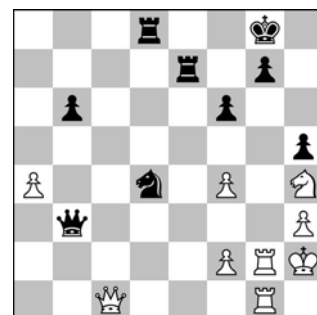
9. Ruch czarnych **
Zamknięte figury atakuj, jak... w kurniku lis kury!

10. Ruch białych **
Uwolnij przekątną dla gońca, a dojdiesz do zwycięskiego końca

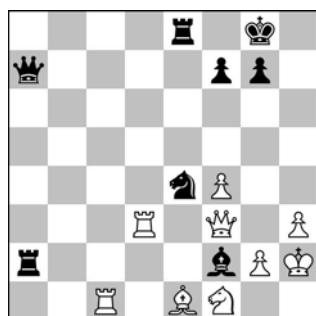
11. Ruch czarnych ***
Kiedy spadną czarne bomby?

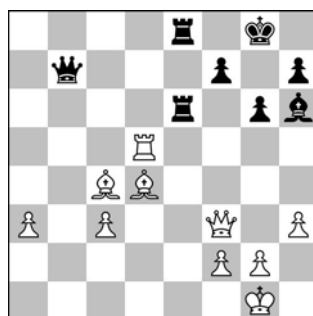
12. Ruch białych ***
Kombinacja za tytuł mistrza Polski

13. Ruch białych ***
Błyskotliwe wtrącenie

14. Ruch czarnych ***
Pole f2 z pewnością punkt nam da

15. Ruch czarnych ***
Wymagana precyzja do samego końca

16. Ruch białych ***
Czas rozpocząć ostrzał

Rozwiązania kombinacji

W artykule „Najpiękniejsze partie Mistrzostw Polski...” zaprezentowaliśmy już sztukę szachową naszej krajowej czołówki. To jednak nie wszystko. Poznańskie mistrzostwa obfitowały w wiele ciekawych zwrotów akcji i uderzeń taktycznych. Poniżej rozwiązania najlepszych kombinacji.

WYBÓR I KOMENTARZE:
ADAM BUKOJEMSKI

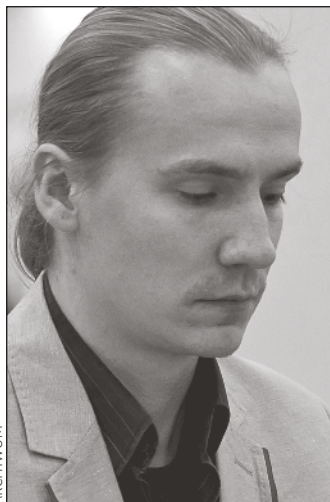
1. 43. ♖×e5! Najprostsze rozwiązanie często są najlepsze. Teraz końcówka pionowa jest banalnie wygrana, czarne poddały się ze względu na: 43... ♗×e5 44. ♙c3 ♗×c3+ 45. ♗×c3 ♗f6 46. a6+ (1-0), **Jan-Krzysztof Duda (2597) – Mirosław Grabarczyk (2433).**

2. 40. ♖×f8+! Zdecydowanie najlepsze, białe zostają z figurą więcej (40. ♙×f6? ♗×b8 i para gońców powinna powstrzymać wolne piony, ale na więcej niż remis, ciężko liczyć; 40. ♙×c6?? ♗×c6 Teraz, ze względu na parę wolnych pionów, tylko czarne mogą myśleć o wygranej). 40... ♗×f8 41. ♙×f6 Czarne poddały się (1-0), **Piotr Brodowski (2435) – Andrij Maksimenko (2495).**

3. 41. ♖e8+! Dość skromnie wyglądający szach, ale spustoszenie wprowadza ogromne; czarne poddały się ze względu na następujące możliwości: 41... ♗g7 (41... ♗h7 42. ♖×f7+ ♗h8 43. ♖×f6+++) 42. ♗f5+ ♗g6 43. ♖g8# (1-0), **Iweta Rajlich (2398) – Anna Warakomska (2238).**

4. 32... ♗e2+! Po tej niespodziance białe wpadają w ogromne tarapaty (ale nie w ten sposób: 32... ♗h3+?? 33. ♙×h3+). 33. ♗×e2 ♙×f3 34. ♗g3 Białe próbują odpłacić taktyką za taktykę, ale czarne ładnie się z tego wywiną. 34... ♗h7 35. ♗f5 ♖a3! 36. ♗h4 ♙3f6+. „Sztuczki” się skończyły; od tej pory czarne przejmują inicjatywę i wkrótce dość gładko zainkasują cały punkt (0-1), **Michał Matuszewski (2463) – Dariusz Świercz (2622).**

5. 32. ♙×e4! Ładne wykorzystanie przeciżenia obroną scentralizowanej wieży czarnych 32... ♖a1+ (32... ♙×e4 33. ♖×d5+ ♗h8 34. ♖×e4+) 33. ♗h2 f3 34. ♙×d4 ♖×d4 35. ♙×f3+. Białe zamieniły przewagę w punkt pięć posunięć później (1-0), **Agata Smarsz (2119) – Edyta Jakubiec (2184).**

Adam Bukojemski

6. 40... ♖g4+! Hetman „wspina się” na piątą linię, zdobywając tempo na królu. 41. ♗h2 (41. ♗f1 ♗d1+ 42. ♗g2 ♖×d5+ 43. ♖×d5+ ♙×d5 44. ♙×a7 ♙d2+ 45. ♗f3 ♙×b2 Byłaby to jeszcze lepsza dla czarnych wersja tego, co wydarzyło się w partii). 41... ♖h5+ 42. ♗g3 ♖×d5 43. ♖×d5+ ♙×d5 44. ♙×a7 ♙d2 45. a4 (45. b4 ♙d3+ 46. ♗g4 ♙×a3 47. ♙c5 ♙b3+) 45... ♙×b2 46. a5 ♙a2 47. ♙b6 ♗f7+. Białe poddały się dziesięć posunięć później (0-1), **Arkadiusz Skawiński (2388) – Andrij Maksimenko (2495).**

7. 48... ♗b5! Wykrzyknik za wstrzemięźliwość. Łatwo można było przeszarżować: 48... ♙×a3? 49. ♙d8+! ♗g7 50. ♖×a3 z przewagą białych. 49. ♙c5 (49. ♙×e4 ♗×a3+) 49... ♙c8 Czarne dalej trzymają nerwy na wodzy. Wieża nigdzie nie ucieka, więc poprawiają pozycję swej wieży. 50. ♙b6 ♗×d4 51. ♙×d4 ♙c4+. Pięć ruchów później białe zrezygnowały z dalszej walki (0-1), **Aleksander Miśta (2597) – Michał Olszewski (2567).**

8. 36. ♖×g5! Wymiana ta pozwala stworzyć motyw taktyczny w nieco dalszym obszarze szachownicy. 36... ♗×g5 37. ♗d6 Pozycja skoczka nie musi oznaczać wyłącznie ataków na króla, tu widać dla czego. 37... ♙e2 (37... ♙e7 38. ♗×b7 ♙×b7 39. ♙×d5++). 38. ♗×b7

Niecałe dziesięć ruchów później czarne poddały się (1-0), **Anna Warakomska (2238) – Anna Iwanow (2281).**

9. 22... ♙×f3! Likwidacja obrońcy pola g5. 23. ♙×f3 g5! ...i goniec jest w pułapce. 24. e5 g×f4 25. e×f4 ♗d4 Przewaga materialna czarnych doprowadziła do zwycięstwa po 37. posunięciu (0-1), **Piotr Brodowski (2435) – Kamil Dragun (2558).**

10. 28.e6! Piękne uwolnienie przekątnej a1-h8. Jedyne, co mogą zrobić czarne, to wybrać figurę, którą stracią. 28... ♙×b4 (28... ♙×e6 29. ♙d4+ ♗f7 30. ♙×b2+) 29. e×d7 ♙d8 30. ♙h3 Para gońców to potężna broń, szczególnie gdy mają tyle przestrzeni. 30... ♗f6 31. ♙d1 Czarne poddały się, gdyż wkrótce czarnopolowy goniec zaatakuje kluczowe pole d8; czy to z g5, czy z b6 (1-0), **Maciej Klekowski (2434) – Kacper Piorun (2528).**

11. 38... ♙×c6! Poświęcenie jakości zapewnia dostęp do ważnej słabości. 39. ♗×c6 ♖h1+ 40. ♗e2 ♙×e3+ 41. ♖×e3 ♖g2+! Pointa całego wariantu; czarny hetman zgrabnie ucieka spod bicia, czego nie można powiedzieć o jego białym odpowiedniku. 42. ♗d1 ♙×e3 43. ♙×e3 ♖f1+ 44. ♗d2 ♖×f4 45. ♗e2 d4 46. ♙e8+ ♗g7 47. ♙f1 d3+ 48. ♗e1 d2+! i białe poddały się z uwagi na: 49. ♗e2 ♖×f1+ 50. ♖×f1 d1♖+ (0-1), **Dariusz Świercz (2622) – Maciej Klekowski (2434).**

12. Partia była grana w ostatniej, decydującej rundzie Mistrzostw Polski. 40. ♙×g7+! Nie tylko rozbija pozycję króla, ale, co ważniejsze, doprowadzi do dużych uproszczeń, gdzie przewaga piona stanie się jeszcze bardziej jaskrawa. 40... ♙×g7 41. ♙×g7+ ♖×g7 42. ♖c7+ ♖f7 (42... ♗h6 43. ♖×d8 ♗f3+ 44. ♗×f3 ♖×f3 45. ♖×f6+ ♗h7 46. ♖e7+ ♗g8 47. ♖e3+). 43. ♖×d8 Jak się okazuje, to kolejny ważny podwójny atak, dzięki któremu białe wyrobią sobie wolnego piona „a”. 43... ♗e6 44. ♖×b6 ♗×f4 Reszta to kwestia techniki, bardzo zresz-

tą wysokiej u nowego mistrza Polski! 45. ♖d6 ♗e2 46. ♗f5+ ♗h7 47. ♖e7 Czarne poddały się (1-0), **Grzegorz Gajewski (2648) – Michał Olszewski (2567).**

13. 36. ♖d8+! Rozwiązanie problemu związanego skoczka z c6, za sprawą likwidacji atakujących go figur. Wymiana skoczków prowadziła do równej gry: 36. b×c3? ♖×c6 37. ♖×a5 b×c3; nieco niepewna pozycja czarnego monarchy nie miałaby tu dużego znaczenia, ponieważ nie byłoby go czym atakować. 36... ♙×d8 37. e×d8 ♖+ ♖×d8 38. ♙e1+! Bez tego wtrąconego szacha można było nadzieić się na widelki (♗e2+!). 38... ♗e4 39. ♗×d8 ♖×d8 40. f3 i wkrótce białe zrealizowały przewagę (1-0), **Karina Szczepkowska-Horowska (2414) – Joanna Majdan-Gajewska (2405).**

14. 37... ♙g1+! Białe figury stoją fatalnie, a ten ruch to klucz do udowodnienia tego. 38. ♗h1 ♙f2! 39. ♖×e4 (39. ♖×g1 ♙×f3++; 39. ♙×f2 ♗×f2+ 40. ♖×g1 ♗×d3+ 41. ♗h2 ♗×c1+) 39... ♙×e4 Białe poddały się (0-1), **Mateusz Kolosowski (2443) – Michał Olszewski (2567).**

15. 30... ♙e1+ 31. ♗h2 ♖c7+ Król został zmuszony do zajęcia pozycji, na której staje się celem ataku (podwójnego uderzenia). 32. g3 ♖×c4 33. ♖f6 Czy czarne mają obronę przed matem? 33... ♙h1+! Tak – przygotowywując ucieczkę króla „na piechotę”... 34. ♖×h1 ♖×d5+ 35. ♗h2 ♗f8 Białym brakuje figur do ataku, dlatego – po dokonaniu oceny swoich szans – poddały się (0-1), **Wojciech Przybylski (2378) – Mateusz Kolosowski (2443).**

16. 26. ♙×e6! Za cenę gońca hetman włączy się do ataku z tempem. 26... ♙×e6 (26... ♖c8 27. ♙×d7+ ♗×d7 28. ♙×d7 ♖×d7 29. ♙×d7 ♖×d7 30. ♙d6+ ♖c8 31. e6+). 27. ♖f8+ ♙e8 28. ♙×d7+! Pozycja czarnych rozpada się jak domek z kart. 28... ♖×d7 (28... ♗×d7 29. ♙g5+ ♖c8 30. ♖×e8+ ♖b7 31. ♙×d7+). 29. ♙×d7+ ♖×d7 30. ♙f7+ Czarne poddały się. Mogło jeszcze nastąpić: 30... ♙e7 31. e6+ ♗d6 (31... ♗d8 32. ♙g5) 32. ♙f4+ itd. (1-0), **Daniel Sadzikowski (2500) – Arkadiusz Skawiński (2388).**

Legenda: + oznacza dużo lepszą (wygraną) pozycję białych, ++ to dużo lepsza (wygrana) pozycja czarnych, a # to z kolei szach-mat.

Diamenty na drodze, część 1

Najróżniejsze rzeczy przyciągają nas w szachach: jednych – sam proces walki, możliwość zademonstrowania swoich umiejętności i przewagi nad przeciwnikiem; innych – zagadki, powstające w trakcie gry, proces ich rozwiązywania i osiągnięcia w ten sposób zwycięstwa nad samym sobą. Ale na pewno każdemu z nas zdarzało się omdlewać po prostu z zachwytu na widok paradoksalnych układów figur na szachownicy, niespodziewanych, sprzecznych z rutyną i, jak by się wydawało, ze zdrowym rozsądkiem, możliwości, kryjących się w pozornie prostych pozycjach, wynikających z partii, a nie ułożonych przez kompozytorów zadań i studiów szachowych.

AM. MICHAŁ KRASENKOW

W tym artykule chciałbym pokazać kilka zdumiewających przykładów ze swojej praktyki turniejowej.

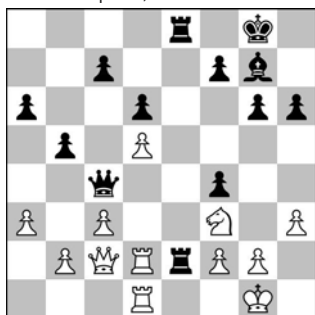
Goniec jak młot

Efektowne ruchy gońcem, porównywalne do uderzeń młota, były specjalnością Aleksandra Alechina. Ale jedno to podziwiać je w partiach klasyków, a drugie – odczuwać „na własnej głowie”.

□ Michał Krasenkow

■ Sajdali Juftaszew

Olimpiada, Stambuł 2000

Ruch czarnych

Kilka ruchów wcześniej podstawiłem pionka, ale w dalszym ciągu liczyłem na skuteczną obronę. Nastąpiło jednak niespodziewane **25...♗d4!!**! Wziąć tego gońca nie można: 26.cxd4 ♜xc2 27.♗xc2 ♜xc2; 26.♗xd4 ♜xc2 27.♗xc4 ♜xc4; 26.♗xd4 ♜e1+ 27.♗xe1 ♜xe1+ 28.♗h2 ♜f1 z matem; przegrywa również 26.♗xe2 ♜xe2. W szoku natychmiast poddałem się (0-1), nawet nie próbując się bronić z pomocą 26.♗f1; zresztą, ta decyzja bynajmniej nie była przedwczesna, bo po 26...♗b6 z groźbą 27...♗d2 28.♗xd2 ♜e2 białe nie mogą uniknąć dalszych strat materialnych.

• • •

Na szczęście, już wkrótce nastąpiła „symetryczna odpowiedź”:

□ Rustem Dautow

■ Michał Krasenkow

Essen 2002

Ruch czarnych

Przed chwilą białe zagrały 22.♗c4-f7, licząc na uzyskanie dobrej kontrgry po 22...♗e7? 23.fxe3 ♗xh1 24.♗xh1 lub 22...♗d7? 23.♗e6. Ten nadzieje okazały się jednak płonne z powodu **22...♗e4!!**! Teraz 23.♗xe8 prowadzi do znanego mata w niezwykłym układzie: 23...♗c8+ 24.♗c3 ♜xc3+ 25.bxc3 ♗a3 mat, lecz po 23.fxe3 ♗c6+ ginie wieża h1. Nie pomogło również rozpaczliwe 23.♗d3 ♗e7 **24.♗c3?!** (nieco dłużej, ale równie bezskutecznie, można było bronić się po 24.♗xe3!? ♗xh1 25.f3, np. 25...♗g5 26.♗d5+ ♗a7 27.♗c3 ♗d6!) **24...♗xh1 25.♗c7+ ♗c7+ 26.♗xc7 exf2! 0-1.**

W akcji pionek „b”, czyli lekcja bez pożytku

□ Michał Krasenkow

■ Eduardas Rozentalis

Drużynowe Mistrzostwo Polski,

Krynica 1997

Ruch białych

Ofiara jakości: **15.♗xe6! fxe6 16.♗g5** z groźbą 17.♗xh7, któ-

ra jest efektowna, ale dosyć oczywista. Warianty w rodzaju 16...♗f8 17.♗xh7! ♗xh7 (17...♗xh6 18.♗xg6+ ♗g7 19.♗xf6+) 18.♗xg6+ ♗h8 19.♗g5 ♗bd7 20.♗e4 są przyjemne dla oka; przegrywa również 16...e5, na co białe mogą odpowiedzieć zarówno prostym 17.♗b3+ ♗d5 18.♗xd5 cxd5 19.♗b5 ♗xg5 20.♗xd5+ ♗h8 21.♗xg5+, jak i 17.♗xh7 e4 18.♗xe4!, np. 18...♗xh7 19.♗f6+; 18...♗h5 19.♗ef6+ ♗xf6 20.♗xg6+ ♗g7 21.♗b3+ ♗h8 22.♗g5+; 18...♗e4 19.♗xe4 ♗d6 20.♗f4+. Nie pomaga sprytnie 16...♗g4!? 17.♗xh7 ♗e5: po 18.♗g3 ♗xh7 (18...♗xd4 19.♗xg6) 19.dxe5 ♗g8 20.♗h3 pozycja czarnych jest nie do obrony. Główne pytanie, które mnie nurtowało w trakcie liczenia wariantów: co zrobić po **16...♗a5?** Jeżeli teraz 17.♗xh7, to czarne mogą obronić się przy pomocy 17...♗f5 lub 17...♗h5. I znów

rozwiązanie przyszło przez analogię z partiami Alechina: **17.b4!!**

odciągając albo hetmana, albo gońca. Teraz po 17...♗xb4 następuje 18.♗xh7, a jeżeli 17...♗xb4, to skoczek f6 nie jest już broniący i też wygrywa 18.♗xh7!: 18...♗f5 19.♗xf5 gxf5 20.♗xf6+ ♗f7 21.♗xe8 ♗xc3 22.♗c7+. Nie pomaga ani 17...♗a6 18.b5, ani ruch w partii **17...♗f5**, na co na-

SYLVIA RUDOLF

Michał Krasenkow to jeden z najbardziej utytułowanych polskich szachistów, m.in. 2-krotny indywidualny i 14-krotny drużynowy mistrz Polski

stąpiło 18. ♖e3 (18. ♖c4 też było niezłe) i czarne poddały się (1-0).

Warianty 18... ♗xc2 19. ♗xe6+ ♖h8 20. ♗f7 ♖g8 21. ♗xh7! ♗xh7 22. ♗f7 mat; 18... ♗d5 19. ♗xf5 ♗xe3 20. ♗xe6+ ♖h8 21. ♗f7+ ♖g8 22. ♗d6+ ♖h8 23. ♗xe8 lub 18... ♗g4 19. h3 ♗h4 20. ♗xe6+ ♖h8 21. ♗f7+ ♖g8 22. ♗d6+ ♖h8 23. ♗xe8 są całkiem oczywiste.

Niestety po kilku latach okazało się, że idea b2-b4 jednak nie utkwiała mi w pamięci.

□ Michał Krasenkow

■ Jewgienij Bariejew

Wijk aan Zee 2003

Ruch białych

Jest jasne, że bicie pionkiem na c4 pozwala czarnym wygodnie zakończyć rozwój, a chciałoby się wykorzystać położenie ich króla w centrum. Wydaje się, że można to osiągnąć na wiele sposobów. Ale po godzinnym namyśle nie zdołałem znaleźć decydującej kontynuacji i z ciężkim sercem zagrałem 20. bxc4? ♗c5 21. ♗e3?! (w każdym razie należało zachować gońce: 21. ♗h5+ g6 22. ♗g4 ♖d8 23. ♗xd8+ ♗xd8 24. ♗xd8+ ♖xd8 25. ♗g5 ♖f8 26. ♗f3 z następnym h2-h4) 21... 0-0 22. ♗xc5 ♗xc5; i blokada po czarnych polach zapewniła czarnym wystarczającą rekompensatę za pionka. Partia zakończyła się remisem (½-½).

A jednak wygrana była. Przyczynę główne warianty (bynajmniej nie wszystkie, pełna analiza pozycji zajęłaby prawdopodobnie kilka stron):

Zacznijmy od 20. ♗h5+ g6 21. ♗g5, na co jedyną obroną jest 21... ♗b2! 22. ♗h3 ♖c6! 23. ♗xf6 ♗xd1 24. ♖xd1 ♖d6! Tutaj, co prawda, białe zachowują przewagę trudnym do odnalezienia ruchem 25. g3! Główny wariant: 25... ♖xd1+ 26. ♗xd1 ♗e1+ 27. ♖g2 ♗c5! 28. ♗e6+ ♖f8 29. ♗c8+ ♖f7 30. ♗xc5 ♖xf6 31. ♗b6+ ♖g7 32. ♗xb7+ ♖h6 33. ♗f3 ♗d2 34. h4 ♖f8 35. ♗e7 ♗d8 36. ♗xe5, i białe mają trzy pionki za jakość. Lepszą końcówkę dostają białe po 20... ♗g4 ♖d8 (20... ♗c7 21. ♗d8+ ♖f7 22. ♗g5 lub 20... ♗d6 21. ♗xc8 ♗xc8 22. ♗h3 ♗e7 23. ♗g5 z silnym atakiem) 21. ♗xc4 ♖xd1+ 22. ♗xd1 ♗e1+ 23. ♗f1 ♗xf1+ 24. ♗xf1 ♗xe4 25. ♗f3 ♗c5 26. ♗e3. Jednak najbardziej stanowczą kontynuacją, na którą właśnie straciłem – bezowocnie – całą masę czasu, było 20. ♗h3!

Dosyć łatwo teraz policzyć 20... ♗b6 21. ♗d2 ♗b4 22. ♗e6+ ♖f8 23. ♗c4! lub 20... ♖d8 21. ♗e6+ ♗e7 22. ♖xd8+ (jeszcze lepsze jest 22... ♗g5!+) 22... ♖xd8 23. ♗xc4 ♗e1+ 24. ♗f1 ♗c5 25. ♗e3 ♗xa1 26. ♗xc5. Ale jak kontynuować atak po 20... ♗d6? Nic nie daje oczywiście 21. ♗e6+ ♗e7 22. ♗xd6 z powodu 22... ♗e1+ 23. ♗f1 ♖xc1 24. ♖xc1 ♗xc1, np. 25. ♖b6 ♗c7 26. ♗xa6 ♗c1 + (26... bxa6?! 27. ♖c6) 27. ♗f1 ♗c7 i białe muszą powtarzać posunięcia. Niejasne jest 22... ♗g5 (zamiast 22... ♖xd6) 22... ♖c6 23. ♗h5+ ♖d8 24. ♖ac1 ♖xc1 25. ♖xc1 h6 26. ♗g4 ♖e8! A sprawa była całkiem prosta. Niepotrzebne było nawet długie liczenie, trzeba było po prostu przypomnieć sobie partię z Rozentalisem: 21. b4!!

Teraz po 21... ♗xb4 wygrywa 22. ♗a3, lecz po 21... ♗c7 nie ma szacha na e1, i białe mogą kontynuować atak bez przeszkód: 22. ♗e6+ ♖d8 (beznadziejne jest 22... ♗e7 23. ♖xd6 ♗xe4 24. ♖d5 lub 22... ♗e7 23. ♖xd6) i teraz najprostszym rozwiązaniem jest 23. ♗e3 z ideą 24. ♖ac1 – atak białych jest nie do odparcia.

Cuda w wykonaniu hetmana

Hetman jest najsilniejszą figurą, zdolną czynić cuda na szachownicy. Najbardziej efektywnym z nich jest oczywiście cud poświęcenia.

□ Michał Krasenkow

■ Hikaru Nakamura

Barcelona 2007

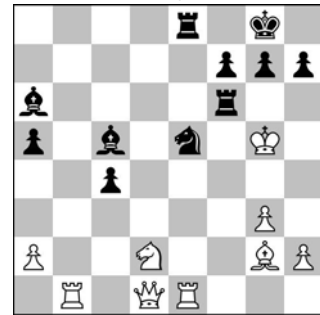
Ruch białych

Białym brakuje pionka, ale gdy szedłem na tę pozycję, liczyłem na następujące rozwiązanie taktyczne: 20. ♗c6!? Grozi otwarte uderzenie gońcem b2, a 20... ♗b4 nic nie daje z powodu 21. ♖xe8+ ♗xe8 22. ♗xb4 axb4 23. ♗xc4 lub 21... ♖xe8 22. ♗c3. Po 20... ♖xc6 również nastąpiło bicie z odkrytym uderzeniem: 21. ♗xf6 (oczywiście warianty w rodzaju 21. ♖xe7 ♖xe7 22. ♗a3 ♖e8 23. ♖xb6 ♖xb6 są korzystne dla czarnych). I nagle... 21... ♗xf2+!!

Tak naprawdę nie nagle. Tę ofiarę hetmana widziałem, ale, oceniwszy na oko konsekwencje, stwierdziłem, że czarne mogą liczyć najwyżej na wiecznego szacha. Zdziwiło mnie nie uderzenie na f2 jako takie, ale zapal i widoczne podniecenie, z którym przeciwnik wykonał ten ruch.

22. ♗xf2 ♗c5+ 23. ♗f3?! Białe w dalszym ciągu są w władzy iluzji. Natychmiast przegrywało 23. ♖f1 c3+, ale, jak udowodniła analiza, lepsze było 23. ♗d4, przyciągając czarnego gońca na d4, i po 23... ♗xd4+ 24. ♖f3 ♖f6+ 25. ♖g4 ♗e5+! 26. ♗g5; ale i w tym wypadku po 26... ♗c8! biały król nie wytrzymał się z siatki matowej. 23... ♖xf6+ 24. ♖g4 No cóż, wieczny szach po polach g6 i h6? Nic z tego! 24... ♗e5+! 25. ♖g5

Niestety... Dopiero teraz zauważyłem, że po 25. ♖xe5 ♗c8+! 26. ♖h4 ♖xe5 nie ma obrony przed matem; beznadziejne jest również 26. ♖f5 ♗xf5+ 27. ♖h4 ♖h6+ 28. ♖g5 ♗c8, np. 29. ♗xc4 ♖g6+ 30. ♖f4 (30. ♖h5 ♗e7) 30... ♖f6+ 31. ♖g5 ♖e5+! 32. ♗xe5 ♗e3+ 33. ♖h4 ♖h6+ 34. ♖h5 g5 mat. Rozpaczliwy ruch w partii też nic nie zmienia.

25... ♖g6+ 26. ♖h5 (26. ♖f5 ♗c8+ 27. ♖e4 ♗d3+ 28. ♖d5 ♖xe1+; 26. ♖f4 ♗d3+ 27. ♖f3 ♖f6+ 28. ♖g4 ♗c8+ 29. ♖h4 ♖xe1+) 26... ♖f6 27. ♖xe5 (27. ♗d5+ ♖f8) 27... ♖xe5+ 28. ♖h4 ♗c8. Białe poddały się (0-1). Można powiedzieć, że wiernie zagrałem rolę Awerbacha z jego słynnej partii z Kotowem (Turniej Pretendentów 1953).

Hetman jest zdolny również do cudów manewrowania...

Podobnej treści artykuł ukazał się wcześniej w rosyjskim czasopiśmie „64 – Szachmatnoje obozrieniye”. Druga część „Diamentów na drodze” wraz z kontynuacją omówienia „cudów w wykonaniu hetmana” opublikowana zostanie w kolejnym numerze „Mata”.

Każdemu z nas zdarzało się omdlewać po prostu z zachwytu na widok paradoksalnych układów figur, niespodziewanych, sprzecznych z rutyną i, jak by się wydawało, ze zdrowym rozsądkiem, możliwości, kryjących się w pozornie prostych pozycjach.

Diamenty na drodze, część 2

Najróżniejsze rzeczy przyciągają nas w szachach: jednych – sam proces walki, możliwość zademonstrowania swoich umiejętności i przewagi nad przeciwnikiem; innych – zagadki, które w każdym ruchu zadaje gra, rozwiązywanie ich i osiągnięcie w ten sposób zwycięstwa nad samym sobą.

AM. MICHAŁ KRASENKOW

Na pewno każdemu z nas zdarzało się omdlewać po prostu z zachwytu na widok paradoksalnych układów figur na szachownicy, czy z powodu niespodziewanych, sprzecznych z rutyną i, jak by się wydawało, ze zdrowym rozsądkiem, możliwości, kryjących się w pozornie prostych pozycjach, wynikających z samej partii, a nie ułożonych przez kompozytorów zadań i studiów szachowych.

W tym artykule pokazuję kilka zdumiewających przykładów ze swojej praktyki turniejowej.

Cuda w wykonaniu hetmana, ciąg dalszy

Hetman jest zdolny również do cudów manewrowania:

- Aleksander Łagunow
- Michał Krasenkow

Dniepropietrowsk 1985

Ruch czarnych

Ten fragment nie jest tylko dobrym ćwiczeniem na liczenie wariantów i udaną ilustracją techniki tego procesu, ale również przykładem piękna niedostępnego dla lenia. No bo ja-

Ten fragment nie jest tylko dobrym ćwiczeniem na liczenie wariantów i udaną ilustracją techniki tego procesu, ale również przykładem piękna niedostępnego dla lenia.

SYLWIA RUDOLF

W 1997 r. am. Michał Krasenkow osiągnął duży sukces, awansując do ćwierćfinału Mistrzostw Świata FIDE

kie wrażenie mogą zrobić jakieś dziwne manewry hetmana i wieży, bez jakichkolwiek ofiar? Trzeba zagłębić się w pozycję i samodzielnie znaleźć jedyny, nieoczywisty ciąg posunięć, prowadzący do zwycięstwa, aby należycie go ocenić.

23...♖a4!

Inne próby wtargnięcia na pierwszą linię nie przynoszą sukcesu: 23...♗e5 24.♕e3; 23...♗g4 24.♕d2; 23...♗b4 24.♖c1 ♗c5 25.♕c2 ♗c7 26.♗d2 f6 27.♕f4 lub 27.♕b3; 23...♗d1 24.♗f1 ♗h5 (24...♗a4 25.♕d2) 25.♕d2 ♗b5+ (25...♗xh2 26.f3) 26.♗g1 ♗x b2 27.♕e3 ♗b4 (lub 27...♗c3 28.♗e2) 28.♖c1 ♗c3 29.♕c2 ♗c7 30.♗d1 – we wszystkich wariantach białe ledwo, ale trzymają się.

24.♕d2 ♗d6!!

Pierwsza subtelność. Grozi 25...♗d7. Wieża idzie właśnie na

d6. Nic nie daje 25...♗d5 26.♕e4 z następnym 27.♕f3, a dlaczego nie 25...♗d4 – zaraz się wyjaśni. Tu niestety mój przeciwnik zagrał 25.♗f1? i po 25...♗b5+ poddał się (0-1) z powodu prostego wariantu 26.♗e2 ♗x b2 27.♕d3 ♗d4 i jeden z gońców ginie. Prawidłową obroną było 25.♗e2 (z ideą 25...♗d7 26.♕e1), po czym czarny hetman niespodziewanie wracał do centrum: 25...♗d4!!

Jego wtargnięcie na d1, wcześniej nieszkodliwe, teraz okazuje się decydujące, np. 26.♕e1 ♗d1 27.♗e4 f5 lub 26.♗b5 ♗d8 27.♕e1 ♗d1 28.♗a5 b6.

Rezygnacja z bicia.

Dwa unikatowe przykłady z tego samego turnieju.

W następującej kombinacji puentą był „cichy” ruch, zamiast bicia nader „grubej” figury, jaką jest wieża:

- Michał Krasenkow
- Walentyn Arbakov

Moskwa 1989

Ruch białych

Niby wszystko idzie jak po maśle: 27.♗h8+ ♗f7 28.♗h6! (inne opcje: 28.♗f6+, 28.g5, a nawet 28.d5!?, są mniej przekonujące) 28...♗e8 29.♗x e6! ♗x e6 30.♗x f8+ ♗d7 31.♗f7+ ♗e7 32.e6+ ♗c6, ale teraz okazuje się, że konsekwencje każdego bicia na e7 są niejasne: 33.♗x e7 ♗x d4 34.♗d7+ ♗x d7 35.e x d7 ♗x d7 lub 33.♕x e7 ♗x d4 34.♗f3+ ♗b6 35.♗e3 (35.♗d1 ♕x f3 36.♗x d4 ♗e8) 35...♗x e3 36.f x e3 ♗e8 37.♕f6 ♗x e6 38.g5 b4 i wolne pionki czarnych zapewniają im kontrgrę. Lepsza jest prawdopodobnie następująca kolejność posunięć: 33.♗f3+! ♗d5 34.♗x d5+ ♗x d5 35.♕x e7 ♗e8 36.♕b4 ♗x e6 37.h4 i falanga wolnych pionków powinna przynieść białym zwycięstwo.

Jest jednak inna kontynuacja, która natychmiast rozwiewa wszelkie wątpliwości:

33.♗f6!! Hetman broni obydwu pionków: d4 i e6, a wieża e7 nigdzie nie ucieknie!

33...♗d5 Stosunkowo najlepsze. Do mata prowadzi tak 33...♗g8 34.♗f3+ ♗b6 35.♕c5+ ♗a5 36.♖c3+, jak i 33...♗f8 34.♗e5!, grożąc nie tylko 35.♖c5 mat, ale również 35.♗e4+ ♗b6 36.♕c5+ ♗a5 37.♗e1+. Efektowne 33...♗f7 białe obalają w sposób prozaiczny: 34.♗x d8 ♗x d8 35.e x f7, a po 33...♗b6 można nawet zabić na e7 hetmanem, szykując na 34...♗x d4? ładne zakończenie: 35.♕c5+ ♗x c5 36.a5+! ♗c6 37.♗d7 mat.

34.♕x e7 ♗b6 35.f3 ♗g8

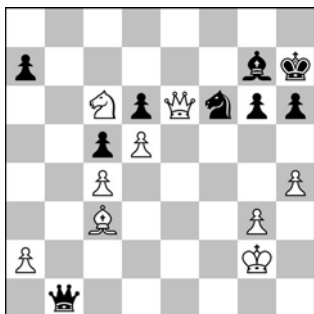
Przejdźcie do końcówki (35...♗x f3) z żywym białym pionkiem e6 nie daje czarnym żadnych szans na ratunek, a po 35...♗e8 możliwe jest proste 36.♗f1.

36. ♖c5+ ♗a5 37. ♗f4 (lepsze było 37. a×b5 ♗×g4+ 38. ♖f2) 37... ♗c3?! (jeszcze można było trochę powalczyć po 37... ♖×a4 38. e7 itd.) 38. a×b5 a×b5 39. a4! ♗c8 40. a×b5+ ♗×b5 41. ♗b1+ ♗c4 (41... ♖c6 42. ♗e1) 42. ♗e3. Czarne poddały się (1-0).

W drugim przykładzie „posilek”, który należało zignorować, nie jest aż tak kaloryczny (zaledwie pionek), ale... zresztą zobaczcie Państwo sami:

□ Władimir Bajkow
 ■ Michał Krasenkow
 Moskwa 1989

Ruch białych

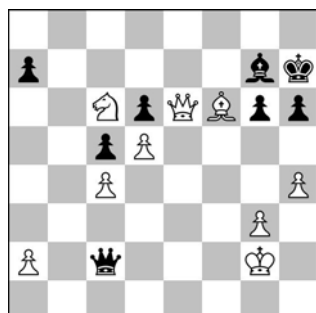
Niestety ta pozycja nie jest dobra jako ćwiczenie: gdyby się nawet okazało, że po oczywistym 36. ♖×f6 czarne mogą uratować partię, chyba nikt o zdrowych zmysłach nie wybrałby skromnego i oczywiście niewiele obiecującego 36. ♗e2. A jednak, drogi Czytelniku, proszę spróbować, nie zaglądnąjąc do dalszego tekstu (i oczywiście tym bardziej nie włączając silnika analitycznego), policzyć warianty po biciu skoczka i wyjaśnić, czy białe wygrywają, czy jednak czarne ratują się przy pomocy wiecznego szacha.

W partii nie miałem zbyt dużo czasu na liczenie wariantów i automatycznie („wszystko się przyda w gospodarstwie”) zabrałem pionka: 36... ♗×a2+? Następilo 37. ♗h3 ♗×c4 38. ♖×g7 ♗f1+ 39. ♖g4 ♗d1+ 40. ♗f4 ♗f1+ 41. ♗e3 ♗e1+ 42. ♗d3 ♗d1+ 43. ♖c3 ♗c1+ 44. ♖b3 i tu uświadomiłem sobie swój błąd. Po 44... ♗d1+ biały król ukrywa się na kluczowym polu a2, psując czarnym mechanizm wiecznego szacha, bo do obrony włącza się gonic, np. 45... ♗c2+ 46. ♖b2 ♗a4+ 47. ♖b1 ♗d1+ 48. ♖c1 ♗b3+ 49. ♖a1 ♗a4+ 50. ♖b2 ♗b5+ 51. ♖c3 lub 46... ♗c4+ 47. ♖b1 ♗d3+ 48. ♖c1 itd.; inne warianty też nie sprawiają trudności. A więc musiałem się poddać (1-0), żalując, że zabrakło mi wyobraźni, aby „podnieść” paradoksalne 36... ♗c2+!!

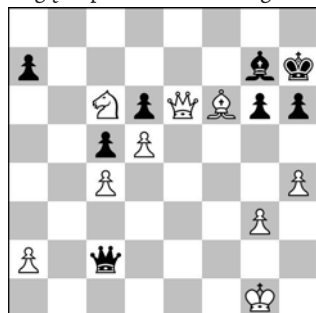
ARCHIWUM MICHAŁA KRASENKOWA

Michał Krasenkow wspólnie z legendarnym Arturem Jusupowem analizują pozycję z partii Krasenkow - Cozzoli

Wówczas, gdyby białe kontynuowały w ten sam sposób, co w partii: 37. ♗h3 ♗×c4 38. ♖×g7 itd. (patrz wariant powyżej), to pole a2 byłoby zajęte przez białego pionka i król nie mógłby schować się przed szachami: 44... ♗d1+ 45. ♖b2 ♗d2+ 46. ♖a3 ♗d3+ 47. ♖a4 ♗c4+, i jeżeli 48. ♖a5, to 48... ♗×a2+ 49. ♖b5 ♗b3+ 50. ♖b4 ♗×b4+ też prowadzi do remisu; także nic nie daje 43. ♖c4 (zamiast 43. ♖c3) z powodu 43... ♗f1+.

A jednak okazuje się, że subtelny szach z c2 nie ratuje czarnych! Zamiast 37. ♗h3? białe mogą odpowiedzieć 37. ♖g1!!

37... ♗b1(c1,d1)+ 38. ♖f2!! Sęk w tym, że po 38... ♗c2+ białe zasłonią się hetmanem: 39. ♗e2 i w końcu po 39... ♗×e2+ 40. ♖×e2 ♖×f6 41. ♖×a7 właśnie

pionek a2, zlekceważony przez przeciwnika, zapewni im zwycięstwo! Beznadziejne dla czarnych jest również 39... ♗f5+ 40. ♗f3 ♗c2+ 41. ♖g1 itd. A więc czarne **muszą** grać 38... ♗×a2+, a wtedy po 39. ♖g1 ♗b1+ 40. ♖h2 ♗c2+ 41. ♗h3 ♗×c4 wszystko sprowadza się do pozycji z partii, gdzie pole a2 staje się schronieniem dla białego króla! Bardzo rzadki przypadek zmuszenia do bicia!

A następujący cud z cudów nawet nie wiem, jak zatytułować:

□ Michał Krasenkow
 ■ Yannick Cozzoli

Drużynowe Mistrzostwa Polski,
 Ustroń 2007

Ruch czarnych

W tej pozycji, która powstała po ostrej, pełnej obustronnych błędów walce, czarne nie mogą od razu odbić brakującego pionka (24... ♗×d4) z powodu 25. ♗e6+ ♖h8 26. ♗×d6 ♗d2+ 27. ♖e2 i białe zostają z figurą więcej. Dlatego mój przeciwnik zagrał 24... ♖×f1. Białe mogą teraz zabrać hetmana lub wieżę na pięć sposobów, ale niestety w zad-

nym z tych wariantów nie osiągną sukcesu. Oczywiście niekorzystne jest 25. ♗×f1?! ♗×d4 lub 25. ♗×e5?! ♖×e5 26. ♗×f1 ♖×d4; do remisu prowadzi 25. d×e5 28. ♗×e5 d×c3 29. b×c3 ♗×c3, a po 25. ♖×f1 czarne kontynuują 25... ♗×e1 26. ♗×e1 ♖×a3 27. b×a3 ♗×c3, np. 28. ♗e7 ♖c8 29. ♗a7 ♖f5 30. ♗a5 ♖e4+ 31. ♖h3 ♗c2 z wystarczającą kontrgrą. Wybrałem piątą opcję: 25. ♖×f1?, ale po 25... ♗f8+ 26. ♖g2 już stało się możliwe 26... ♗×d4! 27. ♗e6+ ♖h8 28. ♗×d6 ♗f2+ 29. ♖h3 ♖c8+ (można było spróbować 29... d4!? i teraz białe muszą dołożyć się bronić: 30. ♖d5! ♗f5+ 31. g4 ♗f2 32. ♗f1! ♗f3+ 33. ♖g3 ♗×g3+ 34. h×g3 lub 31... ♗f3+ 32. ♖g3 ♗×d5 33. ♗f1 z szansami na remis) 30. ♖d7 ♗f6 31. ♗e7 i zgodziliśmy się na remis (1/2-1/2)

z powodu wiecznego szacha (nic więcej czarne nie osiągną: 31... ♗h6+ 32. ♖g4 ♖×d7+ 33. ♗×d7 ♗d4+ 34. ♖f3 ♗f6+ 35. ♖g2 ♗f2+ 36. ♖h3 itd.).

A jednak białe mogły uzyskać przewagę, gdyby, oprócz tych wszystkich bić, do głowy im przyszedł niesamowity „cichy” ruch:

25. ♗d2!!

Jeżeli czarne teraz odchodzą hetmanem, to białe zabierają wieżę f1 i zostają z pionkiem więcej. Po 25... ♗×d4 26. ♗×d4 ♗×c1 wygrywa 27. ♗b6! Główny wariant to 25... ♗×c1 26. d×e5 d4+ (26... ♗1×c3 27. b×c3 d4+ 28. ♖g1 d×c3 29. ♗×d6 c2 30. ♖c4+! ♖h8 31. ♗d2 ♖e4 32. e6+)- 27. ♖h3 d×c3 (beznadziejne jest 27... ♗1×c3 28. e×d6 ♗3c5 29. d7) 28. ♗×c1 ♖×e5 29. b×c3 ♗×c3 30. ♗d2 i białe powinny wygrać. Po 25... ♗×c3 również następuje 26. d×e5 ♗×c1 27. ♖×f1+-. Wszystko jest proste, ale całkowicie nieprawdopodobne...

Tą fantastyczną pozycją zakończę artykuł. Mam nadzieję, że te wszystkie klejnoty – zaledwie ułamek zebranych przeze mnie na długiej drodze szachowej – sprawiły Państwu dużą przyjemność.

Technika liczenia wariantów dla zaawansowanych

Technika liczenia wariantów należy do najważniejszych umiejętności współczesnego szachisty. Sądząc po ilości pozycji dostępnych na rynku wydawniczym i mających za przedmiot taktykę szachową, można by odnieść wrażenie, że masowe rozwiązywanie zadań z gatunku „Białe zaczynają i dają mata w trzech ruchach” czy też „Czarne zaczynają i zdobywają materiał” pozwoli osiągnąć poziom mistrzowski w tym zakresie.

AM. WOJCIECH MORANDA

Nic bardziej mylnego – nie deprecjonując doniosłości zmysłu taktycznego w rozwoju szachisty, nie można jednocześnie zapominać, że zdolność dokładnego i szybkiego liczenia wariantów wymaga przyzwoitej organizacji myślowej tego procesu (np. z wykorzystaniem metody „ruchów-kandydatów”). Konieczne jest również doświadczenie w jej stosowaniu, rozumiane jako korzystanie z niej w sytuacjach ku temu odpowiednich

(np. przy analizie jedynych ruchów lub wtrąceń, czy też określaniu konsekwencji forsownych wariantów), lub jako rezygnacja z niej na rzecz rozwiązań intuicyjnych w pozycjach zbyt skomplikowanych czy wymagających błyskawicznych reakcji z powodu niedoczasu.

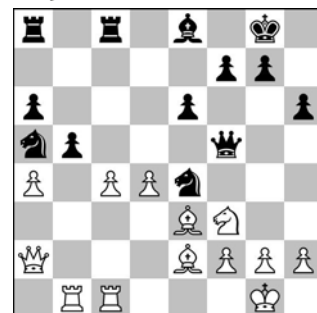
Autor niniejszych słów żywi nadzieję, że samodzielna analiza (najlepiej z wykorzystaniem deski i zegara) przedstawionej w niniejszym artykule pozycji (pochodzi z partii Aljoscha Feuerstach – Wojciech Moranda, 2. Bundesliga Nord, listopad 2017) pozwoli Czytelnikowi nieco udoskonalić wszystkie wymienione umiejętności.

Po niefrasobliwie zagranych debiucie czarne szybko trafiły pod nieprzyjemny nacisk. Krok po kroku, białe ogrywały przeciwnika, najpierw zmuszając go do oddania pary gońców, a następnie biorąc na cel słabego piona b6. Sytuacji czarnych nie polepsza ponadto nieco nieszczęśliwa pozycja skoczka na e4 i hetmana na f5 – bowiem pierwszą łatwo zauważalną możliwością dla białych jest ruch ♕e2-d3 , po którym czarne miałyby ogromne trudności z uratowaniem związanego skoczka. Proszę poświęcić ok. 5 minut na znalezienie jedynej kontynuacji dającej czarnym szansę na ratunek i kolejne 25 minut na policzenie wariantów mogących powstać w pozycji. Analizując, proszę

wyjść z założenia, że każda ze stron będzie starała się grać tutaj na wygraną.

1... b5

Jedyny ruch dający czarnym szansę na utrzymanie równowagi. Z perspektywy zawodnika mającego ok. 3 minuty na zegarze i 10 posunięć do kontroli czasowej, szczególnie ważne było dla mnie, że: 1) białe z pewnością nie mogą sobie pozwolić na wybicie $\text{c}\times\text{b5}$ z uwagi na motyw ...♗e4-c3 z wygranym jakością, oraz 2) że wybicie $\text{a}\times\text{b5}$ wygląda dosyć groźnie, gdyż na nowootwartej linii «a» ich hetman znalazłby się twarzą w twarz z czarną wieżą.

2.c5

Bardzo praktyczne podejście białego, któremu widmo niedoczasu również zagładało już w oczy. W ten sposób białe wprawdzie oddają piona na a4, ale liczą na jego odbicie w niedalekiej przyszłości, po czym wolny, zaawansowany pion na c5 mógłby zdecydować o losach partii.

a) 2. c×b5? byłoby oczywiście błędne z uwagi na 2... ♖c3 3. ♙×c3 ♗×c3=+/+ i groźba ... ♗c3-c2 nie pozwala białym skupić się na wykorzystaniu rekompensaty za materiał w postaci podpartego piona b5

b) 2. ♖e5!? prowadziło wprawdzie do wyrównania, ale w sposób wysoce niepraktyczny ze względu na ... ♖×c4 3. ♖×c4 b×c4 4. ♖×c4 ♖f6 5. ♖e2 ♖c6 Powstała pozycja jest obiektywnie równa, lecz znacznie łatwiejsza do gry w warunkach niedoczasu dla czarnych. Powodem takiego stanu rzeczy jest mianowicie bardzo dobra kontrola białych pól, w szczególności zaś pola d5 przed izolowanym pionem przeciwnika. Co więcej, białe przez cały czas musiałyby się wystrzegać ewentualnej wymiany białopolowych gońców, gdyż wtedy o wyniku partii mogłyby zdecydować rywalizacja «dobrego» skoczka czarnych ze «złym» gońcem białych.

Niejako kontrintuicyjnie 2. a×b5!? jest jedynie pozornie niebezpieczne dla białych, np. 2... a×b5 3. c5 ♖c4 4. ♖b3 ♗a3 5. ♖b4 i czarne znacznie uaktywniły swoje figury, ale nic ponadto, w szczególności nie jest możliwe ... ♖c4×e3 z uwagi na brak obrony wieży na a3. Całkiem solidną opcją byłoby dalej ... ♗a4 Na wielką uwagę zasługuje jednak gambitowe 5... ♗×e3!? 6. f×e3 ♖×e3, po którym przepiękną, atakującą grą czarne mogłyby utrzymać równowagę: 7. ♗b3 ♖×g2

8. ♖×g2 ♖c6 9. ♖g1 ♗a8! Wszystkie siły do ataku! 10. ♗a3 ♖g5 11. ♗×a8+ ♖×a8 12. c6 ♖×f3+ 13. ♖×f3 ♖×f3, gdyż białe nie są w stanie uniknąć wiecznego szacha. Dla przykładu: 14. ♖c3 ♖g4+ 15. ♖f2 ♖f4+ 16. ♖e1 ♖e4+ 17. ♖d1 ♖h1+ = 6. ♖e1 ♖c6, kiedy to czarne prawdopodobnie nie powinny obawiać się już o losy partii.

2... b×a4 3. ♖e5!?

Najambitniejsza kontynuacja dla białych – nagle wyjaśnia się, że ich głównym celem stanie się za moment skoczek na e4 i hetman czarnych na f5, które to fi-

gury stoją już na ten moment nieco nieszczęśliwie. Znacznie mniej martwiło mnie 3. ♖d1, na które chciałem odpowiedzieć 3... ♖d5 Wymiana hetmanów pozwoliłaby czarnym nie tylko odetchnąć, ale i nawet służyć plany skorzystania z niezłej kontroli nad białymi polami b5 i c4 na skrzydle hetmańskim jako forpczt dla figur wspierających marsz wolnego piona a4. Niezwykle ciekawie partia mogłaby się potoczyć, gdyby białe

Zdolność dokładnego i szybkiego liczenia wariantów wymaga przyzwoitej organizacji myślowej tego procesu. Konieczne jest również doświadczenie w jej stosowaniu, rozumiane jako korzystanie z niej w sytuacjach ku temu odpowiednich, lub jako rezygnacja z niej na rzecz rozwiązań intuicyjnych...

odmówiły wymiany, skupiając się na odbiciu piona na a4, np. poprzez 4. ♖a3, gdy mniej lub bardziej forsowne ♗ab8 5. ♗×b8 ♗×b8 6. ♖×a4 ♖×a4 7. ♖×a4 ♖b3 8. ♖f4! (8. ♗e1 a5! z przewagą) 8... ♖×c1 9. ♖×b8 ♖b7! 10. ♖c2 ♖c3! Oba skoczki są nietykalne! 11. ♖e5 ♖e2+ 12. ♖h1 f6 13. ♖×f6!? prowadziłoby do sytuacji, w której możliwa jest piękna ofiara piona poprzez ... ♖e4!!

Mimo piona mniej i groźnie wyglądającego piechura na c5, czarne mogłyby postawić przeciwnika przed niezwykle trudnym zadaniem utrzymania równowagi. (13... g×f6 prowadzi jedynie do remisu po 14. ♖g6+ ♖g7 15. ♖e8+ ♖h7 16. g3! ♖b5 17. ♖×e6 ♖e×d4 18. ♖×d4 ♖×d4 19. ♖×a6=) 14. ♖×e4 ♖×e4 (uwaga na mata na f2!) 15. ♖h4 g5 16. ♖g3 ♖f8 17. ♖e5 ♖×d4 18. c6 ♖×g3+ 19. h×g3 ♖b5=+/+, gdyż bez pomocy komputera nie da się z całą pewnością stwierdzić, czy białe byłyby w stanie uratować remis.

3... ♖b3 4. ♖d3!?

Ruch ten nie był dla mnie zaskoczeniem, lecz wciąż wywołał pewnego rodzaju mentalny dyskomfort – przy nieubłaganie upływającym czasie na zegarze, obok kolejnych linii wariantów

w mojej głowie zaczęły kołatać się myśli typu „Czy mogę wziąć jakoś na c1, a następnie uwolnić się ze związania?” Mając kilka ruchów-kandydatów do dyspozycji, postanowiłem zaufać intuicji. Ta zaś podpowiada, że źródłem zgryzoty czarnych jest białopolowy goniec przeciwnika... Przy wsparciu silnika bardzo szybko można zrozumieć, że po rezolutnym 4. ♗×b3 a×b3 5. ♖b2!! (5. ♖×b3? ♖×c5!-/+ i czarne korzystają z okolicz-

nowicie już za chwilę okaże, pasywna pozycja hetmana czarnych na h7 stanowiłaby gwóźdź do ich trumny. W partii nastąpiło logicznie wyglądające 5... ♖c2? lecz po dalszym ... ♖×c1 6. ♗×c1 ♖c3 7. ♖b2 ♖e2+ 8. ♖h1 ♖f6-/+ białe już z czystym sumieniem mogłyby myśleć o poddaniu partii.

5... ♖h7

Nie pomaga 5... ♖×c1, gdyż po 6. ♗×c1 ♖h7 7. ♖c2

nie jest możliwe uwalniające ... ♖e4-c3 z uwagi na zabicie hetmana na h7 z szachem.

6. ♗c4!!

Zwycięstwo ducha nad materią. Białopolowy goniec jest dla białych tak ważny, że gotowe są one oddać nawet jakoś, i to w iście artystyczny sposób. Wieżę na c4 można wziąć, a następnie nawet uratować skoczka na e4, ale czarne okupiły to zbyt wielkim osłabieniem pozycji swoich figur w centrum, żeby moc marzyć chociażby o remisie. (6. ♖c2?! również prowadziło do przewagi białych po ... f3 f×e5 8. ♖×e4 g6 9. ♗×b3! a×b3 10. ♖×b3 ♖d7 11. d5!, ale końcówka powstająca po mniej lub bardziej forsownym ... e×d5 12. ♖×d5+ ♖×d5 13. ♖×d5+ ♖g7 14. ♖×a8 ♗×a8 15. c6 ♗c8 16. c7 a5 17. ♖b6 a4 18. ♗c5 ♖d7 19. ♗×e5 wciąż wymagały od białych bardzo dobrej techniki realizacji przewagi.)

6... ♖c4 7. ♖×c4 f5 8. ♖×a4 ♖b×c5

8... ♖c3? pozwoliłoby białym zakończyć partię jeszcze szybciej po 9. ♖×b3 ♖×b1 10. ♖e5 ♗e8 11. ♖×f5+

9. d×c5 ♖×c5 10. ♖×c5 ♗×c5

11. ♖a3! ♗ac8 12. g×f5 e×f5

13. ♖b6 ♖g6+ 14. ♖f1+ (0-1).

4... ♖b5?

Wiele książek szachowych pochwała stosowanie intuicji w sytuacji, gdy nie jesteśmy w stanie policzyć konsekwencji swoich działań do samego końca. W tym jednak przypadku intuicja mogła doprowadzić czarne do zguby. Zamiast myśleć o obronie przed groźbami przeciwnika, należało samemu dolać oliwy do ognia poprzez 4... ♖×c5!

W takim przypadku białym nie pozostałoby nic innego jak przejście do nieco gorszej końcówki po 5. d×c5 ♖×c1 6. ♗×c1 ♖×e5 7. c6 ♖f6 8. ♖×a4 ♖d6 9. ♖d4 ♖d5 10. c7 ♗c8 11. ♖f4 ♖a3=+/+ gdzie losy partii wciąż nie są w żaden sposób przesądzone, ale tylko czarne mogłyby marzyć tutaj o zwycięstwie.

5. g4!

Wtrącenie odwracające losy partii o 180 stopni. Jak się mia-

Trenując liczenie wariantów... nieco inaczej

Zapraszam Czytelników do sprawdzenia swoich umiejętności z zakresu liczenia wariantów.

AM. WOJCIECH MORANDA

Już za moment obejrzymy partię autora niniejszych słów z utalentowanym niemieckim juniorem, w której obie strony przez wiele ruchów musiały zmagać się nie tylko z koniecznością dokładnego liczenia wariantów, ale przede wszystkim odpowiedniego wyboru granych kontynuacji.

Kompleksowość i konstrukcja problemów powstałych w czasie partii pozwoliła na napisanie poniższego artykułu w formie interaktywnego quizu, w którym Czytelnik raz po raz proszony będzie o wskazanie preferowanej kontynuacji, możliwie wraz z uzasadnieniem. Czas do namysłu podany przy każdym z punktów kontrolnych stanowi jedynie sugestią adresowaną do doświadczonych już zawodników (tj. posiadających ranking FIDE powyżej 2100); mniej wprawieni gracze mogą zalecenia te modyfikować według własnych potrzeb. Punkty podane obok mają za cel przedstawienie subiektywnego poziomu trudności danego etapu quizu. Na koniec należy podsumować ilość zdobytych punktów, co da wyobrażenie o sile gry rozwiązującego zadania.

Pozycja startowa

Jeśli zdobędziesz...

30–35 pkt.	FIDE 2500–2600
25–29 pkt.	FIDE 2300–2499
20–24 pkt.	FIDE 2100–2299
19–10 pkt.	FIDE 1800–2099
<10 pkt.	FIDE <1800

W pozycji na diagramie powstałej z wariantu fianchetto obrony królewsko-indyjskiej białe pozornie nie mają żadnych powodów do narzekań. W ich obozie nie widać bowiem realnych słabości, natomiast na pierwszy rzut oka to czarne wciąż zmagają się z pewnymi niedoskonałościami swojego rozwoju – w szczególności wieża na a8 z chęcią włączyłaby się w niedalekiej przyszłości do gry.

W rzeczywistości jednak omawiana pozycja niesie ze sobą już teraz spore zagrożenia dla białych – ich białopolowy gońiec jest chwilowo dosyć pasywny, a czarne z kolei mogą wykorzystać najbliższe kilka ruchów na uaktywnienie swoich figur poprzez manewry w stylu ...♘c8-e6 i ...♗h5-f6-d7-e5 ze sporym naciskiem na centralnie ustawione figury białych. Nic więc dziwnego, że białe nie chciały bezczynnie przyglądać się takiemu rozwojowi sytuacji i same ruszyły do walki poprzez 19.f3.

Pozycja po 19.f3

Trudno odmówić logiki temu działaniu – białe figury są już doskonale zmobilizowane, toteż przy pewnym opóźnieniu w rozwoju czarnych figur otwarcie pozycji należy uznać za pryncypialny pomysł. Nie ma jednak róży bez kolców – ruch f2-f3 jednocześnie osłabia trzon osłony pionowej białego króla w postaci piona g3, co czarne decydują się niezwłocznie wykorzystać.

Etap 1 (po 19...♗g6)

Twój pion na g3 jest atakowany. Jak zareagujesz? (masz 10 minut na zdobycie 5 punktów)

A. Nie po to grałem 19.f3 żeby teraz przejmować się byle pionkiem. Otworzę pozycję w centrum za pomocą 20.f×e4, a moja przewaga w rozwoju w końcu zadecyduje o losach partii.

B. Obronię piona g3 za pomocą 20.♗e2. Jeżeli czarne nie zareagują, zawsze mogę kontynuować 21.f×e4 z wypędzeniem skoczka czarnych z h5 poprzez g3-g4, połączonym z następnym ♗e2-f4 i inicjatywą.

C. Martwi mnie słabość piona g3, ale nie na tyle, żeby zrezygnować całkowicie z planu otwarcia linii „e” – zdecyduję się więc na 20.♗h2.

Etap 2 (po 21...♗×f3)

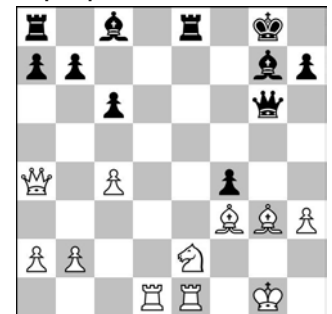
Właściwie wszystkie białe figury palą się wręcz do walki, natomiast niektóre z czarnych są wciąż jakby uśpione. Jest to więc właściwie ostatni moment, w którym możesz poprawić swoją pozycję zanim partia wejdzie w decydującą fazę. Jaki ruch wybierzesz? (15 minut 10 punktów do zdobycia)

A. Skuszę się na zdobyciu materialną po 21...♗×b2. Możliwe, że będę musiał potem trochę cierpieć, ale pion na pion, a przewaga materialna powinna mi pomóc osiągnąć co najmniej remis.

B. Poprawię pozycję skoczka na bandzie, przerzucając go przez f6 na e4. W ten sposób nie tylko zamknę linię „e”, ale również

prędzej czy później zmuszę gońca białych na d6 do odejścia. C. Nie widzę nic lepszego niż oddanie skoczka przez 21...♗×g3 z możliwym atakiem na białego króla.

Etap 3 (po 22...f4)

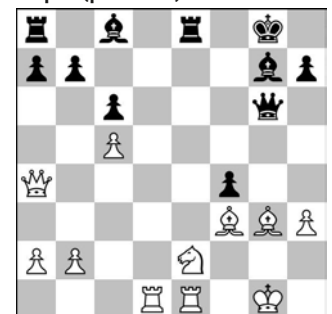
Czarne właśnie poświęciły figurę – w zamian udało im się nieco naruszyć bezpieczną dotychczas pozycję białego monarchy. Na chwilę obecną posiadają w ramach rekompensaty materialnej jedynie „małego” pionka, jednak już teraz wiadomo, że lada moment relacje materialne się wyrównają, a biały król pozostanie osłabiony i tym samym narażony na wrogie zakusy hetmana i gońców czarnego. (15 minut – 10 punktów do zdobycia)

A. Zagram 23.c5. Gońiec na g3 i tak jest stracony, ale przynajmniej będę mógł w jakiś sposób włączyć potem hetmana do gry na skrzydle królewskim.

B. By uratować gońca na g3 gotów jestem ofiarować jego kolegę przez 23.♗h5. Następnie odbiję skoczkiem na f4, a otwartej linii dla wież zapewniłyby mi niezłą inicjatywę w tak powstałej pozycji.

C. Zagram 23.♗a5, aby po biciu na g3 kontynuować 24.♗h5 z decydującymi zdobyczami materialnymi.

Etap 4 (po 23.c5)

Kluczowy moment partii. Dobry ruch komfortowo wyrównuje i sprawia, że to białe będą się musiały mocno napocić w walce

o pokojowy wynik partii. Zły ruch przegrywa od razu. Tym razem jednak Czytelnik nie otrzyma żadnych podpowiedzi w postaci ruchów-kandydatów – proszę radzić sobie samemu! (10 minut – 10 punktów do zdobycia)

Rozwiązania

Lerch, Philipp – Moranda, Wojciech
2. Bundesliga Nord, 2018

19. f3 ♖g6!

Etap 1

Najlepsza odpowiedź: C (2–5 punktów); odpowiedź A (0 punktów); odpowiedź B (5 punktów).

20. ♗e2!

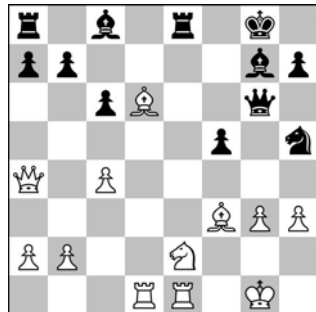
Ruch wymagający od czarnych najwięcej stanowczości w poczynaniach – w przeciwnym wypadku zostaną one zepchnięte na skrzydle królewskim do głębokiej obrony. Wysoka ilość punktów za to posunięcie premiuje odwagę w oddaniu zbyt cennego piona na b2.

20. fxe4?! Nie można przyznać ani jednego punktu za ruch, który całkowicie ignoruje groźby przeciwnika. Po dalszym 20... ♗xg3 21. e5 f4! groźba ...f4-f3 byłaby bowiem praktycznie niemożliwa do sparowania, np.: 22. c5 f3 23. ♗xf3 ♗e4+ 24. ♗g2 ♗xd6 25. cxd6 ♗xh3 26. ♖e4 ♗d7! 27. ♖xg6 h×g6 28. ♗a4 b6 29. e6 ♖xe6 30. ♖xe6 ♗xe6 31. ♗xc6 ♖d8 i linia dzieląca remis z przegraną białych jest tutaj bardzo cienka.

Całkiem zaskakująco 20. ♗h2 tylko pozornie prowadzi do kłopotów białych po ♗f8! z ideą odciągnięcia gońca z d6 od obrony piona na g3, gdyż po 21. c5! ♗xd6 22. cxd6 ♖xg3+ 23. ♗h1 zupełnie nieoczekiwane czarne nie są w stanie zarówno szybko zamatować białego monarchy, jak i skutecznie bronić się przed groźbą d6-d7. Po dalszym 23... ♗d7 (23... ♗f4?? 24. ♖g1+) 24. fxe4 ♖h4 25. ♖c4+ ♗g7 26. ♗e2 f4 27. ♖f1 ♗h6! przy optymalnej grze obu stron partia powinna zakończyć się remisem, np.: 28. ♖d3 ♖g8 29. ♖c1 ♖af8 30. ♖df3 ♖g5 31. ♖f2 ♖g6 32. ♗xf4 ♗xf4 33. ♖xf4 ♖xf4 34. ♖xf4 ♖xf4

35. ♖xf4 ♖xd6 z równą grą. Za ruch 20. ♗h2 należą się 2 punkty, natomiast, jeżeli znalazłeś również 21. c5! i zrozumiałeś istotę powstającej tam pozycji, możesz doliczyć sobie dodatkowe 3 punkty, tj. łącznie 5 punktów.

20... e×f3 21. ♗×f3

Etap 2

Najlepsza odpowiedź: C (10 punktów); odpowiedź A (0 punktów); odpowiedź B (5 punktów).

21... ♗xg3!

Jedynе posunięcie dające czarnym szansę gry na wygraną. Znalezienie go wymaga jednak dobrze rozwiniętego zmysłu taktycznego oraz zrozumienia pewnej geometrii zachodzącej pomiędzy centralnymi figurami obu stron. W szczególności należy zwrócić uwagę na fakt, że odbicie skoczkiem na g3 przynajmniej na dłuższą metę prowadzi do utraty przez białe gońca na d6. Jednocześnie białe nie zdobywają również figury odbijając gońcem, gdyż po dalszym ...f5-f4 z pewnością padnie on w jakimś momencie łupem czarnego.

Zbyt wolne byłoby 21... ♗f6?! z uwagi na 22. ♖b3 ♗e4 23. ♗xe4 ♖xe4 24. ♗f4 ♖f7 (24... ♖xe1+? 25. ♖xe1 ♖xd6 26. ♖e8+ ♗f7 27. c5+ z wygraną) 25. ♖xe4 fxe4 i po dalszym 26. g4! z ograniczeniem białopolowego gońca; czarne czekałoby bardzo trudne zadanie dokończenia rozwoju. Pomimo praktycznych trudności z tym związanych, ich pozycja nie byłaby całkiem beznadziejna, w związku z czym ruch 21... ♗f6 zasługuje na połowę punktów.

Od razu przegrywa natomiast 21... ♗xb2? z uwagi na 22. ♖b3 ♗f6 23. c5+ ♗g7 24. ♗h2! i nie bardzo widać jak czarne mogłyby się obronić się przed zabójczym manewrem 25. ♖e1-g1 i 26. g3-g4 ze zdobyciem hetmana.

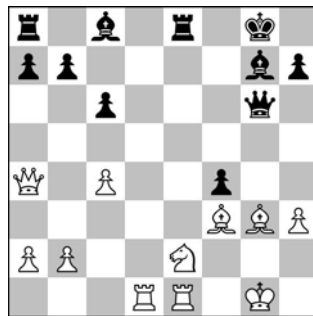
Naturalnie, groźba ta jest zupełnie nieoczywista, ale intuicyjnie można było wyczuć, że w tak ostrej pozycji „pionkozerstwo” nie może się dobrze skończyć.

22. ♗×g3

Pomimo pozornej straty materiału po 22. ♗xg3!? ♖xe1+

23. ♖xe1 ♖xd6 24. ♖e8+ ♗f8 okazuje się, że białe cudownie ratują pozycję po „kontrintuicyjnym” 25. ♗h2! (25. ♗g2? przegrywa ze względu na 25... f4 26. ♗e4 ♗xh3+! 27. ♗h2! ♖h6! 28. ♖xa8 ♗g4+ 29. ♗g1 ♗xf3+). Co ciekawe, w tej taktycznie niejasnej pozycji, białe ustawiają króla na jednej przekątnej z czarnym hetmanem, i to w taki sposób, że niemożliwym staje się również tematyczne ♗g3xf5. Nieoczekiwanie jednak pozycja ta jest obiektywnie równa, np.: 25... ♖d2+ 26. ♗h1! ♖c1+ 27. ♖d1 ♖xd1+ 28. ♗xd1 b6 29. ♗f3 ♗b7 30. ♖xa8 ♗xa8 31. ♗xf5 i czarne nie są w stanie w tej końcówce wykorzystać pary gońców.

22... f4

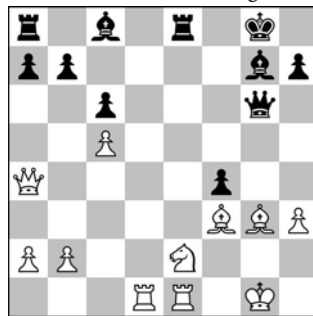

Etap 3

Najlepsza odpowiedź: A (10 punktów); odpowiedź B (5 punktów); odpowiedź C (0 punktów).

23. c5!

Jedyny ruch pozwalający białym z nadzieją patrzeć w przyszłość. Znaczenie ma tutaj z jednej strony umożliwienie biernemu dotychczas hetmanowi włączenie się do gry na skrzydle królewskim, a także stworzona w ten sposób pewnego rodzaju pułapka zastawiona na czarnego...

Etap 4

Najlepszy ruch: 23... ♗e5! (10 punktów); 23... f×g3 czy jakkolwiek inny ruch (0 punktów).

Na pierwszy rzut oka bardzo interesująco wygląda 23. ♗h5!? Celem tego posunięcia jest szybkie otwarcie linii dla białych wież, ale po dalszym 23... ♖xh5 24. ♗xf4 ♖c5+ 25. ♗h2 ♖xe1 26. ♖xe1 ♗f5 staje się absolutnie jasne, że tylko czarne mogłyby grać w powstałej

pozycji na wygraną. Pozycja białego króla jest bowiem znacznie bardziej osłabiona niż jego czarnego kolegi, a poza tym para czarnych gońców może przydać się w przyszłości nie tylko w ataku, lecz także w eliminacji jednego po drugim białych pionów hetmańskiego skrzydła.

23. ♖a5?! to ruch, który w czasie partii przez sekundę niemal przypisał mi nie zawał serca, lecz arytmia szybko ustąpiła, gdy zauważyłem, że po 23... f×g3 nie ma się czego obawiać (obiektywnie jeszcze silniejsze byłoby 23... ♗f5!, gdyż po następnym 24. ♗g4 ♗xg4 25. ♗xf4 ♖f5! 26. ♖xf5 ♗xf5 w powstającej końcówce nie byłoby dla białych żadnej nadziei. Z tego też względu ruch 23. ♖a5 nie zasługuje na żadne punkty). 24. ♗h5? ze względu na 24... ♖h6! 25. ♗xe8 ♖e3+ z matem.

23... ♗e5!

Kluczem do znalezienia tego ruchu jest nie tylko zrozumienie, że po 23... f×g3? inicjatywa białego byłaby nie do powstrzymania, ale również świadomość, że goniec białych na g3 nigdzie nie ucieknie, wobec czego egzekucję można jeszcze wstrzymać przynajmniej o jeden ruch. Jeżeli białe chciałyby teraz utrzymać równowagę musiałyby grać bardzo dokładnie. 23... f×g3? przegrywa natychmiast po 24. ♗f4 ♖f7 25. ♗h5 ♖xe1+ 26. ♖xe1 ♖f6 27. ♖b3+ ♗h8 28. ♖e8+ ♗f8 i teraz eleganckie odciągnięcie hetmana po 29. ♖c3! przesądziłoby o losach partii: 29... ♖xc3 30. ♖xf8+ ♗g7 31. ♖f7+ ♗h6 32. b×c3 z wygraną białych. Warto przy tym zwrócić uwagę jak pięknie białe wykorzystywały czarnego piona g3 – paradoksalnie stał się on „plastrem” zaklejającym osłabioną pozycję ich monarchy.

24. ♗h5!

Jedyna szansa na remis, którą mój przeciwnik w niedoczasie przeoczył.

W partii zagrano 24. ♗g2?! f×g3 25. ♗f4 ♖f6=+/+, gdy zmęczenie walką dało o sobie znać: 26. ♗h5? ♗xh3+ 27. ♖xh3 ♖xf3 i choć białe grały jeszcze kilkanaście ruchów, pozycja była już nie do uratowania.

24... ♖xh5 25. ♗xf4 ♖f7 26. ♗g2! Niezwykle trudny do znalezienia ruch – białe ratują się wymianami opartymi na geometrycznym motywie odbicia gońca na g3. Po dalszym 26... ♗xg3 27. ♖xe8+ ♖xe8 28. ♖b3+ ♗e6 29. ♖xg3+ ♖g6 30. ♖xg6+ h×g6 przewaga czarnych w powstałej końcówce byłaby co najwyżej mikroskopijna. 0–1

Test Młodzieżowej Akademii Szachowej

Na sesjach Młodzieżowej Akademii Szachowej odbywają się różnego rodzaju sprawdziany dla słuchaczy. W artykule przedstawiłem test, który przygotowałem dla grupy młodych talentów (drugi rok szkolenia) na sesję Akademii, która odbyła się w Spale w dniach od 27 listopada do 3 grudnia 2016 roku.

MM. MAREK MATLAK

Test rozwiązywało jedenastu słuchaczy w wieku od 9 do 13 lat (średnia wieku 11 lat i 6 miesięcy) o średnim poziomie rankingowym FIDE 1644. Trwał on 150 minut, a do

zdobycia było 70 punktów. Najlepsze wyniki uzyskali 13-letnia Maria Malicka (64 pkt.) oraz 11-letni Oskar Ogiąza (59 pkt.). Średnio słuchacze zdobyli 51,5 pkt. na 70 możliwych (73,6%). Czyli można podsumować, że nasi czołowi młodzi ju-

niorzy całkiem dobrze poradzi-
li sobie z tym zestawem zadań.

Test miał na celu poznanie poziomu wyszkolenia słuchaczy po rocznym szkoleniu. Część przykładów była omawiana na wykładach Młodzieżowej Akademii Szachowej, ale więk-

szość pozycji była nieznana słuchaczom. Wszyscy juniorzy, a zwłaszcza ci, którzy wypadli słabiej, otrzymali zalecenie systematycznej pracy poprzez odpowiedni wpis trenera do indeksu słuchacza. Na kolejnym spotkaniu zostanie sprawdzone, jak młodzi zawodnicy zrealizowali to zalecenie.

Na sesję w Spale trenerzy przygotowali 3 różne testy: dla grupy pilotażowej oraz dla grupy młodych talentów – na pierwszym i drugim roku szkolenia.

ANNA DOMARADZKA-ZYŁA

Maria Malicka wypadła najlepiej na teście

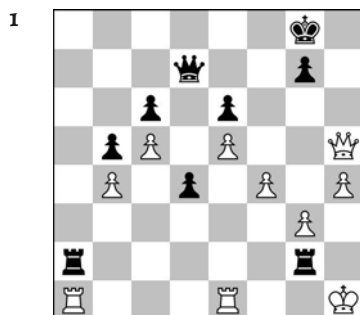

ANNA DOMARADZKA-ZYŁA

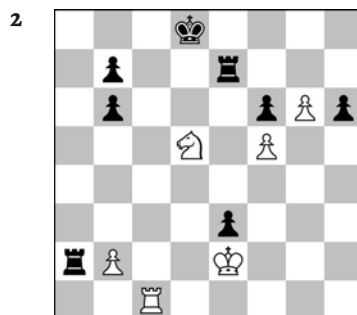
Na pierwszym planie Oskar Ogiąza, a za nim Maria Malicka rozwiązują test

Test końcowy – II rok szkolenia

Jak kontynuować grę?

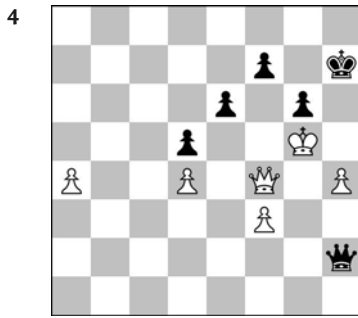
Ruch czarnych

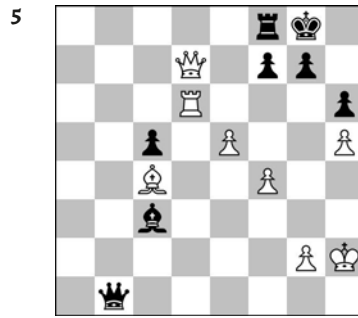
Ruch białych

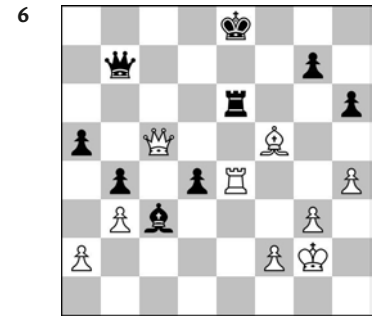
Ruch białych

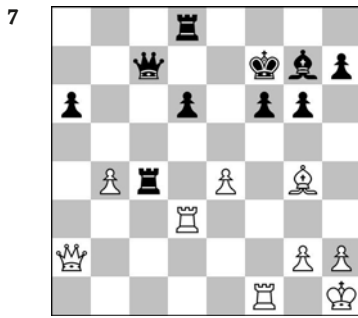
Ruch czarnych

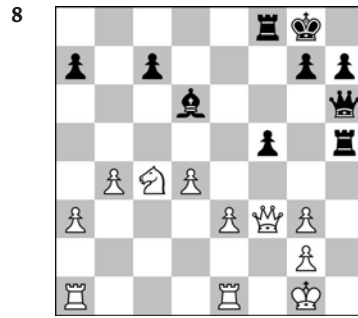
Ruch białych

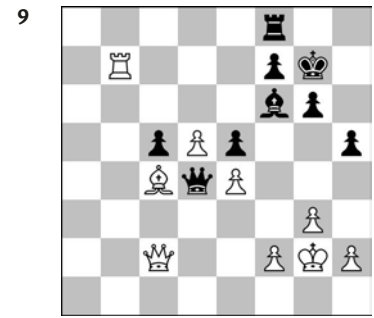
Ruch białych

Ruch białych

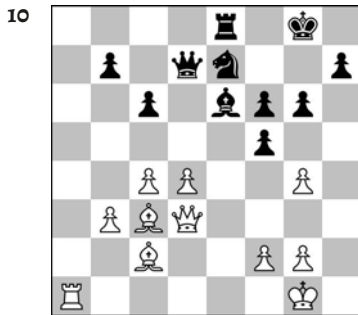

Ruch czarnych

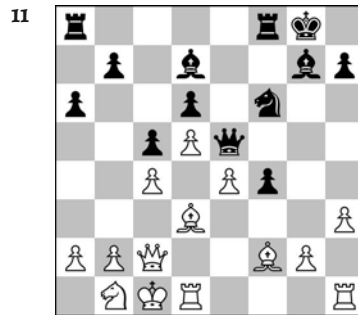

Ruch białych

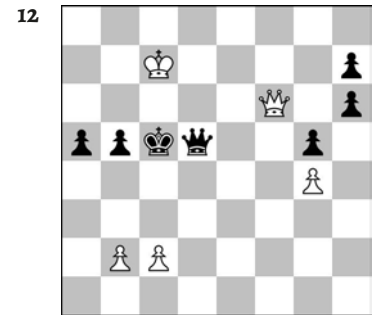
Znajdź silny ruch i podaj wariant!

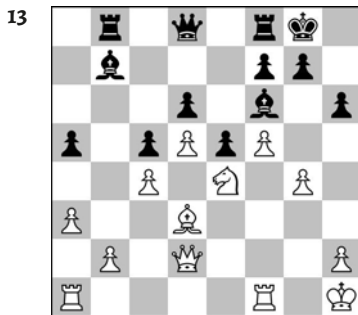
Ruch białych

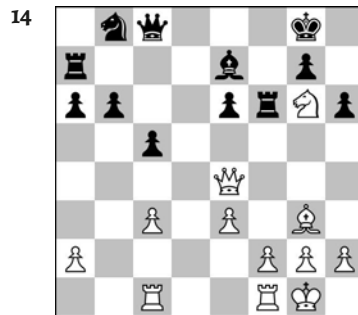
Ruch czarnych

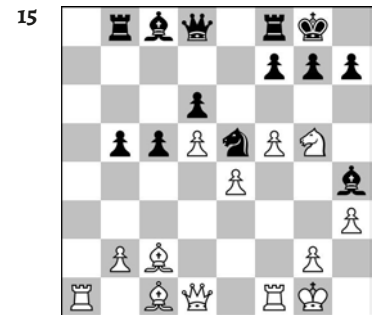
Ruch białych

Ruch białych – jak przebić blokadę na f6?

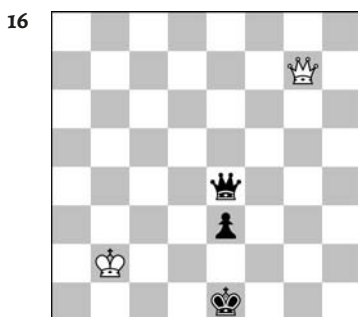

Ruch białych

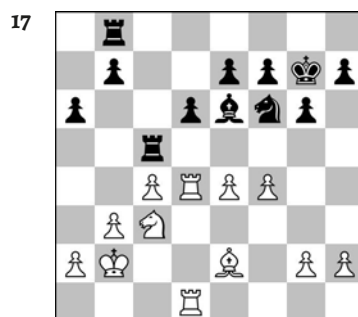

Ruch białych

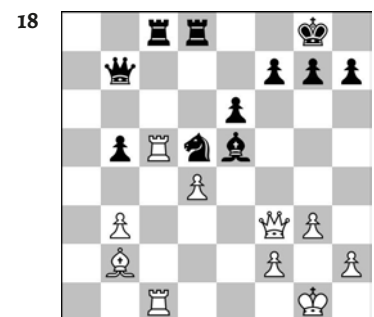
Różne

Ruch czarnych – oceń posunięcie 1...e2

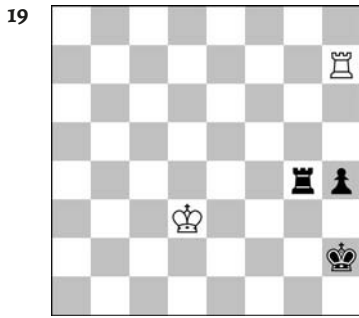

Ruch czarnych – oceń ruch 20...♙g4

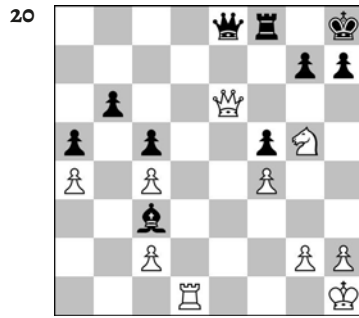

Ruch białych – co lepsze: 27.♖×c8 czy 27.d×e5?

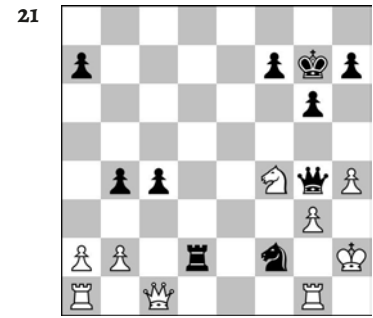

Ruch białych – co lepsze: 63. ♖e2 czy 63. ♖e3?

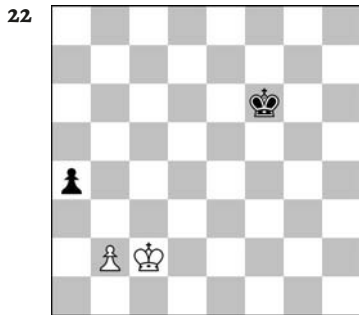

Ruch białych – bierzemy remis, czy gramy na wygraną?

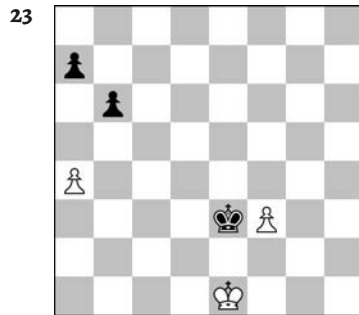

Ruch czarnych

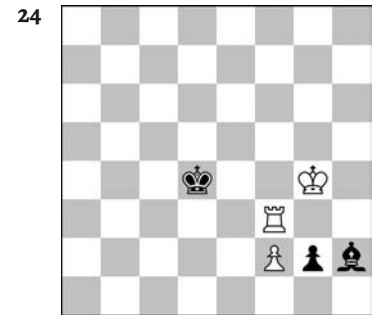
Końcówki/studia

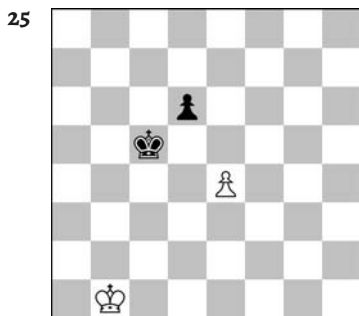
Ruch białych – znajdź wygraną

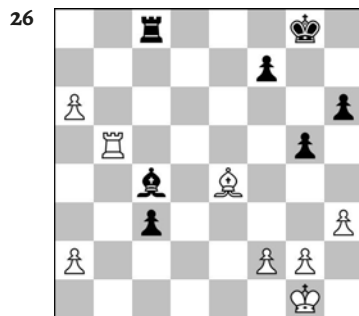
Ruch białych – znajdź remis

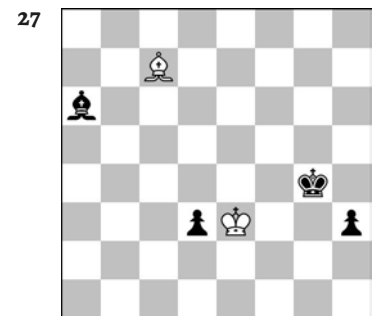
Ruch białych – znajdź remis

Ruch białych – znajdź remis

Ruch białych – znajdź wygraną

Ruch czarnych – czy można to wygrać?

Pytania

28. Kto jest aktualnym mistrzem i mistrzynią Polski wśród seniorów (obydwoje grali na pierwszych szachownicach podczas Olimpiady Szachowej w Baku)?

29. Jaka jest różnica pomiędzy pułapką a kombinacją?

30. W jakim stadium partii hetman jest silniejszy od dwóch wież, a w jakim jest słabszy od nich? Co jest tego przyczyną?

31. Czy teoretycznie wygraną jest końcówka:

a) wieża i goniec na wieżę (bez pionków)?
b) wieża i skoczek na wieżę (bez pionków)?

32. Wymień trzy warianty debiutowe, w których następuje wymiana hetmanów przed 10. posunięciem.

Rozwiązania

1. 45... ♖h2+ 46. ♗g1 ♖h1+! 47. ♗xh1 ♖d5+ 0-1, M. Rodshtein (2687) – M. Adams (2745), Bundesliga 2016/2017 (2 pkt.).

2. 33. ♖c8+! ♗xc8 34. ♗xe7+ ♗d7 35. g7 ♖xb2+ 36. ♗xe3 ♖g2 37. ♗g6 1-0, S.G. Vedit (2689) – K. Abhishek (2389), Lucknow 2016 (2 pkt.).

3. 31. ♗c6! ♗c7 32. ♗e7+! 1-0, M. Bosiočić (2567) – Z. Jovanović (2507), Poreč 2016 (3 pkt.).

4. 1... ♖f6+! 2. ♗g4 2... ♗xf6 ♗g3# 2... ♗g2+ 3. ♗g3 ♖f5+ 4. ♗f4 e5+!! 5. dxe5 ♗d2# 0-1, pozycja szkoleniowa (2 pkt.).

5. 46. ♗xf7+! ♖xf7 47. ♖d8+ ♗h7 48. ♗xf7 1-0, I. Bolesławski – R. Sterner, mecz ZSRR – Szwecja, 1954 (2 pkt.).

6. 60. ♗c4! 60... ♗xe6? ♗xe4+ 60... ♖xe4 61. ♗g8+ ♗e7 62. ♗xg7+ i 63. ♗xb7+, wariant z 4. partii meczu A. Karpow – G. Kasparow, Moskwa 1985 (3 pkt.).

7. 28. ♗e6+!! Kończące posunięcie. Po 28... ♖d4? czarne mają obronę 28... d5. 28... ♗xe6 29. ♖d4 ♗e7 29... d5 30. exd5+ (z szachem!); 29... ♖c8 30. ♖c1. 30. ♖xc4 ♗b7 31. ♖fc1 ♖d7 32. ♖c8 1-0, A. Bielawski – M. Cebalo, Słowenia 1998 (3 pkt.).

8. 24... ♗xg3! 25. ♗xg3 ♖f4 26. ♗g4 26... exf4 ♖xf4 27. ♖e8+ ♗f7+. 26... ♖xe3 27. ♗xh5 Wymuszone. 27... ♗xh5+ 28. ♗xe3 ♗h4 29. ♖e2 ♗xd4 30. ♖d1 ♗c3 31. ♗d5 ♗xa3 32. ♗h2 h6 33. ♖e3 ♗a6 34. ♗xc7 ♗c4 35. ♗d5 ♗h7 36. ♖ed3 ♗h4+ 37. ♖h3 ♗g4 38. ♖d2 ♖f5 39. ♖hd3 ♗h4+ 40. ♖h3 ♗c4 41. ♖hd3 ♗h4+ 42. ♖h3 ♗e4 43. ♖e3 ♖h5+ 44. ♗g1 ♗b1+ 45. ♗f2 ♖xd5 0-1, W. Kramnik (2770) – J. Bariejew (2670), Kazań 1997 (3 pkt.).

9. 34. ♖b1! Z groźbą 35. ♖d1 ze zdobyciem hetmana (1-0), S. Iskusnych (2483) – W. Bołogan (2657), Soczi 2007 (3 pkt.).

10. Pierwszym swoim posunięciem białe podkreślają fakt braku czarnopolowego gońca w obozie czarnych. **24.g5! f×g5 25.d5!** Teraz diagonal dla gońca i hetmana będzie swobodna. Grozi **26.♖d4**. **25...♗×d5** Czarne muszą oddać figurę, inaczej dostaną matę po diagonalu a1-h8. **26.c×d5 ♖×d5 27.♗e3 f4 28.♗b6+- c5 29.♞e1 ♖c6 30.♗×c6 b×c6 31.♙f6 g4 32.♙g5 f3 33.g×f3 g×f3 34.♞e3 ♙f7 35.♞×e8+ ♙×e8 36.♙e7 ♙f7 37.♙×c5 ♙d5 38.♗h2 ♗g7 39.♗g3 ♗f6 40.♙d4+ ♗g5 41.b4 h5 42.♙e3+ ♗f6 43.♗h4 ♙f7 44.♙d4+ ♗e7 45.♙e4 ♙e8 46.♙×f3 ♗d6 47.♗g5 ♗e6 48.♙e4 ♗d6 49.f4 1-0, N. Short – I. Zilber, Hastings 1980 (2 pkt.).**

11. Czarny hetman świetnie stoi na polu e5, białe chcą go wyrzucić manewrem ♖b1-d2-f3. Dlatego... **21...f3! 22.g×f3 ♖h5 23.♙d2 ♖f4** Białopolowy goniec białych został mocno ograniczony, a skoczkowi ważne pola zabierają własne pionki. Ponadto biały hetman jest pozbawiony wszelkiej aktywności. Za tę pozycję Gligoric oddał aż 2 pionki. **24.♙f1 b5 25.h4 ♗h8 26.♞g1 ♙f6 27.♖b3 ♞ab8!?** Lepsze **28...b4** z więcej niż pełną rekompensatą. **28.♙e1 b4 29.♗b1 ♞a8 30.♙g3 ♞g8 31.♗h2 ♞×g3 32.♞×g3 ♖e2 33.♗×e2 ♗×g3 34.♖c1 a5 35.♖d3 ♙d4 36.h5 ♗h4 37.♙g2 ♞g8 38.♞h1 ♗g3 39.♙f1 a4 40.♗c2 a3?! 41.b3 (½-½), A. Kotow – S. Gligoric, Zurych 1953 (2 pkt.).**

12. 1.c4!!+- ♖d3 Każde zabicie pionka prowadzi do maty: **1...♗×c4 2.♗d6#; 1...♗×c4 2.♗c3#; 1...b×c4 2.♗b6#**. Po innych odejściach ginie hetman: **1...♞a8 2.♗e5+ ♖×c4 3.♗c3+ ♗d5 4.♗f3+ +-; 1...♗h1 2.♗e5+ ♖×c4 3.♗c3+ ♗d5 4.♗c6+ +-; 1...♗g8 2.♗e5+ ♖×c4 3.♗c3+ ♗d5 4.♗b3+**. Po ruchu w tekście białe wygrywają pionkówkę: **2.♗c6+ ♗d4 2...♗b4 3.♗×b5# 3.♗d5+ ♗e3 4.♗×d3+ ♗×d3 5.c×b5+-**, K. Oikien, 1947 (3 pkt.).

13. Białopolowa blokada jest imponująca, ale póki czarnopolowy goniec kontroluje przekątną h4-d8, trudno się spodziewać progresu na skrzydle królewskim. Nie wiadać też, co miałby dać przełom b2-b4. **23.h4!** Pokazuje, że nie da się skontrolować wszystkich pól na przekątnej. **23...♙×h4** Wymuszone, bo g4-g5 zgniotłoby czarne jak walec. **24.f6!** Pointa. Opcyzsza drogę dla białopolowego gońca, po czym atak będzie nie do odparcia. **24...♙c8 24...g×f6 25.♗×h6+-; 24...♙×f6 25.♖×f6+ g×f6 26.♗×h6+-; 24...g5 25.♙c2+-**. **25.♗h2 ♞b3 26.♙c2 ♞×b2 27.♗×h4 ♞×c2 28.g5 ♗d7 29.f×g7 ♗h3+ 30.♗×h3 ♙×h3 31.g×f8 ♗+ 29.f×g7 32.♞f2 1-0, W. Kramnik – A. Chumachenko, Samtredia 1987 (2 pkt.).**

14. 1.♗a8!! 1-0, K. Pańczyk – M. Schurade, Zakopane 1978 (3 pkt.).

15. 23.f6!! 23.♗h5? ♙×g5 24.♙×g5 f6=. **23...h6 23...g×f6 24.♖×h7+-.** **24.♗h5 g×f6 24...h×g5 25.♙×g5 ♙×g5 26.♗×g5 ♖g6 27.e5!+-** **24...♙×g5 25.♙×g5 h×g5 26.♗×g5 ♖g6 27.e5!+-.** **25.♖h7! ♗×h7 26.♗×h4 1-0.** Mogło nastąpić **26...♖g6 27.♗×h6+ ♞g8**

28.h4. E. Inarkiew (2732) – P. Swidler (2745), Bundesliga 2016/2017 (3 pkt.).

16. Centralny pionek prawie zawsze wygrywa, ale czujność trzeba zachowywać! **1...e2?? 1...♗f4+-; 1...♗f2+-.** **2.♗g1+ ♗d2 3.♗c1+ ♗d3 4.♗c3# 1-0, A. Batujew – W. Simagin, Ryga 1954 (2 pkt.).**

17. 20...♙g4?? 21.e5! 1-0. Mogło nastąpić **21...d×e5 22.f×e5 ♞×e5 (22...♙×e2 23.ef6+-)** **23.♙×g4+**, W. Eingorn (2570) – A. Groszpeiter (2545), Berlin 1990 (1 pkt.).

18. a) 27.♞×c8 ♞×c8 28.♞×c8+ ♗×c8 29.d×e5 ♗c2 30.♙a3 h6 31.♙d6 I gra się toczy, choć na wygraną liczą czarne; **b) 27.d×e5??** To natychmiast przegrywa: **27...♞×c5 28.♞×c5 ♖f4!** Lub **28...♖e3! (0-1)**, W. Michalewski (2508) – R. Faizrachmanow (2422), Nowy Sad 2016 (2 pkt.).

19. a) 63.♗e2 ♗g2 64.♞f7= h3 65.♞f2+ ♗g3 66.♞f3+ ♗h4 67.♞f2=; b) 63.♗e3?? Ten ruch przegrywa. **63...♗g2 64.♞f7 h3 65.♞f2+ ♗g1 66.♗f3 ♞f4+ 0-1**, B. Chotenaszwili (2426) – A. Sawina (2363), Nowy Sad 2016, (2 pkt.).

20. 28.♖f7+ ♗g8 29.♖h6+! ♗h8 30.♞d8!! Dzięki temu wtrąceniu można dać matę Beniowskiego. **30...♗×d8 31.♗g8+ ♞×g8 32.♖f7# 1-0**, T. Abergel (2458) – T. Lazov (2290), Nowy Sad 2016 (2 pkt.).

21. 35...♗h3+! Wygrywa też **35...♖e4+**, ale ruch w partii jest ładniejszy. Mogło nastąpić **36.♖×h3 ♖g4+ 37.♞h1 ♞h2# (0-1)**, C. Lupulescu (2609) – G. Papp (2587), Nowy Sad 2016 (1 pkt.).

22. Pionek a4 jest na polu kluczowym pionka b2. Jeżeli go stamtąd zabrać, białe wygrywają. Jednak narzucające się **1.♗c3?** wypuszcza wygraną: **1...a3!** Ofiara pionka, dzięki której czarne łapią opozycję i remisują. **2.b4 (2.b3 ♗e5!=-; po 2.b×a3 czarny król wchodzi w kwadrat bandowego pionka) 2...a2 3.♗b2 a1♗+ 4.♗×a1 ♗e6 5.♗b2 ♗d6 6.♗a3 ♗c6 7.♗a4 ♗b6=.** Wygrywa dłuższa, ale skuteczniejsza droga: **1.♗b1!** Obejście. **1...a3 2.b3!!** Po **2.b4?** białe nie zdołają opanować kluczowych pól. **2...♗e5 3.♗a2 ♗d5 4.♗a3 ♗c6 5.♗a4 ♗b6 6.♗b4** I biały król wchodzi na pole kluczowe, a więc wygraną (3 pkt.).

23. Pozycja białych wygląda na beznadziejną. Za chwilę zginie pionek f3 i wkrótce a4. Wydaje się, że najlepsze dla białych jest **1.f4**, aby odciągnąć jak najdalej czarnego króla i szybko przerzucić własnego na skrzydło hetmańskie. Ale okazuje się, że to przegrywa: **1...♗f4 2.♗d2 ♗e4 3.a5 b5 4.a6 b4!+-** lub **1.♗d1 ♗f3 2.♗c2 ♗e4+-.** A tymczasem ratuje... ofiara! **1.a5! b5 2.a6! ♗f3 2...b4 3.♗d1= 3.♗d2 ♗e4 4.♗c3 ♗d5 5.♗b4 ♗c6 6.♗a5! ♗c5 pat (½-½), T. Gorgiew 1936 (2 pkt.).**

24. Pozycja białych wygląda na przegraną, gdyż nie mogą zatrzymać pionka g2. A jednak – ratuje ofiara wieży. **1.♞d3!! ♗d3 2.♗f3 g1♖** Po dorobieniu H lub W jest pat **3.♗g2=, A. Troicki, 1895 (2 pkt.).**

25. 1.e5! d×e5 Zmiana pól kluczowych! Dla pionka e5 pola kluczowe to d3, e3 i f3. Teraz należy uniemożliwić królowi zajęcie któregośkolwiek z tych pól. Dla realizacji tego celu należy umiejętnie posłużyć się opozycją. **2.♗c1!** Opozycja oddalona. Przegrywa **2.♗c2 ♗c4 3.♗d2 ♗d4 4.♗e2 ♗e4** i król wchodzi na pole kluczowe. **2...♗d4 3.♗d2** Opozycja bliska. **3...♗e4 4.♗e2** I remis, bo czarny król nie może zająć żadnego pola kluczowego. Niby proste, ale jakaś podstawowa wiedza z końcówek pionkowych jest do tego potrzebna (2 pkt.).

26. 36.a4! Czarne spodziewały się **36.♞a5 ♙×a6 37.♞a6 c2 38.♙×c2 ♞×c2 39.a4** i teraz po **39...♞a2** końcówka wieżowa powinna być remisowa. **36...♞c7 36...♙×b5 37.a×b5 c2 38.♙×c2 ♞×c2 39.b6+-.** **37.♞b7 ♞c8 38.a7 ♙d5 39.♞b8 1-0**, Bu Xiangzhi (2723) – S. Rublewski (2692), Soczi 2016 (3 pkt.).

27. Wygląda, że białe zbudowały twierdzę, gdyż król czarnych nie może się przedostać przez pole f3. Ale czarne przedostają się z drugiej strony, idąc królem na pole c4. **91...♗f5! 92.♙h2 ♗e6 93.♙g3 ♗d5 94.♙h2 ♗c4 95.♙e5 ♙b5** Zugzwang. **96.♗f2 ♗b3 0-1**, L. Jawachiszwili (2461) – Ju Wenjun (2580), Chanty-Mansyjsk 2016 (2 pkt.).

28. Radosław Wojtaszek i Monika Soćko (1 pkt.).

29. Kombinacja jest poprawna i korzystna nawet przy najlepszych odpowiedziach przeciwnika, pułapka natomiast obliczona jest na błąd oponenta i tylko wtedy jest udana (1 pkt.).

30. Hetman jest silniejszy od dwóch wież w debiucie, ponieważ w tym stadium gry wieże mają ograniczoną swobodę działania. W końcówce natomiast dominują wieże, gdyż mogą zdwoić się w ataku na określony punkt (1 pkt.).

31. Są to końcówki teoretycznie remisowe (2 pkt.).

32. Jest bardzo wiele wariantów debiutowych, w których następuje szybka wymiana hetmanów. Oto kilka z nich (3 pkt.):

1.d4 ♖f6 2.c4 g6 3.♖c3 ♙g7 4.e4 d6 5.♖f3 0-0 6.♙e2 e5 7.d×e5 d×e5 8.♗×d8 ♞×d8 9.♙g5 (obrona królewsko-indyjska, wariant klasyczny – wymienny);

1.e4 e5 2.♖f3 ♖c6 3.♙b5 a6 4.♙×c6 d×c6 5.d4 e×d4 6.♗×d4 ♗×d4 7.♖×d4 (partia hiszpańska, wariant wymienny);

1.e4 e5 2.♖f3 ♖f6 3.♖×e5 d6 4.♖f3 ♖×e4 5.♗e2 ♗e7 6.d3 ♖f6 7.♙g5 ♗×e2 8.♙×e2 ♙e7 (obrona rosyjska);

1.♖f3 ♖f6 2.c4 g6 3.♖c3 d5 4.c×d5 ♖×d5 5.e4 ♖×c3 6.d×c3 ♗×d1 7.♗×d1 f6 (partia angielska, tzw. anty-Grünfeld).

RAZEM DO ZDOBYCIA: 70 punktów

Plakat „Mata”: Lewon Aronian „Szachy w epoce stalinizmu” „Mata w szkole”
... CAŁY W KOLORZE

mat Nr 3 (59) 2016
Oficjalne czasopismo
Polskiego Związku Szachowego
Cena 9,90 zł

**Soćko i Wojtaszek
mistrzami Polski!**

Partie,
wywiady
i kombinacje
z MP

Sukcesy Polaków
w Moskwie
i Abu Dabi

PIZA I KOMENTUJĄ: JAREMKO, MURDZIA, RAJLICH, SCHMIDT, SOĆKO, TOMCZAK

Kombinacje z MŚ Kobiet w Teheranie „Test MASz” Praktyczne motywy matowe
... CAŁY W KOLORZE

mat Nr 2 (66) 2017
Oficjalne czasopismo
Polskiego Związku Szachowego
Cena 9,90 zł

**Tata Steel
Masters**

Królestwo
geniuszu
i fantazji
dla dzieci

Wywiad
z prezesem
PZSzach
Tomaszem
Delegą

**Wesley So
lepszy od Carlsena!**

PIZA I KOMENTUJĄ: BARTEL, BUKOJEWSKI, KRUPA, MATLAK, PIORUN, SOĆKO

1978 – rok Adama Kuligowskiego „Trybunały Szachowe” Plakat „Mata”: Aleksandra Kosteniuk
... CAŁY W KOLORZE

mat Nr 5 (69) 2017
Oficjalne czasopismo
Polskiego Związku Szachowego
Cena 9,90 zł

Historyczny
sukces Polaków
w DMS!

XXV
Festiwal
Szachowy
w Dobczycach

Wywiad
z Marcinem
Tazbirem

**Wojtaszek
zwycięża w Dortmundzie!**

PIZA I KOMENTUJĄ: KONIKOWSKI, MIŚTA, PRZEWOŹNIK, TAZBIR, TOMCZAK, ZEŻULKIN

Fotografie Davida Lłady „Ostatnia partia Nimzowitscha”
... CAŁY W KOLORZE

mat Nr 7 (71) 2017
Oficjalne czasopismo
Polskiego Związku Szachowego
Cena 9,90 zł

Daniel
Sadzikowski
arcymistrzem

Świąteczny
konkurs
dla dzieci

**Mistrzostwa
Europy**

PIZA I KOMENTUJĄ: TOMCZAK, MORANDA, SOĆKO, MATLAK, MITOŃ, KANAREK

Ogień na szachownicy • W obiektywie Waluzy • Kryminat z szachami w tle
... CAŁY W KOLORZE

mat Nr 1 (73) 2018
Oficjalne czasopismo
Polskiego Związku Szachowego
Cena 9,90 zł

Dziesięć
przykazań
Przewoźnika

Na podbój
Albionu

Młodzi
mistrzowie
komentują

Konkurs plastyczny
**Dzieci grają
w szachy**

PIZA I KOMENTUJĄ: MICHALCZYSZYN, TOMCZAK, MURDZIA, KALENDOWSKY, HARDING

Bóg szachów • Pytania stawia CM. • Szachowy „konik” Marszałka
... CAŁY W KOLORZE

mat Nr 2 (74) 2018
Oficjalne czasopismo
Polskiego Związku Szachowego
Cena 9,90 zł

Podwójny
nelson
arcymistrza

Challenger:
Caruana!

Kocie szachy
Julity Wiench

Batumi, ech, Batumi
**Radosław Wojtaszek
wicemistrzem Europy**

PIZA I KOMENTUJĄ: WOJTASZEK, MICHALCZYSZYN, MORANDA, KANAREK, NGUYEN, SAPI

Najlepsze partie Mistrzostw Polski • Arcymistrzowskie komentarze i analizy – tylko w „Macie”
... CAŁY W KOLORZE

mat Nr 3 (83) 2019
Oficjalne czasopismo
Polskiego Związku Szachowego
Cena 11,90 zł

Wojtaszek
w drodze
na
szachowy
Olimp

Edukacja
przez Szachy
w szkole.
Turniej
finałowy

Mistrzowski
blitz
w Katowicach

Kamil Dragun
Nasz Mistrz Polski 2019

PIZA I KOMENTUJĄ: BARTEL, DRAGUN, GAJEWSKI, PIORUN, RAJLICH, M.B. SOĆKOWIE I IN.

Teraz **Twój** ruch!

Przekaż 1% podatku
KRS 0000143874

DRODZY SZACHIŚCI I MIŁOŃNICY SZACHÓW!

W 2012 r. Polski Związek Szachowy zyskał status Organizacji Pożytku Publicznego. Oznacza to, że mogą państwo przekazać **1%** swojego podatku na rzecz polskich szachów.

DLACZEGO WARTO?

» Przekazanie 1% podatku nic Państwu nie kosztuje: wystarczy wpisać numer KRS Polskiego Związku Szachowego na corocznym rozliczeniu podatkowym. Liczy się każda złotówka.

» Zarząd Polskiego Związku Szachowego zdecydował, że przekazany przez Państwa 1% podatku zostanie przeznaczony przede wszystkim na wsparcie dorocznej akcji „Wakacje z Szachami”. Ta akcja to wakacyjny obóz szkoleniowo-wypoczynkowy dla dzieci, dzięki któremu najmłodsi miłośnicy królewskiej gry z całej Polski, ci poszkodowani przez los lub najbardziej potrzebujący, będą mieli okazję rozwijać swoją pasję.

» Nabór uczestników na „Wakacje z Szachami” realizowany jest przez Wojewódzkie Związki Szachowe, a więc o tym, kto weźmie udział w akcji, decydują osoby, mające najlepsze rozeznanie w terenie, a nie działacze szczebla centralnego.

» Przekazując nam 1% podatku, ofiarowujesz dzieciom radość. A co ważniejsze, dajesz dzieciom nadzieję na lepsze jutro, inwestując w ich przyszłość. Szachy rozwijają intelekt i wyobraźnię, uczą odwagi i odpowiedzialności za własne decyzje. Kształtują cierpliwość, wytrwałość, uczą pokory i szacunku do przeciwnika.